GORENJSKI GLAS

Leto XIII — št. 34 — CENA 5 din

Kranj, petek, 4. maja 1990

Odprte strani

MIHA NAGLIČ
Prvomajsko spraševanje

IGOR TORKAR
Meditacija o ogorčenosti in zmedenosti ljudi

Ljubljanska banka
Gorenjska banka Kranj
GORENJC IN BANKA PRIHRANKA
FORMULA

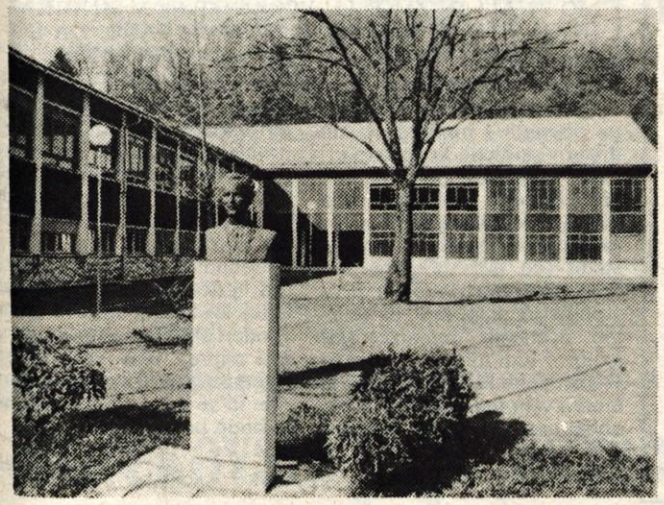

Nova šolska prizidka v Lipnici in Ljubnem - V radovljiški občini so v zadnjih osmih letih povečali šole v Radovljici, Lescah, na Bledu, v Gorjah, v Lipnici in v Ljubnem, obnovili so šolo v Ovsišah in vložili nekaj denarja tudi v bohinjsko šolo. Kot je ob odprtju šole v Lipnici dejal predsednik gradbenega odbora Zlatko Kavčič, so v občini s temi naložbami, za katere so prispevali denar zaposleni v občini, rešili prostorske probleme najmanj za dve desetletji. Pred prazniki so v občini odprli še zadnja osnovnošolska prizidka - v Lipnici (na sliki) in v Ljubnem. (Več na 2. strani.)

C. Z., slika: G. Šinik

Krstna predstava slovenskega parlamenta

V ponedeljek bomo 7. maja. Nisem brskal po kronikah, kaj se je pomembnega v zgodovini pripetilo tega dne, vendar bo letošnji 7. maj zanesljivo med pomembnejšimi dnevi slovenske zgodovine. Na prvo sejo se bo sešel novi slovenski parlament, prvi povojni, izvoljen na svobodnih, demokratičnih, neposrednih in večstrankarskih volitvah. Ne pričakujmo od njega, bilo bi hudo nerealno in nepošteno, da bo delal čudeže. Bremena in dolgovi preteklosti so hudi, neizprosna pa bosta sedanjost in prihodnost. Že sama po sebi bosta takšni, razen tega pa bo treba skozi parlament uresničiti vsaj del predvolilnih obljub in vsaj stopiti na pot k "obljubljeni deželi", ki je tako prevladujoče omehčala čustva slovenskih volilcev. Ker so vsi glavni igralci predvolilne predstave več ali manj igrali na enake ali sorodne strune, nihče, pa naj ima poslej večino v parlamentu, ali pa naj bo kritična in ustvarjalna opozicija, nima pravice do sprenevedanja ali celo igranja z obljubami ter odgovornostjo pred Slovenci in v naši republiki živečimi ljudmi, pa tudi pred federalno državo in tujino, ki je do naših volitev gojila velike simpatije. V prihodnje se bo vloga slovenskega parlamenta še povečevala, njegova organiziranost se bo že na prvih naslednjih volitvah zanesljivo spremenila, vendar je odgovornost tega prvega, tako izvoljenega parlamenta velika že zaradi tega, ker bo od njegovega delovanja predvsem odvisen slovenski razvoj parlamentarne demokracije ter umestitev države Slovenije v Jugoslaviji ali izven nje. Zdi se mi, da bo šlo predvsem za slednje, tu pa bo moral imeti parlament popolno podporo prebivalcev slovenske države, predvsem pa trdno in za vse možne izide predvideno strategijo in ukrepe. Prve korake k parlamentu kot vrhu zakonodajne oblasti je naredila že stara skupščina, posebno v drugem delu svojega mandata s potezami za utrditev in tudi ohranitev pridobljene slovenske suverenosti. Bila je opora graditvi nove oblasti, novega načina volitev, za katerih analizo bo še čas in tudi priložnost za spremembe. To je treba starim delegatom ob slovesu priznati.

Novi slovenski parlament ima v ponedeljek krstno predstavo. 240 ljudi bo v treh zborih začelo svoj mandat. 126 jih je bilo na listah Demosove koalicije, čeprav je strankarska pripadnost delegatov zbora združenega dela težje ugotovljiva. ZKS - stranka demokratične prenove in ZSMS - liberalna stranka imata po 38 poslancev, Socialistična zveza Slovenije jih ima 16, razen tega pa imata svoje poslance še madžarska in italijanska narodnost v Sloveniji. Od ponedeljkove seje se veliko pričakuje, vendar kaže ostati na realnih tleh. Prva seja bo naredila veliko, če bo potrdila način sestave nove slovenske vlade (Demos ima mandatarja dr. Lojzeta Peterleta, krščanskega demokrata, v javnost so bila dana nekatera imena, vendar morajo dobiti soglasje vseh v Demosu združenih strank, ki pa imajo razumljivo vsaka svoje interese, ni pa še jasna usoda koalicije z liberalci) ter sprejela poslovnik, kako izvoliti predsednika in podpredsednika skupščine.

J. Košnjek

Tomo Česen niza podvige v Himalaji

Sam na vrhu Lotseja

Kranj, 2. maja - Predpraznične dni je v soboto, 28. aprila 1990, olepšala vesela novica izpod Himalaje, da je kranjskemu alpinistu Tomu Česnu uspel vzpon na 8516 metrov visoki Lotse prek doslej nepreplezane južne stene. Že iz ocene slovitega plezalca Reinholda Messnerja, da je ta stena problem za leto 2000, je moč sklepati o pomenu Česnovega podviga.

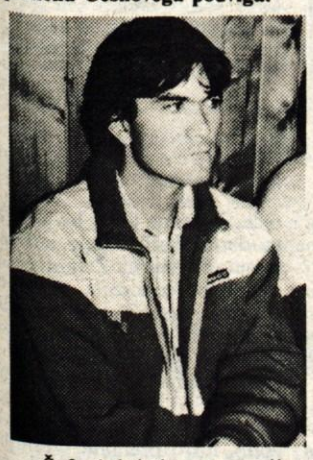

Šef alpinistične agencije v Katmanduju Didak Lama je v kratkem, a pomembnem sporočilu s Himalaje zapisal: »Tomo Česen je preplezal južno steno Lotseja s tremi bivaki. Vstopil je 22. aprila, vrh je dosegel 24. aprila ob 2.20 in se 26. aprila vrnil v bazni tabor. Vse je v redu, 28. aprila zapušča bazo, 2. maja se bodo z letalom iz Lukle vrnili v Katmandu.«

Po doslej znanih podatkih je moč zapisati, da je šlo za edinstveno odpravo v Himalajo. Njen vodja in edini plezalec je bil Tomo Česen, ki sta ga spremljala do baznega tabora še zdravnik Janko Kokalj in snemalec Matjaž Ravnihar. Alpinist Česen je sicer že lani aprila uspel sam splezati v alpskem stilu severno steno Jannuja, vendar je južna stena Lotseja v primerjavi z njo mnogo trši oreh. Lotse je namreč četrti najvišji vrh sveta, katerega 3000-metrska južna stena se konča približno 800 m višje od Jannuja, veliko nadmorsko višino pa spremljajo še večje objektivne nevarnosti. Zato ni čudno, da so bili vsi dosedanji poskusi vzponov v njej neuspešni. Sloviti Tirolec Messner jo je označil za alpinistični problem leta 2000. Tako smo lahko še bolj ponosni, da jo je že desetletje prej prvi preplezal Slovenec, Kranjčan Tomo Česen. Za izjemen športni in človeški podvig mu tudi mi iskreno čestitamo!

Pred odhodom v Himalajo si je alpinist Česen zastavil še en cilj, vzpon na 8091 m visoko Anapurno I prek zahodne stene. Zaenkrat še ni znano, ali bo na to goro odšel že zdaj ali se bo k njej vrnil jeseni.

Stojan Saje

Planinsko društvo Kranj se zahvaljuje za čestitke ob uspehu njihovega člana Toma Česna, ki je preplezal južno steno in osvojil vrh Lotseja.

Čestika predsednika Drnovška

Tomu Česnu je čestital tudi predsednik predsedstva SFRJ dr. Janez Drnovšek, ki je v brzojavki zapisal: »Ob izrednem alpinističnem uspehu, ki ste ga dosegli z vzponom na vrh Lotseja, vam iskreno čestitam. Ponovno ste dokazali, da naš alpinizem sodi v sam svetovni vrh. Želim vam veliko sreče in nadaljnjih uspehov.«

OSNOVNOŠOLCI SPOZNAVAJO ŠOLO IN OKOLICO - V kranjski osnovni šoli Simon Jenko so pred prvomajskimi prazniki že petič zapored pripravili v sodelovanju z borčevsko organizacijo v KS Vodovodni stolp kviz z imenom Kaj veš - Kaj znaš. Sodelovalo je blizu 200 učencev iz vseh šestih razredov, ki so odgovarjali na vprašanja o značilnostih tamkajšnje krajevne skupnosti in Gorenjske, preizkusili pa so tudi poznavanje učne snovi in svoje šole. Pri tem so se najbolj izkazali učenci 6.A razreda.

(S. S.) - Foto: G. Šinik

Čiščenje nabrežja Save

Radovljica, 3. maja - Člani čolnarskega društva "Raftina" iz Radovljice se pripravljajo na veliko očiščevalno akcijo, na katero vabijo tudi kajakaše, ribiče, potapljače, planince in druge ljubitelje narave. Zbrali se bodo v soboto, 12. maja 1990, ob 9. uri v Bohinju. Od Bohinjskega jezera do Radovljice se bodo po Savi Bohinjki spustili z gumijastimi čolni, rafti, ki so last društva, ali jih bodo pripeljali udeleženci akcije s seboj.

Seveda to ne bo povsem navadna vožnja po reki, ampak se bodo med njo ustavljali povsod tam, kjer so se ob strugi nabrale smeti. Obrežje Save in okolico nameravajo očistiti nečednih dokazov človeške brezbrižnosti do okolja. Kot so zapisali v vabilu za akcijo, h kateri so pozvali tudi nekatere delovne organizacije, turistične delavce in zasebnike, jih po njej ne bo treba biti več sram pred sabo in drugimi ob obisku najlepših kotičkov naše dežele. Čeprav bo dela veliko, bo dan na reki prijeten tudi zaradi spoznanja o koristnosti takega početja. Čiščenje bodo nadaljevali še 19. maja na Savi Dolinki med Mostami in Podnartom.

S. Saje

Vršič je bil med prazniki že prevozen

Tudi letos je Autocommerce z inozemskimi partnerji v Gozdu Martuljku in na Vršiču pripravil tradicionalni prikaz delovanja in novosti v tehniki čiščenja javnih površin in odstranjevanja snega. Na Vršiču se je s pol metra snega »pozabavala« nova Supra 2000, najnovejši stroj za odstranjevanje snega. Za njim za delavce Cestnega podjetja Kranj ni ostalo več poštenega dela.

UNI
BREZ ALKOHOLA

Na Bledu najboljši

Bled, 29. marca - Prvomajska blejska regata je potrdila napovedi strokovnjakov, da se letos obeta močna konkurenca med tekmovalci. Na prizorišču lanskega svetovnega prvenstva so se zbrali vsi, ki pri nas v veslaškem športu kaj pomenijo, pa tudi mladi tekmovalci, ki svojo športno pot šele začenjajo.

V. S.
Slika: G. Šinik

MITSUBISHI
DOMEVSCEK
VOLVO
NOVA IN RABLJENA VOZILA, NADOMESTNI DELI, DODATNA OPREMA, ODLIČEN SERVIS IN POPRAVILA
FÜRNITZ (PRED BELJAKOM) KÄRNTNERSTR.50,
Tel.: 9943-4257-2210

CVETO ZAPLOTNIK
NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Prvomajske (politične) počitnice

So bile letošnje "prvomajske počitnice" z dvema praznikoma (dan Osvobodilne fronte in mednarodni delavski praznik) in še z nekaj vmesnimi prostimi dnevi zadnje v povojni slovenski zgodovini, je vprašanje, ki so si ga med prazniki, ko se je dobro čutilo, da se ena oblast poslavlja in da se druga šele pripravlja na uradni prevzem oblasti, zastavljali številni ljudje. Nedvomno je, da bo nova Demosova parlamentarna vladavina pometla z nekaterimi prazničnimi dnevi in jih nadomestila s prazniki, ki jih je večina že doslej slavila. Ker Slovenci radi praznujemo, ni pričakovati, da bi nam (ideološke) spremembe povzročala preglavice; zdi se mi, da jih bodo še najtežje prenesli tisti, ki so iz kombinacij dveh praznikov delali male počitnice, kakršne so bile, denimo, tudi prvomajske. Letošnje so bile precej drugačne od prejšnjih. Ne le, da so se v nekaterih občinah celo odrekli uradnim proslavam z govori in nageljni, ampak se je močno spremenil tudi govorniški besednjak. Če so v začetku osemdesetih let tudi iz najbolj ideološko in politično obarvanih prvomajskih govorov izginile primerjave z "gnilim kapitalizmom", so letošnje praznične besede izražale predvsem vsebinske spremembe zadnjega leta, čutiti pa je bilo tudi nekaj strahu pred prihodnostjo. Ljudi ni strah zaradi zamenjave oblasti, bolj se sprašujejo, kako se bo končala gospodarska agonija in koliko ljudi bo na vrhuncu krize "na cesti", pa tudi to, koliko je še Isker in Tekstilindusov, ali je na Gorenjskem še kakšna "zdrava tovarna", če padajo tudi takšni gospodarski miti, kot je begunjski Elan...

Osrednje vprašanje, ki v teh dneh "vznemirja" Slovence, je vprašanje nove slovenske vlade. Kako bo sestavljena, samo iz predstavnikov Demosovih strank ali tudi iz liberalcev, kateri ljudje bodo prevzeli glavna ministrstva, bo to politična ali strokovna vlada...? Znano je, da bo Demos predlagal predsedstvu Republike Slovenije, da za mandatarja nove vlade imenuje krščanskega demokrata Lojzeta Peterleta in za predsednika slovenske skupščine dr. Franceta Bučarja, člana vodstva Slovenske demokratične zveze, veliko pa je še ugibanj o tem, kdo naj bi sestavljal novo vlado. Iz krogov, ki so blizu Demosovemu vrhu, so se še pred prazniki razširile govorice, da bo v primeru, če bo vlada povsem Demosova, dr. Dimitrij Rupel ali Matjaž Šinkovec zunanji minister, Janez Janša obrambni minister, Igor Bavčar notranji minister, dr. Rajko Pirnat minister za pravosodje, dr. Leo Šešerko naj bi v vladi skrbel za okolje in stanovanjsko politiko, Marjan Podobnik naj bi bil kmetijski minister, Spomenka Hribar ministrica za kulturo, Andrej Capuder minister za šolstvo, za ministra za gospodarstvo naj bi bili trije kandidati dr. Jože Mencinger, Marjan Cerar in Marjan Majcen... Čeprav so predstavniki strank na predvolilnih zborovanjih zagotavljali, da imajo za vsa mesta v vladi dovolj sposobnih ljudi z mednarodnim ugledom, pa zdaj, ko gre zares, le ni tako enostavno, tudi zato ne, ker slovenska javnost zahteva boljšo vlado, kot je bila sedanja, predvsem pa bolj strokovno, profesionalno in učinkovito. Če bo Demos pri "kadrovanju" dal prednost političnim in ideološkim merilom, strokovnost pa postavil v drugi plan, potem ne bo dosti boljši od prejšnjih oblastnikov, ki so "strankarsko pripadnost" oz. "moralno neoporečnost" postavljali pred vsa druga merila. V Demosu imajo pri sestavi vlade nekaj težav tudi zato, ker se jim je podrl že pripravljeni scenarij, po katerem naj bi med Demosovimi strankami dobili največjo podporo demokratska in socialdemokratska stranka (vsaj tako je bilo mogoče sklepati po obsegu in "agresivnosti" volilne propagande), ki naj bi tudi imeli glavno besedo pri sestavi nove vlade.

Kot kaže, se razmere spreminjajo tudi v Jugoslaviji. Miloševićeva politika je po ukinitvi izrednih razmer na Kosovu in oprostilni sodbi za Azema Vllasija in soobtožene dobila pred prazničnimi dnevi še nove udarce. Skopska Liga za demokracijo zahteva, da naj zvezni javni tožilec sproži kazenski postopek proti Slobodanu Miloševiću, češ da je neutemeljeno prijavil Azema Vllasija in ostale, in da naj kazen ne bi bila krajša od štirinajstih mesecev (toliko je namreč "presedel" Vllasi). Drugi udarec je Miloševićevi politiki zadalo kar državno predsedstvo, ki je ovadilo najvnetejšega zagovornika te politike, Mihaila Kertesa, člana srbskega predsedstva, ki je kar vsevprek kritiziral in žalil državno predsedstvo ter predsednika predsedstva dr. Janeza Drnovška; k ovadbi pa bi lahko kaj "primaknila" tudi Slovenija, saj je tudi o njej in o njenih predstavnikih javno pripovedoval neresnice in polresnice.

Tradicionalno srečanje

Cerklje - Že od 1963. leta Avto moto društvo Cerklje pod Krvavcem, ki združuje člane iz sedmih krajevnih skupnosti, za 1. maj priredi praznično vožnjo z avtomobili in motorji po krajih pod Krvavcem. Letošnjega tovrstnega prvomajskega srečanja članov društva se je udeležilo prek dve sto lastnikov avtomobilov in motornih koles ter ljubiteljev rekreacijske vožnje. Družabno srečanje je bilo potem v Dvorjah pod Jenkovo lipo oziroma na športnem prostoru.

A. Ž.

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska ČGP Delo Ljubljana

Predsednica časopisnega sveta Kristina Kobal

Naročnina za I. trimesečje 100 din

Gorenjski glas urejamo in pišemo: **Štefan Žargi** (glavni urednik in direktor), **Leopoldina Bogataj** (v. d. odgovornega urednika), **Vilma Stanovnik** (šport, turizem, poslovne informacije), **Danica Dolenc** (za dom in družino, tradicije NOB, Tržič), **Danica Zavrl Žlebir** (socialna politika, sindikati), **Jože Košnjek** (notranja politika, šport), **Marija Volčjak** (gospodarstvo, Kranj), **Andrej Žalar** (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), **Lea Mencinger** (kultura), **Helena Jelovčan** (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), **Cveto Zaplotnik** (kmetijstvo, kronika, Radovljica), **Darinka Sedej** (razvedrilo, Jesenice), **Stojan Saje** (družbene organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), **Dušan Humer (šport), Vine Bešter** (mladina, kultura), **Franc Perdan** in **Gorazd Šinik** (fotografija), **Igor Pokorn** (oblikovanje), **Mirjana Draksler** (tehnično urejanje) in **Marjeta Vozlič** (lektoriranje).

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.
Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

Nezaupanje v Ravnikov sindikat

Šest mesecev pogojno

Kranj, maja - Kranjski sindikati v svojem nezaupanju do Zveze svobodnih sindikatov Slovenije niso šli tako daleč, kot denimo domžalski ali obalno-kraški, ki terjajo odstop Mihe Ravnika in vodstva, od katerega ne pričakujejo bistvenih sprememb v delavski organizaciji.

Že lani so kranjski sindikati začeli samostojno pot prenove, vendar so vse do kongresa čakali, kako se bo o prenovi izrekla krovna organizacija. Z njenim programom prenove so sicer zadovoljni, ne pa tudi s statutarnimi rešitvami in izvolitvijo novega starega vodstva, od katerega si obetajo le kozmetičnih sprememb v sindikatu. Ker na kongresu sprejeti statut velja le začasno, šest mesecev, so se v kranjskih sindikatih odločili, da počakajo dotlej, potem pa zahtevajo dopolnitev statuta in nove volitve. Če se to ne bo zgodilo, bo šel kranjski sindikat svojo pot.

Tako so se v Kranju odločili po posvetih s predsedniki sindikatov podjetij, ki so zelo kritično ocenili dogajanje na kongresu. Beseda je bila tudi o panožni, oziroma teritorialni organiziranosti sindikata. Sedanji statut (po mnenju predsednikov) pretirano poudarja prvo, v podjetjih pa bi radi, da se mimo siceršnjih organizacijskih kalupov tudi njim dopustijo tovrstne pobude. Pravijo, da bi morali vzporedno obstajati obe obliki organiziranosti, sindikati dejavnosti zaradi kolektivne pogodbe in posebnosti, ki obstajajo v posameznih panogah, teritorialni pa zaradi konkretne problematike, kakor so denimo pravno varstvo delavcev, nadzor nad uveljavljanjem kolektivnih pogodb, usoda delavcev v stečajnih postopkih in podobno. V sindikatih podjetja tudi pričakujejo, da se bodo lahko svobodno odločili o tem, v kateri sindikat se bodo povezali naprej. Prav tako hočejo ostati suveren gospodar članarine in se sami odločati, komu jo bodo pošiljali naprej.

D. Z. Žlebir

Svobodni sindikati Slovenije

Začenja se trd boj med delom in kapitalom

1. Gospodarski sistem smo spremenili tako, da bo delavec v njem brez močnega sindikata lahko vsestransko ogrožen in izkoriščan.
2. Delavec po novem sklepa delovno razmerje s podjetjem in ne več z drugimi delavci. Nismo torej več vsi za vse — vloge so se razdelile. Menedžerji so v tem sistemu dolžni zastopati le podjetniški interes. Kdo pa do zastopal interese delavcev.
3. Menedžment je že dobil veliko moč, delavci pa si moramo to moč šele pridobiti z organiziranjem v močne sindikate. Delavec sam proti menedžmentu ali delavec z močnim sindikatom proti menedžmentu. Razlika, mar ne?
4. Delavec vsekakor potrebuje najprej močan sindikat podjetja, ki ga bo trdno povezoval tudi z drugimi delavci v isti panogi in z vsemi delavci v občini ter državi
5. Ne glede na to, kakšni so bili sindikati doslej, bo delavec v prihodnje tako pri uveljavljanju svojih interesov kot pri zaščiti svojih že pridobljenih pravic lahko računal edinole na sindikat, kajti

KDO, ČE NE SINDIKAT:

1. se bo v imenu in za račun delavcev s podjetniki pogajal za primerne plače, ki se v novem sistemu tretirajo zgolj kot strošek delovne sile,
2. se bo boril za čimboljše pogoje dela
3. bo lahko učinkovito zaščitil svojega člana pred kršitvami njegovih pravic in zlorabami menedžerskih pooblastil
4. bo s svojo močjo, ki jo lahko ustvarimo samo združeni, varoval še tisto nekaj samoupravljanja, kar ga je ostalo,
5. bo skrbel za izgrajevanje in uresničevanje sistema socialne varnosti za presežne in brezposelne delavce.
6. bo delavcem, svojim članom, lahko omogočil cenejše nakupe življenjskih potrebščin, letovanja in druge ugodnosti, ki si jih posameznik sam ne more zagotoviti.

Vsega tega nam nihče ne bo ponudil, morali si bomo trdo izboriti. Doslej ni bilo potrebno, zato tudi nismo znali. Odslej bomo morali znati. PRIDRUŽITE SE NAM, SKUPAJ BOMO ZNALI IN ZMOGLI! VČLANITE SE V SINDIKAT IN GA POMAGAJTE SOOBLIKOVATI TAKO, DA BOMO VEDELI IN OBČUTILI, ZAKAJ GA IMAMO!

Ustanovljena neodvisna iniciativna skupina Ženske za politike

Ženske politično marginalizirane

Program skupine Ženske za politiko je prizadevanje za uveljavljanje žensk v politiki, skupine, ki so jo pred prvomajskimi prazniki predstavili na tiskovni konferenci. "Ženske so politično marginalizirane. Kaže, da zaenkrat nobena od starih ali novonastalih zvez in strank ni pripravljena upoštevati žensk kot enakih političnih subjektov."

Pripravljajo se velike strukturne spremembe na vseh področjih, od zaposlovanja do sprememb delovnega časa, socialne in družinske politike, ne da bi se ob tem upoštevalo in raziskalo možne posledice teh sprememb za položaj žensk. Vnaprej zavračamo očitek, češ saj bi ženske lahko preprosto stopile v stranke in se ukvarjale s politko, pa nočejo. Vprašanje je potrebno obrniti: Zakaj se nočejo vključiti, zakaj nočejo kandidirati, zakaj se izogibajo političnemu delovanju, se med drugim sprašujejo pobudnice skupine Ženske za politiko.

Osnovni program je naslonjen na treh programskih točkah - politika, sfera dela in sfera družbenega. V prvem sklopu med drugim zahtevajo sprejetje zakonskih podlag in podpornih ukrepov za realizacijo politične enakosti. V "sferi dela" se med drugim zavzemajo, da se "moški" poklici odprejo za ženske in "ženski" za moške, da se sprejme posebne ukrepe za starše namesto samo za matere. V "sferi družbenega" se bo skupina zavzemala za zavračanje kakršnekoli prebivalstvene politike in spodbujevalne ali restriktivne ukrepe v zvezi z rojstvi.

Hkrati so naslovile na vlado tudi več konkretnih zahtev, med katerimi omenimo zahtevo po takojšnji razgrnitvi podatkov vlade o najnovejšem položaju žensk na vseh področjih življenja in zahtevo, naj se takoj razišče kadrovske postopke v podjetjih, kjer so "odpuščali odvečne delavce" in najprej odpustili noseče delavke.

Skupina bo ustanovila neodvisni ženski center za informacije, podpirala bo sekcijo Lilit, sekcijo LL, SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja, vse zainteresirane ženske pa so vabljene k sodelovanju, vsak dan od 11. do 15. ure na telefon 061/ 224-666, Nataša Radonjič.

V. B.

18. mednarodna razstava mineralov in fosilov

Letos v znamenju Pohorja

Tržič, aprila - Letošnja 18. razstava mineralov in fosilov, ki bo na osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici v Tržiču 12. in 13. maja, pričakuje 40 domačih in 40 tujih razstavljalcev. Pokrovitelj razstave sta mesto Maribor in Univerza v Mariboru s Tehniško fakulteto, razstava sama pa bo tokrat kot posebno zanimivost predstavila kamnine Pohorja. Prvič se bo s svojimi kamninami predstavila tudi Sovjetska zveza. Prireditelj Društvo mineralov in fosilov Tržič prav zaradi vrste zanimivosti, ki jih tokrat pripravlja, pričakuje rekorden obisk. Tržiška razstava je dobila visoko mednarodno priznanje: od 220 podobnih razstav v svetu so strokovnjaki postavili razstavo mineralov in fosilov Tržiča na 3. mesto, po kulturi in vsebini pa jo postavljajo na prvo mesto.

Razstavo bo spremljalo tudi nekaj kulturnih dogodkov. Tako bo v petek, 11. maja, ob 17. uri v Paviljonu NOB v Tržiču odprta razstava akademskega kiparja Slavka Tihca iz Maribora, ob 19. uri pa se bo na razstavišču v Bistrici s svojo pesmijo predstavil Mariborski oktet. Za to priložnost bo pripravljena tudi pokušina štajerskih vin, pri čemer bo sodeloval Vinag iz Maribora.E

Otvoritev razstave mineralov in fosilov bo v soboto, 12. maja, ob 8. uri zjutraj, odprta pa bo oba dneva do 18. ure. Razstavo bo spremljalo tudi več strokovnih dogodkov; tako bo že prvi dan, v soboto, ob 9. uri seminar za pedagoge osnovnih in srednjih šol pod naslovom "Sodobni vidiki geologije in mineralogije"; o geologiji Pohorja bo predaval dr. Peter Mioč iz Ljubljane, o vplivu tal na gradnjo objektov pa prof. dr. Ludvik Trauner iz Maribora. Ob 11. uri bo seja podpisnikov Družbenega dogovora o financiranju mednarodne razstave mineralov, fosilov in nakita v Tržiču, ob 14. uri bo strokovni ogled Dolžanove soteske, svetovnoznanega nahajališča fosilov ob Slovenski geološki poti.

Društvu prijateljev mineralov in fosilov iz Tržiča je tudi tokrat uspelo dobiti nekaj sponzorjev, ki bodo pomagali, da bo razstava dosegla in presegla vse prejšnje. Posebna zahvala gre mestu Maribor, ki se bo predstavilo z vsemi svojimi zanimivostmi, Tehniški fakulteti Maribor za predstavitev 30-letnice dela te fakultete in Geološkemu zavodu iz Ljubljane, ki bo pripravil razstavo Geologija Pohorja. Tu si bomo lahko ogledali kamnine, ki so najdene v nedrjih Pohorja, med njimi tudi čizlakit, drag okrasni kamen za notranjo opremo, ki je v svetu vse bolj cenjen. Kompletna razstava o geologiji Pohorja bo prestavljena v Maribor, kjer bo čez teden dni na Tehnični fakulteti postavljena kot stalna razstava.

Domače razstavljalce pričakujejo predvsem iz Slovenije in Hrvaške, najlepši primerki pa bodo zagotovo spet prišli iz kosovskih rudnikov. Mineral iz Ljubljane bo predstavil kamnolom Oplotnica, Združenje kamnarskih obrtnikov Slovenije bo predstavilo kamnoseške delavnice, Zlatarna Celje bo pokazal moderno oblikovanje nakita z minerali, Muzej Železarne Jesenice bo prikazala okamnelo življenje jeseniškega prostora, predstavljena bo slovenska geološka pot in podobno.

Razstavljalcev se obeta toliko, da bo 1700 kvadratnih metrov površine, kolikor jih je na voljo, hitro premalo. Prvič bodo na tej razstavi razstavljali tudi geologi iz Sovjetske zveze, kar bo zagotovo tudi posebna zanimivost. Skratka, obeta se nam pravo pravcato geološko doživetje v Tržiču.

D. Dolenc

DOMUS vabi na razstavo

Varovanje našega premoženja

Ljubljana, maja - DOMUS - Center za zaščito potrošnikov v sodelovanju z RSNZ Slovenije vabi na razstavo Varovanje našega premoženja, ki bo od 7. do 13. maja na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, v paviljonu Jurček. Razstava bo odprta vsak dan, tudi v nedeljo, od 10. do 19. ure, vstop pa je brezplačen. Podobno razstavo je ljubljanski DOMUS pred nekaj meseci že pripravil, tokrat pa bo razstava skušala širše prikazati vse, kar se nanaša na kakršnokoli obliko varovanja nas samih, našega doma, delavnice, avtomobila, poslovnih in proizvodnih prostorov. Na razstavi bo sodelovalo 27 podjetij in zasebnikov, ki uvažajo in izdelujejo tovrstne naprave. V četrtek, 10. maja, ob 10. uri bo na Gospodarskem razstavišču okrogla miza, na kateri bodo sodelovali RSNZ, gasilci, projektanti, zavarovalnice, novinarji, lahko pa se je udeleži vsak, ki ga tema zanima.

D. D.

Nova osnovnošolska prizidka v Ljubnem in Lipnici

V osmih letih rešili vse prostorske probleme

Lipnica, Ljubno, 26. aprila - V radovljiški občini so v začetku osemdesetih let načrtovali, da bodo v desetih letih (do konca 1992. leta) razrešili prostorske probleme v vseh osnovnih šolah, vendar pa je odboru za gradnjo, ki ga je vodil Zlatko Kavčič, uspelo to delo opraviti že dve leti pred rokom. Ko so v četrtek odprli nova prizidka k osnovnim šolam v Ljubnem in v Lipnici, so že izpolnili vse naloge iz sicer obsežnega programa.

Najprej so povečali šolo v Radovljici, nato rešili prostorsko problematiko v Lescah, na Bledu in v Gorjah, obnovili podružnično šolo na Ovsišah, vložili nekaj denarja v šolo v Bohinjski Bistrici, lani jeseni pa začeli graditi še prizidka k podružnični šoli v Ljubnem in k šoli Staneta Žagarja v Lipnici. Kot je dejal Zlatko Kavčič, v osnovnih šolah radovljiške občine v naslednjih dveh ali treh desetletjih ni mogoče pričakovati prostorskih problemov, saj so v osmih letih pridobili 8 do 10 tisoč kvadratnih metrov nove šolske površine, domala polovico toliko pa so je še obnovili. Denar za uresničitev programa so prispevali zaposleni v občini, ki so do letos združevali odstotek od bruto osebnih dohodkov, od letošnjega januarja dalje pa 0,73 odstotka. Kaj bo s prispevkom v prihodnje? Zlatko Kavčič meni, da bi bilo dobro ohraniti manjšo prispevno stopnjo za to, da bi vse, kar je bilo zgrajeno, lahko tudi dobro vzdrževali, o preostanku pa naj bi se odločalo gospodarstvo.

V radovljiški občini je zdaj največji prostorski problem v edini srednji šoli, v šoli za gostinstvo in turizem, ki ima za nameček prostore na dveh lokacijah, na Bledu in v Radovljici. Zlatko Kavčič, predsednik odbora za gradnjo osnovnih šol, je dejal, da bi jo morali zgraditi v sodelovanju z republiko, da pa bi jo lahko pred dvema, tremi leti že lahko zgradili...

V Ljubnem so zgradili prizidek, v katerem so štiri učilnice, med njimi dve takšni, ki bosta omogočali tudi telovadbo. Ob šoli so asfaltirali še športno igrišče. V Lipnici so zgradili prizidek z osmimi učilnicami in z malo telovadnico, uredili vmesni člen med staro stavbo in veliko telovadnico, v katerem so pridobili nove telovadne garderobe in povečali kuhinjo in jedilnico, in opravili še nekatera vzdrževalna dela na stari stavbi. Kot je dejal ravnatelj Stane Mihelič, so doslej reševali prostorsko stisko tako, da so učenci nižjih razredov imeli pouk v dveh izmenah, že po prvomajskih praznikih pa bo za vseh 290 učencev pouk le v dopoldanski izmeni. Z novimi prostori so nastale tudi možnosti za podaljšano šolsko varstvo otrok. Anketa med starši je pokazala, da bi lahko odprli dva oddelka.

Prizidek k podružnični šoli v Ljubnem. - G. Šinik

V lipniški šoli so zdaj velike prostorske rezerve. Če bi bili vsi razredi zasedeni do normativa (32 učencev) in bi bil pouk hkrati v vseh učilnicah, bi lahko sprejeli okrog šesto šolarjev ali še enkrat toliko, kot jih je zdaj. Ravnatelj Stane Mihelič je dejal, da je zdaj lipniška šola po standardu enakovredna drugim v občini in da upa, da bodo v lipniško šolo začeli zdaj hoditi vsaj tisti otroci iz krajevne skupnosti Lancovo, katerih starši so zaposleni v Lipniški dolini.

C. Zaplotnik

Jubileja Srednje tekstilne in obutvene šole v Kranju

Narekovala ju je potreba gorenjske industrije

Kranj, 26. aprila - Na Srednji tekstilni, obutveni in gumarski šoli v Kranju je bilo pred prazniki slavje ob dveh jubilejih: 60-letnici tekstilne in 30-letnici obutvene šole. Pripravili so tudi priložnostno razstavo učbenikov, ki so jih napisali tamkajšnji učitelji, razstavljal pa je tudi akademski slikar Henrik Marchel, bivši učenec te šole.

Kranj ima dolgoletno tradicijo tekstilne industrije in nič presenetljivega ni, da se je že desetletje pred vojno pojavila tudi potreba po šoli, ki naj bi izobraževala za tekstilno industrijo. 14. maja 1930 je bila v Kranju ustanovljena Državna tekstilna šola.

V kulturnem programu je nastopil šolski pevski zbor, osnovan prav za to priložnost, ki sta mu dirigirala Nace Gorjanc in Breda Avsenik. Začel je s pesmijo Boba Dylana Blowing in the Wind. Povabili pa so tudi nekdanjega učenca te šole, dramskega igralca Dareta Valiča. Prireditev so sklenili z modno revijo, ki so jo pripravili učenci pod vodstvom profesorice Zdenke Frelih.

Sprva je bila dveletna in prvo leto jo je obiskovalo 22 dijakov, do vojne pa jo je končalo deset generacij, to je 208 dijakov. Med vojno ni delovala, takoj prvo leto po njej pa se je šolanje znova nadaljevalo in doživelo močan razmah. Predilskemu, tkalskemu in apreterskemu oddelku sta se pridružila še pletilski in v 60-ih letih tudi konfekcijski, medtem je šola iz dveletne postala triletna, kasneje štiriletna.

Na pobudo gorenjskih obutvenih tovarn, Peka, Planike in Alpine, je šola 1960. leta dobila tudi obutveno smer, ki je najprej delovala kot enota usnjarsko galanterijske šole iz Domžal, učenci pa so se šolali ob delu. Konec desetletja je začela redno izobraževati.

Pred dvema letoma se je šolama pridružila še gumarska. Vse tri predstavljajo velik šolski center z več kot tisoč učenci v 43 razredih in blizu sto zaposlenimi. med katerimi je 70 pedagoških delavcev.

Predsednica sveta šole Marjeta Bren se je za tri desetletja kakovostnega pedagoškega dela zahvalila trem profesorjem starejše generacije: Mariji Tavčar, Marjanu Debeljaku in Miroslavu Destovniku.

Tekstilni in obutveni šoli je ob obletnicah izrekel priznanje tudi predstavnik zavoda za šolstvo. - Foto: G. Šinik

O zgodovini šole, njeni vpetosti v razvoj kranjske tekstilne in čevljarske industrije ter njeni vlogi v razvoju strokovnega šolstva ter raziskovalne dejavnosti, je spregovorilo več govornikov, med njimi ravnatelj Lojze Rakovec (ta je med navzočimi pozdravil tudi prvega ravnatelja šole dr. Franca Hočevarja), predsednica sveta šole Marjeta Bren, pa tudi kranjski župan Ivan Torkar, ki je šoli izročil veliko plaketo občine Kranj. Ob jubilejih se je izkazala tudi šola, ki je podelila okoli 20 priznanj tovarnam in združenjem, s katerimi vrsto let uspešno sodeluje.

Ob jubilejih je predsednik kranjske občine Ivan Torkar Srednji tektilni, obutveni in gumarski šoli izročil veliko plaketo občine Kranj. Priznanje je šoli izrekel tudi Zavod za šolstvo Slovenije.

D. Z. Žlebir
Foto: G. Šinik

Policijska uprava v rekordnem času

Kranj, 25. aprila - Po rekordnih 14 mesecih gradnje so pred prazniki predali namenu nov objekt Uprave za notranje zadeve v Kranju, ki bo služil potrebam splošne postaje milice, prometne milice in vsem organizacijskim enotam UNZ Kranj.

Prejšnji delovni prostori so bili razdrobljeni na štirih lokacijah, zato je bilo delo oteženo, stroški najemnin visoki, telekomunikacije provizorične, varnost minimalna, higienski in delovni pogoji nemogoči. Že 1981. so nameravali graditi nov objekt, vendar čas ni bil nikoli naklonjen investiciji. Tudi 1. marca 1989, ko so začeli z gradnjo, ni bil, vendar so odtehtali številni drugi razlogi, med njimi tudi razsežnost Gorenjske s 190 tisoč prebivalci, katerih varnosti služi omenjena institucija. Od načrta do gradnje so projekt večkrat racionalizirali, tako da ima danes 6000 kvadratnih metrov površin, nekaj več kot polovico pisarniških, ostalo so skladišča, garaže, spremljajoči prostori. Objekt je danes vreden 82,000.000 dinarjev, financirali pa sta ga tretjino kranjska občina (postajo milice Kranj) in dve tretjini republika.

Na predpraznični otvoritvi je načelnik UNZ Kranj **Ivan Hočevar** pozdravil predstavnike (dosedanjih) občinskih oblasti, vojske in izvajalcev del, nato pa spregovoril o razlogih, ki so terjali novogradnjo. Spregovoril je tudi **Ivan Torkar**, predsednik kranjske skupščine, ki je med drugim omenil, da Kranj in Gorenjska med zadnjimi dobivata nov objekt UNZ. Med gosti je bil tudi **Tomaž Ertl**, republiški sekretar za notranje zadeve, ki je ob otvoritvi dejal, da je z novogradnjo rešen drugi najtežji primer za delo organov za notranje zadeve. Ovrgel je tudi pomisleke, da za takšno investicijo ni primeren čas, češ da so tudi policiji potrebni ustrezni delovni pogoji za varovanje interesov občanov. Na koncu se je zahvalil gradbenikom (SCT s kooperantom Gradbincem) in občinskim možem, ki so v rekordnem času izpeljali gradnjo.

Na otvoritvi nove gorenjske policijske uprave je navzoče pozdravil načelnik UNZ Kranj Ivan Hočevar. - Foto: G. Šinik

D. Z. Žlebir
Foto: G. Šinik

Izvršni svet se je vendarle ognil možni blamaži

LTH Vincarje čaka na nov parlament

O nadaljnji usodi LTH Orodjarna in livarna v Vincarjih bo govora v novi večstrankarski skupščini, z dnevnega reda zadnjega delegatskega zbora pa je bil umaknjen tudi predlog za imenovanje predstojnika kranjske enote Zavoda za šolstvo Slovenije

Škofja Loka, 3. maja - Na zadnji delegatsko sestavljeni škofjeloški skupščini, ki je zasedala 25. aprila, sta manjkali dve prvotno napovedani točki, ker sta bili očitno premalo dodelani oziroma zreli za prihajajočo večstrankarsko demokracijo.

Bila je to edino pravilna poteza - vsaj kar zadeva problem Orodjarne in livarne v Vincarjih - poslavljajoče se škofjeloške vlade, ki bi se v nasprotnem primeru gotovo samo osmešila. Debata o tej vroči temi na javni tribuni je namreč jasno pokazala, da ljudje ne pristajajo (več) na hitre, posiljene rešitve. Nočejo biti več zgolj glasovalni aparat občinskih služb, ampak terjajo zamenjano vlogo; da občinske službe dejansko stopijo v službo ljudi.

O LTH Vincarji, o tem, ali se tovarni dovoli ekološko-tehnološka sanacija, ki nujno terja prestavitve zidov (znotraj tovarniške ograje), s čimer se tovarno tudi "za vselej" sprejme v nedrja starega mesta, ali pa se (vsaj za livarsko proizvodnjo) vendarle najde ustreznejši prostor v obstoječi industrijski coni, bo torej razpravljal nov večstrankarski škofjeloški parlament. Naloga tudi zanj ne bo prav nič lahka.

In še nekaj besed o drugi umaknjeni točki zadnje delegatske skupščine. Na prvi pogled se zdi nepomembna, posebej v primerjavi z LTH Vincarje, saj gre tu le za usodo enega človeka, sedanjega sekretarja škofjeloške ZKS - Stranke demokratične prenove, ki naj bi postal predstojnik kranjske enote Zavoda za šolstvo Slovenije. Tržiška skupščina mu je odrekla podporo, ker je, sicer šolnik, od 1982. leta delal v gospodarstvu oziroma politiki, torej zunaj stroke. So se podobnih očitkov zbali tudi v Škofji Loki ali pa vzeli zares grožnje Demosa, da ne bo pustil komunistov na vodilna mesta?

Če gre za dvome v kandidatovo strokovnost (učitelj matematike in fizike, diplomirani organizator), potem bi jih najlažje ovrgli prav v skupščini in torej ni jasnega razloga za umik razprave. A očitno ne gre samo za to in torej tudi ne več le za usodo samo tega človeka. Jasno je, da vsaka oblast hoče imeti vpliv na šolstvo. S tega vidika je zavračanje partijskega sekretarja na mestu predstojnika Zavoda za šolstvo za gorenjsko območje razumljivo. Ali je pošteno ali ne, ali je v prid težko pričakovani večstrankarski demokraciji, ki naj ne bi bila niti rdeča niti črna, pa je seveda vprašanje, s katerim politika nima dosti skupnega.

H. Jelovčan

Junija kongres SZS

Ljubljana, 26. aprila - Na seji predsedstva Socialistične zveze Slovenije so ocenjevali pravkar minule volitve in uspeh SZS na njih. Menili so, da so bili volilni rezultati celo boljši od pričakovanih, saj kot politična grupacija niso uspeli pravočasno napraviti ustrezne reorganizacije. Na seji je ponovno prišla do izraza dvojnost organizacije oziroma dvoje frakcij, ki vlečeta vsaka k sebi in bosta, po mnenju nekaterih razpravljalcev, morala svojo dokončno podobo dobiti do kongresa stranke, ki ga bodo predvidoma pripravili 9. junija.

V. B.

Mladinski svet Slovenije

Ljubljana, 24. aprila - Sedemnajst mladinskih organizacij in združenj je s podpisom ustanovne listine po nekajmesečnih pripravah končno ustanovilo Mladinski svet Slovenije, katerega poglavitni namen bo predvsem zagotoviti možnost vpliva mladih in njihovih združenj na vse probleme, ki se kakorkoli nanašajo na mladino in njeno problematiko. Mladinski svet Slovenije bo deloval nad strankarskimi in ideološkimi interesi in bo imel funkcijo posvetovalne družbene institucije za državne in druge organe in organizacije na vseh področjih, ki se nanašajo na mladino in njene organizacije.

V. B.

Kongres ZSMJ

Konec tega meseca bo v prostorih ljubljanskega Cankarjevega doma potekal 13. kongres ZSMJ, organizacije, ki pravzaprav že nekaj časa ne obstaja več. Sedanja ZSMJ naj bi po mnenju sedanje vodilne garniture ZSMJ razpadla na tri dele: Mladinski svet Jugoslavije, kot organizacijo, ki bo predstavljala interese mladih javnosti in organom oblasti, Zvezo študentov, kot stanovsko organizacijo in Jugoslovanski novi forum kot koalicijo političnih strank nastalih in nekdanjih mladinskih organizacij.

V. B.

Življenjski stroški

Pri sindikatih so izračunali, kolikšni so bili marca življenjski stroški tri in štiričlanske delavske družine. Znižanje marčevskih cen se močno pozna. Tako so se povprečni stroški tričlanske družine povečali za 2,7 odstotka, štiričlanske pa 2,6, minimalni stroški ene in druge so v primerjavi s februarjem višji za 1,9 odstotka, nujnih mesečnih izdatkov pa za 1,5 odstotka.

Sicer pa povprečni stroški tričlanske delavske družine marca znašajo 14.104,23 dinarja, minimalni 8623,34 dinarjev in nujni 5.572,95 dinarja. Štiričlanska družina pa je za povprečni standard marca potrebovala 17.282,55 dinarja, za minimalnega 10.516,47 dinarja, za nujne mesečne izdatke pa 6.758,78 dinarja.

KRATKE GORENJSKE

Razstava ročnih del oskrbovancev v domu Petra Uzarja v Bistrici v Tržiču bo odprta še do 11. maja. - Foto: D. D.

10 let Doma Petra Uzarja

Tržič, 25. aprila - V sredo je bila v Domu Petra Uzarja v Bistrici v Tržiču lepa slovesnost, s katero so delavci doma skupaj z oskrbovanci obeležili deset let obstajanja doma. Občinska konferenca SZDL Tržič je domu podelila priznanje OF.

Oskrbovanci doma so začeli s praznovanjem že v torek, 24. aprila, ko so jim prišli zaplesat mladi folklorne skupine Karavanke in plesna skupina iz Leš, pester program pa so jim pripravili tudi delavci doma, ki se jim je pridružilo še nekaj tržiških kulturnikov. Ta večer so podelili tudi priznanja za 5 let bivanja v domu.E

V sredo, 25. aprila, pa je bila večja proslava, na katero so bili vabljeni tudi zunanji gostje. O pomenu doma je spregovoril Franc Dolenc, namestnik predsednika republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo. V kulturnem programu so sodelovali pevski zbor Peka, citraš Lončar iz Tržiča in slovenski igralec Polde Bibič. Ob tej priložnosti je bilo delavcem doma podeljeno priznanje Občinske konference OF, priznanja pa je dobilo tudi 17 delavcev, ki delajo v domu že deset let. E

Trenutno je v domu Petra Uzarja v Tržiču - imenuje se po predvojnem revolucionarju Petru Uzarju - 158 varovancev, od katerih jih je 15 v domu že od prvega dne. Dom so vsa leta dograjevali, šele pred dvema letoma je bil dokončno urejen in danes so delavci doma veseli, da je dom poln, da se oskrbovanci v njem dobro počutijo. Kot pove direktorica doma Danica Mešič, trenutno ne predvidevajo nobenih novih investicij, razen tekočih popravil in urejanj doma. Da dom polno živi, priča tudi razstava ročnih del, ki so jo oskrbovanci sami pripravili. Ves dom je v tapiserijah, ki jih dela nekaj oskrbovank, ter slikah slikarja amaterja Alojza Mehleta.

D. Dolenc

Začenja se

Začenja se torej; po novem. Ponekod v krajevnih skupnostih na Gorenjskem so na volitvah izvolili poleg delegatov oziroma poslancev v zbore krajevnih skupnosti občinskih skupščin tudi nova krajevna vodstva in sicer svete, skupščine in predsednike. Tam, kjer so izvolili tudi nova krajevna vodstva, se bodo v prihodnjih dneh le-ta sestala na prvih zasedanjih. Po prvem "soočenju" pa časa za "spoznavanje" ne bo veliko. Dogovori in programi, ki so jih sprejeli že pred časom in so jih marsikje tudi že zastavili v prejšnji sestavi, bodo terjali nadaljevanje. Tu pa so potem tudi še načrti in zagotovila, obljube, napovedi, na podlagi katerih so se ljudje na volitvah, s tem, ko so jih izvolili, izrekli zanje. Če je bilo še včeraj veliko govora o tem, kako naj bo in obljub, kako bo, potem se zdaj začenja čas uresničevanja.

V le navidez drugačnem položaju pa so ta hip tam, kjer so se v krajevnih skupnostih odločili, da bodo nova vodstva izvolili jeseni, ob izteku mandata. Tudi takšnih ni tako malo na Gorenjskem. Tudi v teh krajevnih skupnostih pa so v tem trenutku v nekakšni dvojni vlogi. Na uresničitev čakajo že začeti programi ali pa tisti, ki so jih načrtovali za letos, za konec tega srednjeročnega obdobja. Hkrati pa tudi zanje velja, da se začenja čas, ko se bo treba začeti pripravljati in dogovarjati, česa in kako se lotiti stvari in želja, ki naj bi se jih s skupnimi močmi lotili v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Eno je gotovo. Brez skupnega dogovarjanja in na takšen način sprejetih programov ter akcij - in seveda dela - ne bo šlo.

A. Žalar

Tomos za varno vožnjo

Radovljica - Tekmovanje z naslovom **Tomos za varno vožnjo** bo danes (petek, 4. maja) od 11. do 17. ure na prostoru za hotelom Krim na Bledu. Organizator tekmovanja je tovarna Tomos v sodelovanju s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Radovljica. Na tekmovanju se bodo pomerile ekipe iz treh najboljših osnovnih šol iz radovljiške, kranjske in jeseniške občine. Iz vsake šole bo sodelovala šestčlanska ekipa. Izbor teh šol je bil opravljen na podlagi rezultatov, ki so jih dosegli učenci osmega razreda pri izpolnjevanju posebnih testnih pol. Uvrstile so se šole Bratstvo in enotnost Kranj, Bratov Žvan Gorje in Gorenjskega odreda iz Žirovnice. Poleg tekmovanja bo na prireditvenem prostoru v petek tudi prikaz izdelkov tovarne Tomos (kolo z motorjem, čelade itd.) s preizkusno vožnjo. Nastopil bo tudi "televizijec" Jos (iz Periskopa). Ekipe na tekmovanju pa se bodo pomerile v teoretičnem in praktičnem znanju.

A. Ž.

Znak in spominek

Kranj - V severnem delu kranjske občine, še posebej pod Krvavcem se v programih krajevnih skupnostih resno opredeljujejo za razvoj turizma. V krajevni skupnosti Visoko so na primer razpisali natečaj za znak za športni park in za turistično društvo, ki ga nameravajo še letos ustanoviti. V krajevni skupnosti Cerklje oziroma na širšem območju pod Krvavcem pa "iščejo" z natečajem idejo za najbolj izvirni turistični spominek.

A. Ž.

ureja ANDREJ ŽALAR

Spoštovanja vredna bera zadnjih štirih let

Težko bo nadaljevati

V krajevni skupnosti Primskovo so na zadnjih volitvah dobili tudi novo krajevno vodstvo. Novi predsednik skupščine krajevne skupnosti je Darko Mesec, predsednik sveta krajevne skupnosti pa Drago Česnik.

Primskovo, 3. maja - Srečanje v zadnjih dneh aprila z novim predsednikom skupščine krajevne skupnosti Primskovo Darkom Mescem in predsednikom sveta Dragom Česnikom ter dosedanjim predsednikom sveta krajevne skupnosti Tonetom Zupanom je bilo s prvima dvema prvo, hkrati pa za vse skupaj tudi nekako "spoznavno". V prvem soočenju, da tako rečem, po izvolitvi, je beseda hitro stekla o načrtih, delu, ko pa smo se v sproščenem pogovoru na trenutke ozrli na uresničevanje dosedanjega štiriletnega programa, sta oba novoizvoljena "prva moža" v krajevni skupnosti odkrito priznavala, da je ta bera dosedanjega vodstva spoštovanja vredna in ob tem tudi izražala upanje ter željo, da bo Tone Zupan s svojimi dosedanjimi ožjimi sodelavci v vodstvu "pomagal potegniti nit" za nadaljevanje.

Drago Česnik

"Težko bo s takšnim "tempom" nadaljevati naprej," je med razmišljanjem, ko je mimogrede omenil, da ni pričakoval izvolitve, rekel novi predsednik sveta krajevne skupnosti **Drago Česnik.** Doseženi rezultati zadnjih štirih let v tej krajevni skupnosti v kranjski občini res zbujajo nekakšno spoštovanje do vodstva.

Na cestno komunalnem področju na primer jim je uspelo asfaltirati devet krajevnih ulic in odcepov. Obnovljenih je bilo več cestno-kanalizacijskih jaškov. Postavili so šest oglasnih panojev. Obnovili so javno razsvetljavo na Oprešnikovi ulici in več svetlobnih teles v raznih ulicah. Vsa leta je vodstvo krajevne skupnosti sodelovalo pri gradnji športnih objektov in urejanju okolice oziroma parka borcev in cerkve. Velik je bil vsa leta poudarek na prometni varnosti. Poleg prometnih ogledal je na primer tudi semafor v križišču Ručigajeve in Ceste Staneta Žagarja rezultat pobud in naporov krajevne skupnosti in Cestnega podjetja. Uspelo jim je v minulem obdobju urediti nove prostore krajevne skupnosti v zadružnem domu. Ob že dokaj razviti obrtni dejavnosti v krajevni skupnosti (na tem področju so ob različnih akcijah dosegli resnično vsestransko sodelovanje) se je prav v zadnjem času ob vsestranski želji v krajevni skupnosti precej razširila tako imenovana trgovska zasebna dejavnost. Kar osem zasebnih trgovin z različno ponudbo je bilo odprtih v zadnjem času. Še najmanj je bil tudi tokrat dosedanji predsednik sveta krajevne skupnosti Tone Zupan zadovoljen z rezultati in napori za varstvo okolja in lepši videz kraja.

Tone Zupan

"Poskušali smo narediti precej več, kot smo dejansko uspeli. Organizirali smo sicer reden odvoz kosovnega odpadnega materiala, očiščevalne akcije kanjona Kokre in Rupovščice, okolice spomenika in parka ob cerkvi ter se trudili pri ureditvi celotne okolice zadružnega doma. Posebej pri zadnjem smo bili velikokrat nemočni, saj je obveljala beseda kmetijske zadruge Sloga. Zgled, kako drugače bi bilo lahko, je na primer komunalna cona na našem območju oziroma tisti del okrog Surovine..."

Teh le nekaj naštetih akcij v zadnjih štirih letih v krajevni skunopsti je seveda le skromen izsek iz bogatega doganja v tej krajevni skupnosti. Veliko daljši bi bil namreč seznam, če bi začeli naštevati vse, kar se je dogajalo na športnem, kulturnem in drugih področjih, kot so na primer gasilci, rdeči križ s svojimi srečanji za najstarejše in upokojence ter drugimi dejavnostmi.

Med prednostne naloge, ki zdaj čakajo novo vodstvo, sta oba predsednika uvrstila vsekakor promet in sicer ureditev Ceste Staneta Žagarja, Jezerske ceste in Likozarjeve ulice s križiščem pri Jaku. Ta program bo seveda povezan tudi s kanalizacijo. Letos naj bi se začela tudi gradnja trgovine Emona.

Darko Mesec

"Kar zadeva promet in ostale aktivnosti iz že sprejetega programa in bodočih usmeritev bomo predvsem zavarovali interese krajanov "Grehe", ki so bili, bomo skušali popraviti. Pri tem pa nam bodo dobrodošli kot vodilo vsi predlogi, od kogarkoli v krajevni skupnosti," pravi predsednik skupščine **Darko Mesec.**

"Delati bo treba, čeprav se bojim, da bomo s takšnim tempom težko nadaljevali. Res pa je, da je osnova ob izteku mandata dosedanjega vodstva lepa in spodbudna. Prepričan sem tudi, da se bomo ob prijetnem občutku za izkazano zaupanje z izvolitvijo zavedali, da nas čaka predvsem delo, pri katerem strankarska pripadnost ne bo igrala vloge," je poudaril novi predsednik sveta krajevne skupnosti **Drago Česnik.**

A. Žalar

Srečanje slovenskih družin pod Krvavcem

Dvanajst družin že potrdilo udeležbo

Cerklje, maja - Kot smo že pisali, bo Turistično društvo Cerklje pod Krvavcem 10. junija letos prireditelj prvega srečanja slovenskih družin. Prireditev z naslovom Družina poje - peli so jih mati moja bo pod Jenkovo lipo pri rojstni hiši skladatelja Davorina Jenka.

Podpredsednik posebnega prireditvenega odbora pri Turističnem društvu Cerklje je **Janez Kuhar.** Ko smo ga med prazniki povprašali, kako potekajo priprave na to prvo slovensko prireditev, je povedal, da se je štirinajst članski odbor po lanski prireditvi v Cerkljah z naslovom Družina poje tokrat uresničitve pobude lotil vsestransko in temeljito.

Janez Kuhar

"Odbor sestavljajo predstavniki različnih komisij v Turističnem društvu. Vsakdo je zadolžen za svoje področje, predsednik odbora pa je Franc Frantar. Doslej je na podlagi razpisa in pogovorov, ki smo jih že imeli z družinami, prijavilo in potrdilo nastop dvanajst družin. Pričakujemo pa, da bo na prireditvi sodelovalo okrog dvajset družin iz vse Slovenije. Družine, ki so že potrdile udeležbo, so iz Šmarij pri Jelšah, Maribora, Žiri, Solčave, Tržiča, Olševka in drugih krajev Gorenjske oziroma izpod Krvavca; pa tudi iz zamejstva. Kot rečeno, je razpis za nastop na prireditvi končan, vendar pa pričakujemo še nekaj odgovorov na posebna vabila, ki smo jih razposlali po Sloveniji. Vsekakor pa si želimo, da bi na prireditev prišlo čimveč družin iz vse Slovenije. Morda bo prav obisk potem še koga spodbudil za nastop prihodnje leto.

Podobno kot lansko leto v Cerkljah, ko so nastopile družine izpod Krvavca, bo tudi prireditev pod Jenkovo lipo v Dvorjah 10. junija popoldne vodil Silvo Teršek ob spremljavi citer, na katere bo igrala Vida Učakarjeva s Kokrice pri Kranju. Nastopil pa bo tudi ansambel Nagelj z nanovejšimi skladbami. Še posebej bodo prireditelji veseli obiska v narodnih nošah. Sicer pa sceno za prireditev pripravljata domačina Štefan Močnik in Julka Hrovatova. Finančno pa bo prireditev podprla Pizzerija Kovačnica iz Grada pri Cerkljah.

"Za vsako družino bomo pripravili posebno priznanje in sicer znak matere z otrokom. Upamo, da bomo z nastopi družin tudi obogatili zakladnico starih slovenskih besedil oziroma pesmi in jih bomo skušali potem tudi posebej predstaviti na umetniškem večeru na vrtu podružnice Ljubljanske banke v Cerkljah. Morda še pojasnilo, zakaj smo se odločili za slovensko prireditev. Pobuda je nastala na lanski prireditvi, ko so nastopile družine iz krajev pod Krvavcem. Kaže, da bo ta prireditev resnično slovenska, predvsem prva takšna na prostem.

A. Žalar

Krnice: "Desna roka" je bil tudi Alojz Štremfelj - V prazničnem Gorenjskem glasu smo vam predstavili Krnice oziroma prizadevne krajane, ki so pet let gradili cesto in si za pet kilometrov skrajšali pot v dolino. Nismo pozabili, vendar se je zgodilo, da je iz poudarka izpadla še ena ugotovitev, ki je bila hkrati tudi zahvala krajanov, še posebej pa gradbenega odbora s predsednikom Francem Jeramom. "Da smo se lotili priprav in del, nam je bil že na samem začetku "desna roka" (in tudi potem nam je veliko pomagal) Alojz Štremfelj iz Volake. Zato smo Krničani dolžni zahvalo tudi njemu..." - A. Ž.

PRITOŽNO KNJIGO, PROSIM

Nižje cene in "užaljena vzgoja"

Kar dvakrat nam je konec aprila pisal in se potem tudi oglasil v uredništvu **Marjan Ovin s Tominčeve ceste v Kranju.** V prvem pismu pravi takole:

"V zadnjih nekaj številkah vašega cenjenega časopisa Gorenjski glas opažam precej reklam oziroma raznih pocenitev. Trgovina iz Stražišča med drugim reklamira, da imajo pri njih najcenejši toaletni papir in damske vložke. Vse v redu in prav. Vendar pa mene zanima, kje v Kranju ali okolici imajo najcenejši mleko, sladkor, kruh in podobno, kar človek danes vsak dan potrebuje..."

Precej bolj kritičen in hkrati užaljen pa je v drugem pismu, v katerem ob, recimo, mladoletniško razposajenem dogodku razmišlja, kako prizadeta in užaljena hkrati je danes "vzgoja staršev".

"V ponedeljek, 23. aprila, med dvanajsto in trinajsto uro sem v dnevni sobi. Za trenutek pogledam skozi okno in zagledam skupino petih otrok, starih od 10 do 12 let, ki gredo po Tominčevi ulici z dvema zračnima puškama. Streljajo levo in desno in prizanesejo niti steklenici na sosedovem dvorišču. Nenadoma eden od njih (ime in priimek v uredništvu) nameri na lastovko. Žena otroke prepodi, vendar po kosilu sem na dvorišču našel mrtvo lastovko. Razjezi me in napotim se do staršev otrok, ki so prej s puškama hodili po Tominčevi ulici..."

Po obisku in pogovoru s starši je izkušnja Marjana Ovina grenka in žalostna hkrati. Namesto da bi okarali mlade nadebudneže, so zasliševali Marjana, ali ima priče, kako je iz dnevne sobe lahko videl, čigavi so bili otroci in podobno. "Odpor, sovraštvo, cinizem na obrazih staršev so ščitili otroke...! Še najbolj prav je imela soseda: Kaj praviš, Marjan, zakaj so otroci takih, ki se bojejo, da nekaj so, potem ko odrastejo, tako objestni...!"

Stiki med otroki in starši po razvezi (1)

Otroku sta tudi po razvezi potrebna oba starša

Kot kažejo podatki iz leta 1988, se v škofjeloški občini razdre vsak peti zakon. Kakšno prihodnost doživljata bivša partnerja po razvezi in kakšno zlasti njuni otroci, ima potlej pogosto na skrbi center za socialno delo. V škofjeloškem so nedavno tega končali raziskavo, ki se manj kot z materialnim blagrom teh otrok ukvarja s tem, kakšni so njihovi stiki s starši. Rezultate te študije, ki bo, kakor pravi njena avtorica socialna delavka ALBINA KREK, služila prihodnjemu svetovanju, bomo v nekaj nadaljevanjih objavili tudi na naših straneh.

Na Centru za socialno delo Škofja Loka smo se odločili, da zberemo podatke o tem, kako potekajo stiki med otroki in starši, ki so se razvezali. V razveznem postopku sodišče odloči o tem, komu se otroci zaupajo v nadaljnje varstvo in vzgojo, starša pa naj bi se sama dogovorila o poteku srečanj med otrokom in tistim od njiju, ki mu otrok ni bil zaupan. Pri tem dogovarjanju pa so večkrat težave, ker sta starša še obremenjena s konflikti v partnerskih odnosih in s samo razvezo leteh še niso rešili. Nekateri starši iščejo pomoč pri dogovarjanju za stike na pristojnem centru za socialno delo, vsi pa ne in zato s tega področja nismo imeli natančnejše slike o dejanski problematiki. Izbrali smo zakonce, ki so se v občini Škofja Loka razvezali v letih od 1984 do 1988 in imajo še mladoletne otroke, za katere usklajevanje preživnin teče na našem centru. Ob upoštevanju teh kriterijev smo zbrali 102 razvezanih mater in prav toliko očetov ter jih pismeno zaprosili, naj nam odgovorijo na poslani vprašalnik. Od tistih, ki so jim bili ob razvezi zaupani otroci, smo prejeli 71 odgovorov, od tistih roditeljev, ki jim otroci niso bili zaupani, 39 odgovorov. Glede na to, da vprašalnik ni bil anonimen, je bil odziv staršev nad našimi pričakovanji, zlasti s strani mater, katerim so bili večinoma zaupani otroci ob razvezi zakonske zveze.

Od 102 razvez so bili v 94 primerih otroci zaupani materam, v 7 primerih očetom, v enem primeru pa sta starša prevzela skrb vsak za enega otroka.

Med tistimi, ki imajo otroke pri sebi, jih je 17 odstotkov sklenilo novo zakonsko zvezo ali pa živijo v izvenzakonski skupnosti. Med tistimi, ki nimajo otrok pri sebi, je takih 25 odstotkov. Znano je, da se ponovno poroči le manjše število razvezanih mater. Večkrat jih slišimo reči: »Moram se posvetiti otroku, ta me potrebuje.« Čeprav se sliši velikodušno, je lahko tudi znak sebičnega prilaščanja otroka in kasneje razlog za očitek otroku o njegovi nehvaležnosti. Res pa je, da lahko mater z otrokom tudi marsikaj ovira pri navezavi novih partnerskih kontaktov. Želi si človeka, ki bi imel rad ne samo njo, pač pa tudi otroka. Strah jo je pred razočaranjem in novo ločitvijo, ki jo je enkrat že doživela in morda še ne prebolela.

Brez redne zaposlitve ni nobeden od teh, ki imajo otroke pri sebi, medtem ko je očetov 10 odstotkov. Kljub stoodstotni zaposlitvi pa dobra tretjina mater svoj materialni položaj ocenjuje za slabšega kot pred razvezo, slaba tretjina pa za enakega ali boljšega. Vsekakor pa le materialni standard ni merilo počutja. Neka mati je zapisala, da je materialno stanje družine po razvezi manj ugodno, življenje pa lepšajo mnoge majhne radosti, ki jih pred razvezo ni bilo.

Albina Krek

Center za socialno delo Škofja Loka

(se nadaljuje)

64 odstotkov zaposlenih prejema pomoči

S plačo se ne da živeti

Jesenice, 5. aprila - Lani je pri Centru za socialno delo na Jesenicah krepko porasel obseg dela, pričakujejo pa, da bo dela še več. Znatno več begavcev na meji, več kot polovica zaposlenih pa prejema eno ali več družbenih pomoči.

Po podatkih Centra za socialno delo na Jesenicah je bilo lani v občini veliko več dela z družbenim varstvom otrok in mladostnikov, saj beležijo za 25 odstotkov večji količinski porast. Precej več kot lani je razvojno motenih otrok, izredno (kar za 123 odstotkov) pa je poraslo število otrok, begavcev.

Zaradi razmer v Jugoslaviji na mejo beži vedno več mladih, ki želijo v države zahodne Evrope, na Jesenicah pa morajo zanje začasno poskrbeti. Ne nazadnje je v Zavodih za usposabljanje in varstvo mladostnikov vse več otrok zaradi vzgojnih težav.

Ne upada tudi število storilcev kaznivih dejanj, celo zaskrbljujoče narašča. (214 odstotkov več kot leto prej). Na drugi strani pa je domala povsem upadlo zanimanje za zakonsko svetovanje, ki po zakonu tudi ni več obvezno. Zakonci se vedno težje odločajo za razveze, tudi zaradi slabih ekonomskih razmer.

Raste število zahtevkov za uveljavitev socialnovarstvenih pravic. Nekoliko manj je zahtev po otroških dodatkih, a so zelo številni tisti, ki nimajo pravice do doklad zaradi cenzusa in so po dohodkih tik nad njim. Še enkrat več je bilo lani enkratnih in začasnih pomoči zaradi izgube dela in tudi drugi podatki kažejo, kako zelo so se razmere poslabšale. Kar 64 odstotkov zaposlenih prejema eno ali več denarnih pomoči, 33 odstotkov je upokojencev, 3 odstotki so ostali občani. Nizki osebni dohodki, nizek standard in... alarmantni podatek, da več kot polovica tistih, ki delajo, ne more živeti od plače. In če prištejemo še tiste, ki se jim še vedno zdi sramotno prositi za pomoč. Na Centru pravijo, da tako ni samo na Jesenicah, ampak se tudi v nekaterih drugih gorenjskih občinah kaže podobna socialna izkaznica naše družbe in razmer...

D. Sedej

KRATEK STIK

Zakaj mala šola ni zastonj?

Poklicala nas je mati predšolskega otroka, ki v vrtcu obiskuje program obvezne male šole. Zakaj mala šola ni zastonj, če je že obvezna, nas je povprašala. In zakaj je brezplačna mala šola za tiste predšolske otroke, ki jo obiskujejo v popoldanskih programih?

Odgovor smo poiskali pri **Mihaeli Renko**, ravnateljici kranjske Vzgojno varstvene organizacije. »Zakon o predšolski vzgoji določa, da mora vsak otrok leto dni pred vstopom v šolo, obiskovati od 200 do 600 ur male šole. V Kranju gojimo 300-urni program in v dveh oddekih na Planini tudi 400-urnega. Prek vsega šolskega leta to pomeni, da ti otroci prihajajo v malo šolo dva do trikrat tedensko po dve uri in pol. Malico prinesejo od doma. Izobraževalni program krije skupnost otroškega varstva. Ostanejo še materialni stroški, ki jih pokriva VVO sama.

Otroci, ki so v malo šolo zajeti v vrtcih, so v celodnevnem varstvu od 8 do 10 ur, za kar starši plačujejo oskrbnino. »Malim šolarjem« poleg rednega programa vrtčevega oddelka nudimo malo šolo kot dopolnilni program. Tega ni mogoče docela ločiti od rednega dela oddelka in zato bi težko ločili, kaj je v predšolskem oddelku vrtca 300 ali 400 ur male šole in kaj ne. Dodatni program male šole (sem sodijo tudi tekmovanja, pohodi, izleti) vzgojiteljice dodatno obremenjuje, ne pa tudi plačuje. Zato je tudi za »male šolarje« ta program zastonj. Starši plačajo le oskrbnino.

Če bi hoteli biti malenkostni, bi tudi predšolskim otrokom, ki popoldne obiskujejo malo šolo, zaračunavali materialne stroške: elektriko, ki jo porabijo, papir, ki ga porišejo, snažilko, ki čisti za njimi. Vendar je te stroške težko razdrobiti (v Kranju je v 20 oddelkih male šole 865 otrok), hkrati pa ne gre, da bi s tem obremenjevali starše.«

D. Z. Žlebir

SVET BREZ BLEŠČIC

Ne čutim se brezposelne

Dva meseca minevata, kar so v Iskri Tel dvestotim delavcem razdelili odločbe, da so odveč in naj do nadaljnjega čakajo doma na delo. Nemški delovodja pa jim je kljub drugi odločbi dal vedeti, da praga tovarne najbrž ne bodo več prestopili. Med delavkami, ki se na prisilnem dopustu skušajo počasi sprijazniti z dejstvom, da so odveč in tako rekoč brezposelni, je tudi naša (na lastno željo anonimna) sogovornica. Že prej so jo tako kot mnoge sodelavce v tovarni premeščali »od Poncija do Pilata«, tako da je že prekaljena hitreje prestala fazo užaljenosti ob dejstvu, da je tovarna ne potrebuje več. Toda še dolgo bo vrtalo po njej: zakaj ravno jaz? Resda si ni izbrala ravno poklica, ob katerem bi brezmejno uživala, toda drugega nima in novo delo ji ob štiri tisočih nezaposlenih na Gorenjskem tudi ne bo priletelo v naročje. Tudi nemški delovodja jim je pred dvema mesecema položil na srce, naj si iščejo drugo delo. Naša sogovornica si ves čas išče stalno zaposlitev, vendar ji je uspelo za zdaj priskrbeti le začasni akviziterski posel. Bila je na zavodu za zaposlovanje. Oglasila se je na razpis za prodajalko časopisov, toda njena poklicna šola za to delo ni zadoščala. Zdaj se sicer še iz dela šola na tehnični šoli, česar ne gre pripisati velikodušnosti tovarne, temveč je to dolžnost delodajalca, da tudi z dokvalifikacijo poskrbi za delavce, ki jih ožigosa kot tehnološki presežek.

Tudi v tovarni so ji že iskali delo: pri zasebniku, kjer naj bi delala na dve izmeni, kar ji je zdaj ob šolanju nemogoče, in pri začasni prodaji knjig, kar je morala odkloniti zaradi nezmožnosti prevoza. Z malce strahu in previdnosti se je odrekla obema možnostma, kajti delavca, ki odkloni sebi primerno delo, kaj hitro čaka delovna knjižica. Sobesednica dokaj realno dojema spremenjene vrednote, ko nič več ne velja nekdanja resnica, da ne moreš izgubiti dela, ko ni več nujno, da se za vse življenje privežeš v tovarno, ko je treba napreči lastne noge in glavo, da prideš do novega dela. Zaradi tega je tudi manj prizadeto, kot denimo njene starejše sodelavke, ki so v tovarni pustile desetletja svojega življenja, sprejela na pleča odslovitev iz tovarne in začasno nezaposlenost. Ni take narave, da bi med štirimi stenami pestovala svojo osebno bolečino. Tudi doma ima dovolj dela: ukvarja se s šoloobveznima otrokoma, šiva, plete, popoldne se šola, s prodajo zelišč si išče dodaten zaslužek k svojim 85 odstotkom nadomestila. Ko je ne bi opominjala ta borni denar in negotovost glede stalnega dela, se ne bi počutila brezposelno!

D. Z. Žlebir

POMISEL

Sramotne invazije

Pod pompoznim naslovom nimamo v mislih nič zgodovinskega, pač pa banalno dogajanje, ki je zlasti bodlo v oči pravkar minule prvomajske praznike. Pločevinaste kolone so se daljše kot kdajkoli pomikale proti severni in zahodni meji, potrošniki pa so se bolj kot kdajkoli vračali otovorjeni s poceni italijanskim in avstrijskim blagom široke potrošnje. V trgovska središča sosednje države na senčni strani Alp podjetni prevozniki vozijo poldnevne popoldanske izlete, celo upokojenci so, vajeni stiskati in dvakrat bolj racionalno obračati svoj penzionistični dinar, tjakaj usmerili svoje izlete. DZa kupca, ki mu domači proizvajalci le obljubljajo pocenitve ali pa kak potrošni artikel pocenijo za neopazno desetino, oziranje na tuje ni prav nič sramotno. Obnaša se pač tržno, česar za naše trgovce in proizvajalce še ne moremo trditi. Svoj vsakdanji prašek za pranje, riž, toaletni papir in kar je še takega, bo pač skočil kupit onstran meje, ker vse to dobi petkrat ceneje, upoštevaje pri tem celo drag bencin tja in nazaj. Da mu naši trgovski ideologi skušajo pri tem vsiliti misel, da kupuje tretjerazredno robo, je postranskega pomena. Povprečnega potrošnika s podpovprečnimi mesečnimi prejemki to pač ne zanima, odloča cena in takšen nakup vsakdanjih potrebščin, da bo do petnajstega v mesecu lahko povezal konec s koncem. Z vrhunsko kakovostjo pa naj si belijo glavo oni, ki to gmotno zmorejo. Premožni najbrž nikjer v svetu ne kupujejo cenenega blaga, prvič, ker jim ga ni treba in drugič, ker se to tepe z njihovim statusom. Če smo tudi pri nas opravili z ideološkim načelom o enakih želodcih, najbrž ne bi bilo napak na tržišču ponuditi dvoje vrst blaga: kakovostnega in dragega za tiste, ki si takega lahko privoščijo, in cenenega za one druge, pri čemer slednjim seveda ne prikrijejo slabše kakovosti. Kdo bo dejal, da na slednje spominjajo razprodaje, pa diskontna prodaja, kjer količina niža ceno, pa prodaja iz blagovnih rezerv, ko blago ni ravno najaktualnejšega datuma. Vse to drži. Toda v teh prodajnih prijemih zveličavna cena je komaj kaj nižja od običajne cene na prodajnih policah.

In ker je tako, se potrošnik pač ozre čez mejo po cenejšem, čeprav morda slabšem blagu, v čemer ni (vsaj zanj) nič sramotnega. Kupca se namreč prav malo tiče, kakšna režija in katere dajatve so krive, da našim cenam ni moč pristriči peruti.

D. Z. Žlebir

Sodelujte v naših kontaktnih rubrikah!

Že zadnjič smo vas pod naslovom **Halo 21-860** povabili k sodelovanju v naših kontaktnih rubrikah. Oglasilo se nam je lepo število bralcev, ki so tu ali tam doživeli krivico ali bi radi odgovor na vprašanje, ki ga drugje ne vedo poiskati. Tisti, ki ste nas poklicali ali nam pisali, nikar ne mislite, da smo pozabili na vas in vaš problem pustili vnemar. Nikakor, le na vsa vaša vprašanja nam še ni uspelo odgovoriti, nekatera terjajo pritiskanje na več vrat, nekatera so trčila ob počasne sodne mline. Če bo katero tudi pri nas ostalo brez odgovora, ga bomo kljub vsemu objavili, morda se med bralci najde kdo, ki ve več od nas v uredništvu.

Sicer pa je telefon 21-860 ob ponedeljkih in četrtkih še vedno odprt za vaše klice. Na vse, kar vas teži, bomo skušali reagirati v eni od naših kontaktnih rubrik: Kratek stik, Svet brez bleščic ali Delavski odvetnik odgovarja, novi rubriki, ki se bo ubadala zlasti z nejasnostmi v delovni zakonodaji.

Sodelujte!

Možnost dokupa pokojninske dobe

Letos marca je slovenska skupščina sprejela zakon, ki omogoča dokup pokojninske dobe. Ta možnost je dobrodošla zlasti za tista podjetja, ki se žele otresti odvečnih delavcev. Z dokupom let bodo delavcem omogočili predčasno upokojitev tudi če ne izpolnjujejo doslej veljavnih pogojev za upokojitev.

Pokojninske skupnosti bodo vloge za predčasne upokojitve po novi zakonodaji začele sprejemati sredi maja, ko bo omenjeni zakon izšel v uradnem listu. Dotlej bomo tudi mi objavili podrobnejše okoliščine o tem, kako bo urejen dokup zavarovalne dobe za presežne delavce.

Izlet za planince in kolesarje

Planinska sekcija pri Društvu upokojencev Kranj vabi svoje člane in druge upokojence na izlet v Pokljuško sotesko. Udeleženci bodo imeli možnost ogleda Pokljuške luknje, naravnega mostu, galerije in še drugih naravnih lepot. Hoje bo za okoli tri, štiri ure. Odhod je v četrtek, 10. maja, ob 7.30, s kranjske avtobusne postaje. Peljali se bodo do Bleda in nato do Krnice, od koder bodo pešačili v sotesko. Izlet bo vodil Srečo Mesarič.

Kolesarska sekcija pa vabi na izlet v Kokro, do Celarja. Izlet bo v petek, 11. maja, z odhodom ob 8. uri, izpred zgradbe Društva upokojencev na Tomšičevi 4.

Izlet v Trst

Društvo upokojencev Kranj vabi na izlet v Trst. Peljali se bodo ob tržaškem zalivu Barcole do dvorca Miramare, kjer si bodo ogledali slikovit grajski vrt. Pot jih bo peljala ob obali mimo Grljana, obale pri Svetem Križu, Sesljana do Devina, nato pa se bodo čez Gorico vrnili domov. Izlet bo v sredo, 23. maja, z odhodom ob 6. uri izpred kina Center Kranj. Prijave sprejema Društvo upokojencev Kranj v ponedeljkih, sredah in petkih dopoldne, do vključno 18. maja.

ureja Danica Zavrl Žlebir

Hotel »Kokra«
BRDO
POSEBNA PONUDBA
Grad »Strmol«
za skupine ZA OBLETNICE MATUR IN DRUGIH JUBILEJEV 20 — 30 oseb

VSE V STILU 16. STOLETJA:
- oprema prostorov
- glasba
- strežba
- jedi
- animator
- kostumi tudi za goste

NAJ BO VAŠE PRAZNOVANJE NEKAJ POSEBNEGA! Informacije in rezervacije: recepcija hotela Kokra Brdo tel. 22-451

kovinotehna
BLAGOVNICA FUŽINAR JESENICE

Televizor
ekran 51 cm ~~7.947,00~~
za gotovinsko plačilo
samo 7.152,00 din

Televizor
ekran 55 cm ~~8.777,00~~ din
za gotovinsko plačilo
samo 7.899,00 din

Videorekorder
samo 7.567,00 din

daljinsko upravljanje
vhod za video

Enkratna možnost nakupa na 5 mesečni kredit

NEMOGOČE JE MOGOČE - NEMOGOČE JE MOGOČE

TV Nordmende Galaxy 51 a 8.990,- din
VIDEOREKORDER JVC MCD 321 din
TV ITT NOKIA 51 5100 PS a 9.440,- din
HI-FI STEREO SISTEM ITT NOKIA 741 a 6.392,- din
NORDMENDE a 4.990,-
ITALIJANSKA GORSKA KOLESA PULLSER:
moška - 18 prestav a 7.610,-
otroška od 4.028,- do 6.067,- din

IMPEKS
Import Export, d.o.o., Tržič
Koroška 26, 64290 Tržič
tel.: 064 50348
fax.: 064 52-079
Mini Market
Trg svobode 18, 64290 Tržič
tel.: 064 52-378

Casio
- velika izbira ročnih ur

PRODAJA NA 6 MESEČNI KREDIT!
OBIŠČITE NAS!
Del. čas: 8. - 11., 14. - 19., sob. 8. - 11. ure

ITT NOKIA - SAMSUNG - TENSAI - MEMOREX - LOEWE OPTA - NORDMENDE - JVC
AUDIO · VIDEO · HI FI · TV

GALAXY 51 IMC
MIDI COMPACT SYSTEM MS 3001
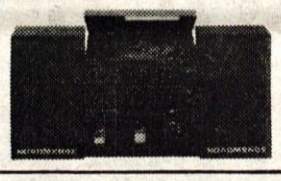

ŠIVA REŽE ROBI HKRATI
Leo Truppe
PRIMERNI SPECIALNI ŠIVALNI STROJI ZA ELASTIČNE BLAGOVE, PLETENINE IN VOLNO.
PFAFF
HOBBY LOCK 783 NETO 5.817,-
BELJAK CENTER
WIDMANNGASSE 41, tel.: 9943-4242-26039
PFAFF
HOBBY LOCK 784 (GLEJ SLIKO)
NETO 7067
PRINESITE TA OGLAS S SEBOJ IN DOBITE DARILO

GORENJSKI GLAS
več kot časopis

Hotel „Grad Podvin"
PODVIN RADOVLJICA JUGOSLAVIJA
Gostinsko podjetje HOTEL GRAD PODVIN honorarno zaposli mlajšega upokojenca za opravljanje del nočnega receptorja. Zaželeno je znanje dveh tujih jezikov. Informacije dobite na telefonski številki 064/79-881 in 79-882.

UNION
UNI
BREZ ALKOHOLA

MIHA NAGLIČ

KAR ČLOVEK NE ZMORE, BOG POMORE

Tedanji vikar namestnik Andrej Rogelj, doma iz bližnjih Lahovč, je poskrbel, da je prišel dojenček v rejo k družini Basaj (Bassei), po domače Jeras, v Vopoljah pri Cerkljah. Tu je Glavar rastel, kot bi bil reden član družine. Jeras pa je imel v Ljubljani brata, ki je bil ljubljanski meščan. K temu je odšel približno dve leti starejši Glavarjev krušni brat Jernej Basaj, da bi se v Ljubljani izšolal. Ker pa sta bila oba že od zgodnje mladosti prijatelja in sta se čutila kot rodna brata, oba pa tudi nadarjena, je bil sprejet v stričevo hišo v Ljubljani tudi P.P Glavar. Tu je obiskoval tedanje šole in jih končal z odliko.

Leta 1738 je odšel v Gradec, kjer je dokončal sholastično bogoslovje in na univerzi dosegel diplomo profesorja modroslovja in svobodnih znanosti. Postal je magister bogoslovja in modroslovja.

Po odlično končanih študijah v Gradcu ga njegovo diplomsko spričevalo z dne 8. 1. 1742 še posebej hvali kot izredno nadarjenega, vestnega, odličnega študenta. Hotel je postati duhovnik, medtem ko je njegov krušni brat Jernej Basaj že bil v vojaškem poklicu, v katerem je dosegel kasneje celo generalski čin. Ta je bil tedaj že častnik Vojne krajine v bližini Senja. Glavar se je po končanih študijah napotil k njemu, ker mu je bil najbližnji prijatelj, s katerim se je lahko v vseh zadevah pomenil. Verjetno pa je šel tja tudi z namenom, da bi šel od tam obiskat svojega očeta v Italijo.

V Senju je tedaj živel kot vojni dobavitelj neki Zandonatti, s katerim je imel Jernej poslovne zveze. Zandonattijev oče pa je bil osebni prijatelj komendatorja Testaferrate. Tako je Glavar prišel po tej poti v Zandonattijevo hišo za hišnega učitelja. S svojimi sposobnostmi, ki jih je pokazal, bi se bil lahko uveljavil tudi v posvetnem poklicu, toda hotel je postati duhovnik. Prav zato mu je Zandonatti potrdil tudi listino za "titulus mensae", da bi kot duhovnik imel neko materialno podlago. Takšna je bila tedanja cerkvena postava. Za to njegovo veliko uslugo mu je bil Glavar vedno hvaležen, kar dokazuje tudi Glavarjev testament.

Generalni vikar senjske škofije je dal Glavarju priporočilo, da zasluži duhovniško posvečenje. Ker pa je bil nezakonski otrok, mu noben škof ni mogel podeliti mašniškega posvečenja brez papeške dispenze. Edino upanje je bil komendator Testaferrata, ki je bil tedaj že v Ascoliju v Italiji kot papežev guverner. Zato se je konec junija 1743 odpeljal s trgovsko ladjo do Ancone, naprej pa peš do Ascolija. Tja je prišel ves raztrgan, zaprašen in utrujen. Ko je Testafersati objasnil, odkod je, ga je ta prijazno sprejel, ga postavil za "maestra di casa", nekakšnega hišnega ekonoma. Verjetno pa ga je hotel preskusiti in spoznati Glavarjeve sposobnosti, zlasti še, ko mu je Glavar povedal svoj načrt in ga zaprosil, naj mu izposluje potrebno dispenzo od nezakonskega rojstva. To dispenzo je dobil dne 31. 7. 1743, "s katero se mu daje spregled od zadržka nezakonskega rojstva ali klerika ali duhovnika ali samskega ali oženjenega lai samske ali oženjene". Takšna je bila tedaj splošna formula za takšen primer.

Kljub tej dispenzi pa mu škof v Ascoliju ni hotel podeliti niti nižjih redov, čeprav je tudi Testaferrata posredoval. Tedaj je sklenil vrniti se nazaj v Senj, kjer je upal doseči svoj cilj. Testaferrati je bilo to všeč, posebej še, ker je spoznal tudi Glavarjeve gospodarske sposobnosti. Zato mu je dal pooblastilo, da naj, ko bo prišel v Komendo, zamenja tedanjega njegovega oskrbnika komendske graščine kaplana Jerneja Bitenca ter sam prevzame oskrbništvo. Ko pa bo posvečen, lahko prevzame tudi kaplansko mesto.

Ko se je z ladjo pripeljal namesto v Senj na Reko in je tam našel senjskega škofa Benzonija, ga je zaprosil, da naj ga posveti v mašnika. Dne 13. 9. 1744 je prejel mašniško posvečenje. 17. 9. 1744 je pel novo mašo na Trsatu in jo daroval za Testaferrato(!), za kar se je ta Glavarju tudi zahvalil in se mu priporočil, naj se ga vedno spominja, ker je tega zelo potreben "zaradi svojih prevelikih grehov, ki so v resnici veliki".

Po novi maši se je Glavar peš napotil v Komendo. Tu se je začelo njegovo novo delovanje. S komendatorjevim pooblastilom je odstavil dotedanjega oskrbnika Bitenca, ki je od leta 1734 oskrboval graščinsko premoženje, pa za nobeno leto ni napravil nobenega obračuna. Tako je na jezo Bitenčevo sam prevzel oskrbništvo v roke. Toda Glavar je hotel tudi dušnopastirsko delovati, zato je začel pridigovati, in nekaj njegovih govorov je ohranjenih. Ti so skrbno sestavljeni in kaligrafično spisani. Oskrbnik je bil samo eno leto. Naslednje leto, ko je že uredil najhujše napake odstavljenega oskrbnika Bitenca, je prevzel vse posestvo v zakup in ga je imel v zakupu do l. 1765, ko je nastopil nov komendator Auersperg. Vsako leto je odvajal določeno zakupnino komendatorju, s katerim sta se pa večkrat krepko sporekla. Komendator je zahteval več, Glavar pa ni popustil, češ da mora mnogo dajati za vojsko, ki jo vodi cesarica Marija Terezija s Prusijo. Navadno je komendator odjenjal in popustil, saj je vedel, da boljšega varuha redovne posesti ne bo mogel dobiti, pa tudi zato, kot pravi v pismu z dne 24. 12. 1744, "ker ga ljubi z vsem srcem".

Ko je postal zakupnik graščinske posesti malteškega reda je prišel v najožji stik z imenitniki tedanje dobe, ki so ga vsi kljub njegovi mladosti zelo spoštovali zaradi njegove izobrazbe in skrbnega delovanja.

Župljani, večinoma podložniki, pa so ga imeli naravnost radi, saj so podložniki smleške graščine celo prosili, da bi prišli pod komensko Verjetno sta prav ta priljubljenost pri župljani kot pri drugih in vpliv zlasti pri višjih stanovi vzbudila nevoščljivost pri tedanjih duhovnikih ki so bili janzenistično usmerjeni. Ti so mu oč tali, da je nezakonski sin duhovnika in da za ne bi smel opravljati duhovniške službe, še po sebej ne v Komedni, kjer je živel njegov oč komendator baron Testaferrata. Tako mu naddiakon za Gorenjsko grof Karel Peter Po tazzi odvzel pravico dušnopastirskega delov nja. S tem pa je nastalo resno vprašanje, kdo resnični Glavarjev oče. V krstni knjigi je vpisa kot oče priležnik njegove matere Marije ne Jernej Glovar. Matere ni nikdar videl in nikda ni izvedel, ali je še živa ali je mrtva. V tej duš vni stiski je naravnost zahteval od komendato ja Testaferrate, naj mu osebno in ne po tajnik napiše pismo in okrito pove, ali je ali ni njego oče. Komendator je res dne 8. 7. 1947 sa osebno napisal pismo, v katerem je med dru gim rečeno: "... Za boga, ne delajte si življenj težjega, kot je. Če ste bili tako nesrečni, da s nezakonsko rojeni od ***neke matere in neznanega očeta,*** pomislite, da niste prvi in ne boste zadn na svetu. Mene pa več ne dolžite, kakor dela gospod naddiakon, ki tako slabo misli o men Zakaj vedno bom to zanikal in čeprav pred so diščem."

Ta odgovor je Glavarja sicer začasno pomir toda neki dvom je v njem vedno ostal. Spozn je, da od Testaferrate ne bo izvedel, kdo je nj gov oče. Da bi pa mogel opravljati dušnop stirsko delo, mu je komendator obljubil, da b zaprosil za posebno dispenzo.

Znova in znova je v njem kljuval dvom, ali Testaferrata njegov oče. In da bi mogel mir opravljati duhovniška opravila v Komendi, osebno, po svojem zastopniku p. Aureliju Č ku zaprosil za novo dispenzo od nezakonske rojstva. Papež Benedikt XIV. mu jo je v pose ni buli s svinčenim pečatom tudi podelil dne maja 1746. V tej dispenzi je jasno povedan da je bil Glavar duhovnikov sin, vsaj naved je tako Glavar sam, ko je zaprosil za dispenzo S to dispenzo je mogel slednjič urediti tudi v nasprotovanja.

Kamilo Legat v radovljiški Šivčevi hiši

VRAČANJE K "STAREMU DOBREMU SLIKARSTVU"

Najnovejši ciklus oljnih slik Kamila Legata, ki se zadnja leta poredko pojavlja na razstavah, predstavlja realistične krajine in tihožitja.

Kakor da se je umetnik v tem trenutku odpovedal likovnemu raziskovanju novih poti: predstavlja svoj zreli slikarski obračun v klasični tehniki in v klasičnih motivih. Večji formati krajin, slikanih na prostem so z Dolenjske, Zasavja in Slovenskih goric, manjša tihožitja so slikana v ateljeju.

Krajina je bila vseskozi slikarjev osnovni vzgib in model za sliko. Vendar je prešel v njenem upodabljanju vrsto razvojnih stopenj, od bolj ali manj verne podobe resničnega motiva do skoraj simbolnih upodobitev svojih ponavljajočih se valovitih, kakor v mavrični krivulji speljanih njivah in kopastih hribih. V barvnih sitotiskih je od prvotnega motiva najbolj oddaljen, a je z značilno ostro linijo in močnimi barvnimi kontrasti med toplo - toplimi oranžno - rumenimi njivami in hladno - hladnim zeleno modrim gorovjem in drevjem svojsko poetičen.

Vsi slogovni elementi takratnega obdobja so navzoči tudi v njegovih sedanjih oljih. Vendar so v olju linije mehkejše, barvni kontrasti manj ostri, slika postaja spet bolj podobna resničnemu motivu. Pogosto slikarjevo vračanje k istim motivom dokazuje, da mu gre slej ko prej za slikanje slike z likovnimi zakonitostmi, ki so posledica njegovega globoko v njem zasajenega likovnega gledanja in doživljanja. Skoraj dosledno si slikar izbira višje očišče, kot nekoč so njegovi pogosti motivi pasovi njiv in hribovita ozadja s kopastim drevjem v vznožjih, kdaj pa kdaj so platna posejana s podobami hiš po pobočjih itd. Voda je drug stalen element njegovih slik. Največkrat je to mirna, tiha in skrivnostna reka Krka, obrobljena z značilnim slikarjevim drevjem. Zapisanost zeleni barvi ostaja pri Kamilu Legatu vseskozi vodilna. Celo bogati se ob niansiranju mnogih zelenih tonov.

Če že v krajinah opažamo slikarjevo metjejsko spretnost, so njegova tihožitja prava hvalnica "staremu dobremu slikarstvu". Klasično postavljena tihožitja s cvetjem in sadeži, ki jih dopolnjujejo vaze, košare in nekateri drugi izbrani predmeti, služijo slikarju za preizkušanje svoje slikarske - tehnične perfekcije. Stalen vir umetne svetlobe mu daje priložnost za svetlobne igre: z barvnimi sencami na močno osvetljenih sadežih, ki "žarijo" iz temnega kontrastnega ozadja, dobivajo preprosta tihožitja nekak skrivnosten videz.

Nič manj kot igra svetlob in senc ga ne privlači študij barvnih odnosov: tako odnosi med toplimi barvami, kot barvne igre med hladnimi toni. Tako se npr. tihožitje z repo spreminja v prevladujočo igro belih tonov, krompir postane predmet niansiranja različnih rjavih odtenkov, limone in kutine ustvarjajo z "žarečimi" rumenimi sadeži na temnozelenem ozadju vtis skoraj iracionalnega prostora, medtem ko npr. cinije po drugi strani posredujejo barvno stopnjevanje toplih tonov od oranžne do temnordeče barve z zamolklimi sencami na draperiji v ozadju slike itd. Skratka: Kamilo Legat se v tihožitju razkriva kot slikarski perfekcionist, ki mu tehnična dovršenost omogoča, da si preko nje kdaj pa kdaj privošči skok v neko drugo sfero, kjer npr. kutine niso več samo sadeži, ampak imamo pred seboj sliko, ki s kompozicijo, barvami in še posebej z igro svetlob in senc ustvarja privid skoraj sanjskega sveta.

Slikar, ki se je intenzivno ukvarjal z risbo, grafiko, sitotiskom, akvarelom in oljem, se zdi, da se po četrt stoletja trajoči slikarski poti vrača h klasični oljni tehniki na platno.

Maruša Avguštin

Srečanje otroških folklornih skupin Gorenjske

FOLKLORI KAŽE BOLJE

Škofja Loka - Sredi aprila je sedem najboljših gorenjskih otroških folklornih skupin na škofjeloškem srečanju prikazalo folklorno znanje.

Potem ko je folklorna dejavnost gorenjskih folklornih skupin - v primeri z ostalimi slovenskimi - več let stagnirala, je letos slika že povsem drugačna; večina skupin je našla svoj način prikazovanja otroških ljudskih običajev. To pa pomeni, da v otroških folklornih skupinah ne posnemajo več odraslih folklornih skupin, pač pa se učijo otrokom primerne plese, pesmi in igrice. Mentorji in tudi otroci so odkrili, da je sproščeno vzdušje otroških iger najprimernejši in najlažji način učenja, domiselna postavitev na oder pa še kako zanimiva za publiko. V veliki meri so k novemu načinu dela v otroških folklornih skupinah prispevali strokovni seminarji, ki jih je ob pomoči ZKO Kranj organizirala Zveza folklornih skupin Gorenjske.

Tokratni pregled dela otroških folklornih skupin je pokazal, da tako kot že nekaj let doslej, najbolje delajo v Kranju, predvsem sta to folklorni skupini OŠ Bratstvo in enotnost, mentorica je Jožica Debelak, in pa folklorna skupina Primskovo. Mladi s šole Bratstvo in enotnost so zaplesali štajerske pustne plese v lepo urejenih nošah, zapeli so pesem o kurentu, zaplesale so vile in pišeki ter kurent s svojimi zvonci. Folklorna skupina Primskovo pa je v svoj splet domiselno vključila predšolske otroke, starejši pa so prikazali nekaj zbadljivk, izštevank in plesov.

Folklorna skupina iz Mengša je predstavila obdelovanje lanu, vmes pa so zaplesali stare plese oblečeni v lepo urejeno delovno nošo, kar vsekakor kaže na strokovno delo v skupini. Folklorna skupina iz Žirovnice se je letos predstavila v primernejših oblačilih in s tem pokazala pripravljenost tudi na take spremembe. Številna skupina otrok iz Tržiča vsekakor pomeni za odraslo folklorno skupino ogromno zaledje mladih plesalcev, ki bodo ob strokovnem delu lahko kmalu dosegali lepe uspehe. Folklorna skupina OŠ Peter Kavčič iz Škofje Loke pa je igrivo in na zanimiv način predstavila tako imenovano "rajt šolo" s Sp. trga, kot se je tega spominjala še babica.

Brane Šmid

ŽIROVSKI OBČASNIK MED JUBILEJI

Ob času volitev je izšla 16. številka Žirovskega občasnika

Čeprav je res, da Žirovski občasnik (ŽO), revija za vsa vprašanja na Žirovskem, izhaja le občasno, je vseeno dočakal svoj prvi jubilej — letos jeseni bo namreč minilo že deset let, odkar je izšla prva številka. Za to, ki jo prelistujemo zdaj, pa je značilno dvoje: po eni strani je aktualna, po drugi pa v znamenju samih stoletnic.

Aktualna zato, ker je izšla v času volitev. Uredništvo je že pred njimi povabilo k sodelovanju nekatere vidne politike, ki so doma iz krajev, v katerih ŽO poznajo in berejo: na Žirovskem, v Poljanski dolini, na Škofjeloškem — ali, rečeno po starem, v »Rovtah«, v širni hribovski pokrajini med Škofjo Loko, Idrijo in Logatcem« (dr. J. Glonar). S svojim videnjem volitev so se odzvali Spomenka Hribar, Marija Cigale, Jurij Bavdaž, Franci Feltrin, Blaž Kujundžič, Izidor Rejc in Viktor Žakelj — kar štirje med njimi so bili nato izvoljeni v novi slovenski parlament! Sicer pa je — kar se politike tiče — v uvodniku jasno zapisano, da je ŽO predvsem revija za kulturo, ki želi (p)ostati politično neodvisna, ne gre nam torej za politizacijo v slabem smislu, temveč za dvig politične kulture.«

Številka je bila uredniško zasnovana že proti koncu lanskega leta, ki je menevalo v znamenju samih stoletnic. Srbi so mitingovali v znamenju 600-letnice bitke na Kosovem polju, Slovenci smo obujali spomin na Valvasorjevo Slavo vojvodine Kranjske, napisano pred 300 leti, Francozi so z vsem sebi lastnim pompom raznovali 200-letnico velike revolucije, svojo stoletnico pa so imeli tudi Žirovci: 100-letnico gasilstva na Žirovskem. Postavlja se vprašanje, ali je med vsemi temi imenitnimi dogodki kakšna vez, oziroma ali so in kako so odmevali v prej naštetih krajih?

V odgovor na to vprašanje je mogoče razpredati pritrdilne in zanimive misli. Tako se npr. razkrije dejstvo, da so bili prav Francozi tisti, ki so v času Ilirskih provinc (1809-13) uvrstili žirovsko občino (mairijo) v idrijski okraj (kanton) in tega v postojnsko okrožje (distrikt) kranjske province s sedežem v Ljubljani in da so to razdelitev po odhodu Francozov ohranile tudi avstrijske oblasti. Francozi so torej »krivi«, da so bili Žirovci v letih od 1809 do 1941 Notranjci... Eden od izpričanih naslednikov francoske revolucije in družbenih procesov, ki jih je sprožila v evropskem merilu, je tudi narodna prebuja. Ta se je pri nas proti koncu prejšnjega stoletja med drugim izkazovala v ustanavljanju številnih društev, utemeljenih na načelu samopomoči. Ustanovitev prostovoljne požarne brambe leta 1889 v Žireh, ki je bila eno prvih društev v teh krajih, je torej v nekem smislu tudi naslednik francoske revolucije. Da ne govorimo o njenih splošnejših vplivih, o revolucionarnem valu, ki ga je povzročila in se je nato valil skozi dve stoletji ter prevračal cele družbene ureditve, pri nas denimo v letih 1848, 1918, 1941... In za katerega upamo, da je končno sklenjen in da nam naše družbene ureditve ne bo več treba spreminjati na način »prekucije«, saj nam je končno dano to storiti bolj civilizirano, na svobodnih in demokratičnih volitvah. O vsem tem torej pišejo Josip Logar, A. Poljanec (Boris Ziherl) dr. Zdravko Mlinar, Marija Cigale, Nada Pagon — Brglez, Slavko Gaber in Miha Naglič.

Ne nazadnje velja omeniti zanimive domoznanske zapise izpod peres Ivana Potočnika in Ivana Revna ter intervju z Viktorjem Žakljem.

In še beseda o likovni opremi. Tudi to številko je oblikoval akademski slikar Stane Kosmač, dokaj celovito pa je v njej predstavljeno tudi delo slikarja Konrada Peternelja, ki je bilo v lanskem letu deležno imenitnih evropskih priznanj.

In če ta naša revija tudi sama pripomore k evropeizaciji prej omenjenih krajev, potem je njeno izhajanje upravičeno.

M. N.

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V Prešernovi hiši je na ogled ***ambientalna razstava*** avtorjev akad. kiparja Marka Kovačiča in glasbenika Marka Košnika.
V galeriji Globus so na ogled slike akad. slikarja ***Vinka Tuška.***
JESENICE - V razstavnem salonu Dolik je na ogled medklubska fotografska razstava ***Interclub 90.***
ŠKOFJA LOKA - V galeriji Ivana Groharja so na ogled barvne predloge za freske slikarja ***Iveta Šubica.***
Zbirke Loškega muzeja so na ogled vsak dan,razen ponedeljka, od 9. do 17. ure. V predavalnici šolskega centra B. Ziherl bo danes, v petek, ob 19. uri Moški pevski zbor Društva upokojencev pod vodstvom Valentina Pirca Škofja Loka priredil ***koncert*** ob svoji 15. letnici obstoja pod naslovom Pesem nas pomlajuje. Kot gost nastopa tamburaški orkester Bisernica pod vodstvom Franceta Ranta.
TRŽIČ - V Paviljonu NOB razstavlja akad. slikar ***Valentin Oman.***
V fotogaleriji Slovenija so na ogled ***športne fotografije*** avtorja Milana Malovrha.

GOSTOVANJE PRIMSKOVSKIH PEVCEV

Kranj - Pred dnevi se je z enotedenskega gostovanja na Nizozemskem vrnil Mešani pevski zbor Primskovo, ki ga vodi pevovodkinja Nada Kos. S tem so vrnili obisk pevskemu zmoru St. Joseph z Nizozemske, ki je v Kranju gostoval lansko jesen. S pevci je potovala na Nizozemsko tudi folklorna skupina Primskovo.

Pevski zbor Primskovo se je na več samostojnih koncertih v deželi Landgraaf predstavil nizozemskemu občinstvu, ob njem pa je nastopal tudi zbor - gostitelj. S prospekti, plakati in nekaterimi izvirnimi predmeti ljudske kulture so na vseh nastopil predstavili našo deželo. S priložnostno kaseto in povabilom v slovenščini in holandščini so kar največ Nizozemcev poskusili prepričati, da je Slovenija prijazna in zanimiva turistična dežela.

Mešani pevski zbor Primskovo je za svoje gostovanje pripravil program črnskih duhovnih, slovenskih ljudskih pesmi, pesmi jugoslovanskih narodov in drugo iz svojega bogatega pevskega programa, ki so ga po prihodu sedanje pevovodkinje Kosove po letu 1985 načrtno širili in dograjevali. S trdim delom in strokovnim vodstvom se je zbor spopadel z glasbenimi deli romantike, z madrigali, polifonijo, goji pa tudi novejšo domačo in tujo glasbo. Po mnenju glasbenih strokovnjakov je mešani pevski zbor dosegel visoko mesto v zborovskem petju - v kranjski občini ga uvrščajo takoj za APZ France Prešeren, zato je seveda lahko primerno predstavil našo pevsko kulturo; v programu sta sodelovala tudi pianist Miklavčič in povezovalec Janez Dolinar.

SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

Postojna - Sredi tega meseca, od 17. pa do 19. maja bo v Postojni potekalo 33. srečanje gledaliških skupin Slovenije ali kot se tudi imenuje - Linhartovo srečanje. Jaša Jamnik, selektor letošnjega po vrsti tretjega Linhartovega srečanja je že izbral gledališke skupine, ki bodo sodelovale na tej zaključni prireditvi.

Vsekakor bo tridnevna prireditev v Postojni zanimiv festival ustvarjalnosti nepoklicnih gledaliških skupin pri nas. Selektor je za postojnsko srečanje izbral deset predstav. Med njimi so tudi tri gorenjske predstave. Gledališče Toneta Čufarja z Jesenic se bo predstavilo s Haldol depojem D.Tepavčević - B. Kazelića. Da je kranjsko alternativno gledališče, kot ga gojita Gledališče čez cesto in Teater ante portas, ta čas med najzanimivejšimi gledališkimi pojavi pri nas, kaže že selektorjevo vabilo obema skupinama: Teater ante portas bo nastopil z Norcem in nuno S. I. Witkiewicza, Gledališče čez cesto pa s predstavo Mars avtorja Iztoka Alidiča.

L. M.

SPREJEM NOVIH UČENCEV V GLASBENO ŠOLO

Kranj - Glasbena šola Kranj obvešča, da bo sprejemni preizkus za nove učence za šolsko leto 1990/91 v petek, 18. maja, od 16. do 18. ure in v soboto, 19. maja, med 9. in 11. uro v prostorih Glasbene šole Kranj, Trubarjev trg 3.

Vpisovali bodo naslednje oddelke: KLAVIR, VIOLINA, VIOLONČELO, SOLOPETJE, KLJUNASTA FLAVTA IN PREČNA FLAVTA, KLARINET, FAGOT, TROBENTA, ROG, OBOA, KITARA, HARMONIKA ter v MALO GLASBENO ŠOLO oziroma PRIPRAVNICO (predšolska glasbena vzgoja za otroke rojene v letih 1983 in 1984).

Število učencev je omejeno! Vse dodatne informacije dobite po tel. 21 - 159.

MALI MALARJI

Ljubljana - V torek, 8. februarja, ob 18. uri bodo v spodnjih prostorih Moderne galerije odprli razstavo z naslovom Mali malarji, ki sta jo skupaj pripravili revija Kurirček in Moderna galerija. Na ogled bo približno 150 grafik, slik in risb malih slikark in slikarjev, starih od 4 do 12 let. Slike so izbrali iz likovnih natečajev revije Kurirček, ki so jih razpisovali v zadnjih letih. V tem šolskem letu je Kurirček razpisal nagradni natečaj pod naslovom Najlepše čačke in packe pod geslom: Umetnost pisanja se začenja z užitkom čečkanja! Umetnost risanja se začenja z užitkom packanja!

Na otvoritev razstave in tudi kasneje so vabljeni tudi veliki malarji - morda se bodo od malih lahko kaj naučili. Sicer pa bodo na otvoritvi tisti pravi slikarji in ilustratorji risali, zraven pa se bo dogajalo še marsikaj od literarnih nastopov do glasbe. Vse to pa se bo dogajalo še 10., 15. in 17. maja vselej ob 18. uri.

L. M.

ureja LEA MENCINGER

Denarna stiska

Sachsova pripomba, da so denarne omejitve le prehude, nemara napoveduje olajšanje pri zategovanju pasu.

Denarna stiska je tako huda in dinar tako iskan, da pretrese doživljajo podjetja drugo za drugim, tudi dobičkonosnim ni prizaneseno in vse daljši so seznami blokiranih žiro računov. Nič ne pomaga, vrata jugoslovanske tiskarne denarja so zaprta in živeti moramo brez lažnega denarja, na kar smo se v preteklih letih dodobra navadili in težko se je zasukati dobesedno čez noč, bolje rečeno spremeniti glave in razmišljati po novem.

S kopico primerov bi lahko pojasnili ubupno iskanje dinarjev, daleč najbolj odmevna je bila v zadnjih dneh Elanova denarna avantura (?), saj se je zataknilo celo v tako ugledni svetovni firmi, v Medžimurski banki, ki je sprožila alarm, je prav tako že odstopilo vodstvo. Prav v Elanu pa smo slišali tudi prvo "priznanje", da niso računali na tako neusmiljene protiinflacijske ukrepe. Vse več direktorjev pa že priznava, da so se ušteli, ker cen niso hitro spustili navzdol, že februarja ali vsaj marca, ko bi se jim to še splačalo. Lahko si mislimo tudi, kako žal je vsem trgovcem, ki niso že januarja, ko so še šumeli dinarji v naših denarnicah, razprodali vsaj zaloge nekurantnega blaga, saj so tedaj šele najbolj iznadljivi drveli po nakupih čez mejo, zdaj pa tako rekoč že vsi.

V moreče ozračje denarne stiske, ki vse bolj hromi proizvodnjo - ni jim malo, ki so prvomajske praznike morali podaljšati s kolektivnim dopustom - je vsaj malce olajšujoče izzvenela Tanjugova vest o obisku Geoffreyja Sachsa, svetovalca zvezne vlade, ki je med pohvale o zajezitvi inflacije dodal tudi pripombo, da so omejitve denarne politike le prehude. Razbrati jo je moč iz njegove ocene, da bo treba v prihodnje vzpostaviti dobro razmerje med tujim in domačim kreditiranjem poslovnih bank in gospodarstva, kar naj bi pripomoglo k znižanju obresti na domačem trgu denarja. Že v bankah, kaj šele na sivem trgu so obresti na posojila gospodarstvu dosegle vrtoglavo višino, ki jo seveda občutijo tudi vsi, ki morajo "po novem" odplačevati stanovanjska posojila, prav nič pa se v glavi ne vrti varčevalcem, saj so za hranilne vloge ostale nizke.

Druga plat protiinflacijskih ukrepov, ki se že kaže, je recesija, prav tako nevarna pošast kot inflacija in 7,1 odstotni padec proizvodnje v letošnjem prvem trimesečju Sachsa očitno skrbi, kar se bo morda že kmalu odrazili v vsaj za luknjico zrahljanem pasu. Nikakor pa ne bo odpet tako kot je bil včasih, takšni časi so nepreklicno minili in se vračajo le v sanjah.

M. Volčjak

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Kupci montažnih hiš čakajo na bančna posojila

V škofjeloški Jelovici je bila prodaja v letošnjih prvih dveh mesecih dokaj ugodna, sedaj pa se ustavlja, kar je bilo pričakovati. Ker pa gradbena operativa kar dobro gradi, je zdaj prodaja na tem področju najboljša in nekako pokriva izpad v maloprodaji. Največje težave pa imajo trenutno s prodajo montažnih hiš. Na nakup čaka 40 do 50 kupcev, ki imajo precej svojega denarja, vendar pa montažne hiše brez bančne pomoči le ne morejo kupiti, posojil pa zdaj dobijo premalo. Tako v Jelovici "stoji" skoraj polletna proizvodnja montažnih hiš za domači trg, k sreči izvoz poteka normalno.

V Jelovici pravijo, da so cene z umiritvijo inflacije zdaj usklajene, izkazalo pa se je, da so pri stavbnem pohištvu celo nekoliko cenejši od ostalih izdelovalcev. Tudi cene surovin in osnovnih materialov so se umirile, marsikatero stvar pa lahko kupijo na tujem, če ugotovijo, da je doma dražja. Prodajo pospešujejo s kreditiranjem kupcev, kar se je izkazalo kot uspešna prodajna poteza. Vrednost vseh posojil, ki jih Jelovica daje na šest mesecev, je skoraj 14 milijonov dinarjev.

Osebni dohodki so se v Jelovici v zadnjem obdobju nekoliko popravili in so v vrhu med sorodnimi podjetji v branži. Prepričani so, da jih bo v prihodnje lahko povečeval le tisti, ki bo imel denar. Vendar, v Jelovici se že zavedajo, da za 10 odstotkov višje plače takoj pomenijo za 2 odstotka dražje izdelke.

Drugi polčas

V središču posvetovanja jugoslovanskih ekonomistov, ki bo od 8. do 10. maja potekalo na Brionih, bo seveda gospodarska reforma, zlasti problematika prestrukturiranja gospodarstva in možnosti za novi razvojni ciklus ter seveda nadaljnja antiinflacijska strategija.

Veliko pozornosti bo nedvomno namenjene preobrazbi družbene lastnine, kjer še ni razrešena svojevrstna "kvadratura kroga". Zbornik, v katerem se pojavlja 31 avtorjev z 29 deli, napoveduje vročo razpravo na tem področju, saj so njihovi pogledi različni, od ekstremnega zavzemanja za reprivatizacijo družbene lastnine do drugega ekstrema, po katerem naj bi odkupili zasebno in tako okrepili družbeno lastnino.

Pameten človek se uči na tujih napakah

Video Center iz Ljubljane je s sodelovanjem Gospodarske zbornice Slovenije, Centra na Brdu in Ekonomske fakultete v Ljubljani pripravil zanimive izobraževalne filme za poslovneže angleške firme Video Arts, s katerimi so dolgoletne izkušnje evropskih gospodarstvenikov s pomočjo videokaset in knjižic dostopne tudi našim, privlačne pa so postale zaradi našega vključevanja v tržno, evropsko gospodarstvo. Angleška firma Video Arts je bila ustanovljena leta 1972, posneli so že več kot 150 izobraževalnih filmov, predstavništva ima v 32 državah po svetu.

Za začetek pri nas ponujajo dva filma. "Neorganizirani vodja" ima dva dela: "Prekletstvo" in "Odrešitev", pove pa, da ne moreš organizirati drugih ljudi, dokler ne znaš organizirati samega sebe. "Bi torej radi uspešno prodajali" pa je drugi film, ki pove, da morate za izdelek gledati s stališča kupcev, ga predstaviti z ozirom na njegove potrebe in mu razložiti koristi.

ureja Marija Volčjak

HTP Bled naj deluje kot celota, sestavljena iz samostojnih podjetij

Denarna suša povzroča skrbi pred poletno sezono

Na Bledu dobro prodajajo poletne počitnice, zato pričakujejo boljšo sezono kot lani, sive lase pa jim v pripravah nanjo povzroča denarna suša, saj jim tudi banke zaradi omejitve plasmajev težko pomagajo.

Bled, 23. aprila - Blejskemu Hotelsko turističnemu podjetju je lani neustrezna tečajna politika odnesla desetino prihodka, letos pa 5,6 milijona dinarjev mila zima, ker turizem kot sezonska dejavnost ni več deležen odloga plačila davkov in prispevkov, ga pred poletno turistično sezono, ki gre na Bledu dobro v prodajo, pesti denarna suša. Gorenjska banka bo skušala pomagati, vendar postavlja nekaj pogojev, predvsem nadzorovano oblikovan likvidnostni plan in večjo izkoriščenost zmogljivosti (napolnitev hotelskih depandans), nikakor pa ni navdušena nad razpadom HTP, saj bi bila s tem ogrožena finančna uspešnost. Nemara bo največ glasov le dobila reorganizacija HTP v smeri podjetniške samostojnosti hotelov, ki bi jih povezovalo krovno podjetje.

Lani tečaj odnesel desetino zaslužka

Zaradi neustreznega tečaja dinarja, saj je bil zlasti poleti dinar precenjen, je Hotelsko turističnemu podjetju Bled lani izpadlo 10 odstotkov letne realizacije, kar je zdaj eden od razlogov težav z likvidnostjo. Pred poletno sezono so v turizmu običajne, vendar so letos bistveno večje kot v zadnjih petih letih, saj težko sproti plačujejo račune in obveznosti, občasno pa imajo žiro računi celo blokiran.

Dodatne težave jim je namreč nakopala tudi mila zima, ki jim je kljub postavitvi žičnice na Straži "odnesla" 5,6 milijona dinarjev zaslužka. Gostov je bilo v letošnjim prvih mesecih približno toliko kot lani v tem času, nočitev pa nekaj manj, vendar pa je bilo že lani domačih gostov manj kot leto poprej. Ponovno pa Bled z lepo obnovljeno Festivalno dvorano postaja vabljiv za seminarske goste, prav pri njih je letos porast največji.

Davki in prispevki ne poznajo več odloga

K denarni suši prispevajo tudi davki in prispevki, ki ne poznajo več odloga, kakor so ga do leta 1988, ko jih sezoncem v prvem polletju ni bilo treba plačati. V blejskih hotelih več kot polovico prihodka ustvarijo v tretjem trimesečju, v prvem pa le 12 do 15 odstotkov, zato so jim davki in prispevki težko breme. V hotelu Toplice so denimo v letošnjem prvem trimesečju prispevki in davki pobrali kar 82 odstotkov trimesečne realizacije, leta 1988 (ko so bili že deležni odloga plačila) pa so 34 odstotkov.

Pričakujejo boljšo sezono kot lani

Na Bledu letos pričakujejo boljšo poletno sezono od lanske, zmogljivosti gredo namreč dobro v prodajo, kakor poročajo turistične agencije v tujini. Tako je Yugotours, ki proda približno 60 odstotkov blejskih zmogljivosti, v Londonu že prodal 70 odstotkov turističnih paketov. Septembra lani je bilo na Bledu svetovno prvenstvo v veslanju, septembra letos bo svetovno prvenstvo v padalstvu, zato tudi v tem pogledu sezona ne bo siromašnejša.

Nelikvidnost jim zato v pripravah na poletno sezono povroča toliko večje skrbi.

Banka težko, vendar bo pomagala

Denarne razmere v turizmu so pred poletno sezono bistveno slabše kot pretekla leta, pridružilo pa se jim je še omejevanje bančnih plasmajev, ki so bile za turizem sicer sproščene, vendar po besedah Zlatka Kavčiča, direktorja Gorenjske banke, ki se je udeležil pogovora s predstavniki HTP, sprostitve gorenjskemu turizmu ne bodo kaj prida pomagale, saj bodo omogočile le 1 do 2 milijona dinarjev plasmajev, le HTP pa bi potrebovalo 14 milijonov dinarjev, da seveda o drugih turističnih podjetjih na Gorenjskem ne govorimo. "Moramo in bomo poiskali poti, da bomo na poletno sezono pripravljeni, čeprav na račun večje odgovornosti, saj si ne moremo privoščiti, da bi nam propadla zaradi splošnih jugoslovanskih ukrepov," je dejal Kavčič.

Dodal pa je pogoje. Banka bo od turizma zahtevala nadzorovano oblikovanje likvidnostnega plana, oceno letošnjih rezultatov glede na to, da tečaj dinarja verjetno do konca leta ne bo spremenjen, poslovno politiko v smeri večje zasedenosti zmogljivosti (napolnitev hotelskih depandans) ter skupno odgovornost v HTP za uresničitev poslovnih ciljev. V banki jim nikakor ni vseeno, kakšna bo bodoča organiziranost HTP, vanjo se seveda ne bomo vmešavali, je dejal Kavčič, vendar, razpad bi ogrozil finančno uspešnost in povečal rizičnost naložb.

Kapitalsko povezana podjetja

Iščemo organizacijski model, ki bo omogočil, da bo HTP funkcioniral kot celota, hkrati pa odgovorno po posameznih sestavnih delih, je dejal Tone Ažman, direktor HTP. Bistveno je torej vkomponiranje v celoto, kar naj bi privedlo do krovnega podjetja, ki bi povezovalo samostojna podjetja (hotele) v kapitalno povezano in finančno nadzorovano celoto. Kakor je bilo moč razbrati iz razgovora, bi bila takšna organizacijska oblika pogodu tudi Gorenjski banki.

Dobili pa smo tudi odgovor na vprašanje, kaj o takšni organiziranosti sodijo v hotelu Jelovica in v Igralnici, kjer so najbolj izrazite težnje po samostojnosti. Vendar pa, kakor je dejal direktor Jelovice Mirko Rimahazi, upiramo se centralizmu odločanja, koncept krovnega podjetja pa je sprejemljiv. Direktor Igralnice Miran Lovrič pa je dejal, da ne želijo biti več zaprti v HTP-jeve zidove, temveč odprti tudi za druge blejske hotele, zato je koncept sprejemljiv tudi zanje.

M. V.

Upniki so zainteresirani za normalen potek proizvodnje v Elanu

Prednost kopici manjših dolgov

Gorenjska banka predlaga, naj poslovanje Elana doma in v tujini pregleda tuja revizijska firma, upniki pa naj v Elan pošljejo finančnega pooblaščenca.

Kranj, 26. aprila - Izvršilni odbor Ljubljanske banke - Gorenjske banke d.d. Kranj je 24. aprila na izredni seji obravnaval razmere v begunjskem Elanu in predlagal večjim upnikom dogovor o začasni odložitvi obveznosti, da bi Elan lahko poravnal kopico manjših dolgov. Upniki so se že sporazumeli, da bodo počakali, dokler se razmere v Elanu ne zbistrijo, zainteresirani pa so seveda, da proizvodnja nemoteno poteka, saj gredo njeni izdelki dobro v prodajo.

Po prvi informaciji o poslovanju in problemih Elana, ki nam jo je v torek, 24. aprila, poslal Vinko Bogataj, v.d. predsednika poslovodnega odbora, smo dan kasneje prejeli tudi informacijo o izredni seji izvršilnega odbora Ljubljanske banke - Gorenjske banke d.d. Kranj, na kateri so obravnavali razmere v begunjskem Elanu.

Za naložbe se je Elan kratkoročno zadolžil

Izvršilni odbor Gorenjske banke je dobil obsežno informacijo o razmerah v Elanu, ki je zašel v hude likvidnostne težave. Tudi razlogi, ki jih ugotavljajo v banki, so v glavnem že znani. Elanova nelikvidnost je posledica obsežnih vlaganj v razvoj izdelkov, znanje in osvajanje zlasti tujih trgov ter v afirmacijo blagovne znamke. V zadnjih letih je veliko vlagal v ustanavljanje sestrskih firm doma in v tujini, poleg tega pa kapitalno krepil firme v tujini.

Lani je imel Elan finančno slabši rezultati kot leto poprej, nadalje pravijo v banki, kar je med drugim posledica neustrezne tečajne politike, ki izvoznikom tudi trenutno ni naklonjena. Zaradi visoke inflacije in neustrezne sestave virov sredstev je imel Elan izjemno visoke stroške financiranja proizvodnje. Poslovanje je Elan financiral z neustrezno kapitalsko sestavo virov po ročnosti, kar pomeni, da naložb ni pokrival z dolgoročnimi in trajnimi viri, ampak je primanjkljaj sredstev pokrival s kratkoročno zadolžitvijo v bankah in drugod.

Na povabilo Elana so se večji upniki sestali 24. aprila in se dogovorili o načinu sodelovanja pri razreševanju Elanovih denarnih zagat. Dosežen je bil sporazum, da bodo skušali odložiti plačila Elana, da bi s tem vzpostavili pogoje za objektivno presojo razmer in pripravo sanacijskih ukrepov. Sodili so, da je potrebno poskrbeti za takšne pogoje finančnega poslovanja Elana, da se bosta proizvodnja in trženje odvijala normalno, saj je to proizvodnja, ki ima tržišče in izdelke, ki se dobro prodajajo. Kljub temu pa je potrebno storiti vse, da bi bili upniki v največji meri enakopravno zaščiteni.

Svoje so seveda k Elanovim zagatam seveda prispevale tri zaporedne zelene zime, ki so v podobno težak položaj spravile dobršen del Elanove konkurence v tujini.

Večji upniki pripravljeni počakati

V Gorenjski banki je izvršilni odbor sodil, naj se večji upniki dogovorijo in Elanu začasno odložijo plačila, da bi ta lahko poravnal manjše dolgove upnikom, ki si odloga plačila ne morejo privoščiti. Za odplačilo tovrstnih obveznosti naj bi uporabili sredstva iz priliva Elana in s pomočjo inštitucij na ravni republike.

Večji upniki naj bi s sodelovanjem ostalih upnikov imenovali ožjo sestavo, ki naj bi ga pristojni organ Elana pooblastil za nadzor nad finančnimi in premoženjskimi odločitvami vodstva Elana. Izvršilni odbor Gorenjske banke pa je še predlagal, naj se za revizijo poslovanja Elana v Jugoslaviji in tujini najame dobro tujo revizijsko firmo in v Elan delegira finančnega pooblaščenca v imenu upnikov.

M. V.

BOJAN ŠTIH

Kratke in izmišljene zgodbe iz let 1941 - 1945 LXXIII.

Konec junija 1945. leta so sedeli v hotelski dvorani s kristalnim lestencem štirje bivši partizani. Onstran jezerske gladine je stal grad na visoki pečini. Modro nebo, pod katerim je veter miroval. Dan brez oblakov. Tam zadaj za visokimi hribi je bila preteklost, onstran gozdov v ravnini se je skrivala prihodnost. Bila pa je tudi sedanjost. V ljudeh. Kaj zdaj? Ali ima naša prihodnost bodočnost? Nihče od četverice tega ni vprašal, zato tudi nihče ni ničesar odgovoril. Ampak vprašanje je bilo. Skrivala ga je zemlja. Lačna in žejna. Tudi krvava. Skrivalo ga je nebo. Zračno in sinje. In prvi je povedal, kako se je umaknil s slovensko partizansko vojsko iz Trsta. Drugi je opisal partizanski umik iz Celovca čez Karavanke. Tretji, kako se je rešil pijanih Rusov in Bolgarov in skorajda utonil v Muri. Četrti je dolgo molčal. Potem pa je spregovoril. "Včeraj sem moral oddati v belgijski kasarni orožje. Oficirju četrte armade. Bil je prijazen, morebiti se je šalil, ko me je gledajoč mojo brzostrelko, vprašal: 'Ko ti je ovo poklonio?' Obrnil sem se poln srda in odšel na cesto. Toda doma imam še eno. Ta bo moja do groba." Zedinjene Slovenije, ki se je začela 9. maja 1945, kot mislijo eni, oziroma 27. aprila 1941, kot trdijo drugi, je bilo nepreklicno konec. Minile so lepe sanje in nič več ni bilo resnično.

Potem pa je prvi nenadoma potegnil iz futrole pištolo. Z mirno roko je pomeril s cevjo proti žici, na kateri je visel secesijski kristalni lestenec. Zagrmel je strel in lestenec je padel na tla. Hrušč polomljenega in razbitega stekla. Nekdo, ki je videl prizor, je svojemu bližnjemu potožil: "Rdeči divjaki iz gozda." Kako strašno se je zmotil. Zakaj strel, ki je odtrgal lestenec s stropa, je bil morebiti prvi odmev nove nacionalne bolečine, o kateri takrat še nihče ni natančno vedel, kakšna je, zakaj se je pojavila, kaj pomeni in kdo jo je povzročil. Toda ta nejasna bolečina je bila znak tiste resnice, ki jo danes nekateri že dobro poznajo: ZAMAN SMO SE BOJEVALI, ZAMAN BOMO ŽIVELI, TISOČI SO ZAMAN PADLI IN UMRLI. Toda kakšen naj bi bil v blodnjaku zgodovine drugačen konec slovenskega narodnoosvobodilnega in revolucionarnega happeninga, kot pa spoznanje, ki se začne z besedami: ALI NISMO ZAMAN... Sicer pa poznamo zgodbo o grškem očetu in sinu, ki sta poletela proti Soncu...

Odprte strani

Urednikova beseda

Današnje Odprte strani začenjamo z razmišljanjem Mihe Nagliča, nadaljujemo s predstavitvijo nove knjige Igorja Torkarja Meditacije o mojem času in objave ene od njih, iz 95 številke Nove revije objavljamo skrajšani prispevek Janeza Staniča Mednarodni vidiki slovenske samostojnosti, na zadnji pa odmev Zdenka Zavadlava na naše zapise o spravi.

Leopoldina Bogataj

MIHA NAGLIČ

O delu za osamosvojitev

Prvomajsko spraševanje

Prvi dan majnika ali velikega travna je že od nekdaj prevevalo praznično vzdušje. Narekovala ga je brsteča narava, svojski pečat pa je dol leta 1890, ko je posta tudi delavski praznik. Uvedbo mednarodnega delavskega praznika je sklenila ob svoji ustanovitvi v Parizu leta 1889 II. internacionala, že prej pa so ameriški delavci za to predlagali 1. majnik. Tako je bila prva proslava prvega majnika po svetu leta 1890. Praznovanje, ki ga je širila spočetka pač socialno-demokratska stranka, je prevzel sčasoma ves industrijski proletariat. Marksističnega prvomajskega duha je budil pri nas »Majski spis« (1898), od 1899 dalje »Prvi majnik«, ki so ga redno izdajali socialni demokratje najprej v Trstu, pozneje v Ljubljani. Kljub nasprotovanju oblasti so prvomajske proslave med delavskimi množicami na Slovenskem do druge svetovne vojne postale tudi značilen izraz mlade delavske kulture s svojim običajnim sporedom: »shodom«, kako kulturno prireditvijo, veselico ali pa izletom. V 75 letih si je delavski prvi majnik mogel ustvariti trdno izročilo.

Na dan 1. maja sta do nedavnega godovala sveta Filil in Jakob. Spremembe v cerkvenem koledarju so prestavile njun god na 11. maj...(Niko Kuret, Praznično leto Slovencev, 1965)

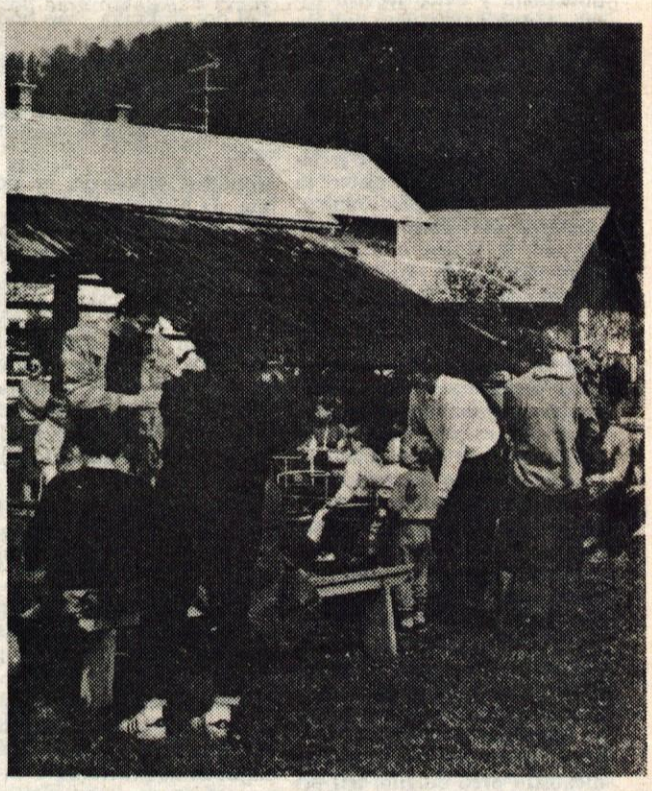

Prvomajski delavski praznik se je torej že zgodaj »prijel« tudi na Slovenskem — tako trdno, da je s cerkvenega koledarja izpodrinil celo sv. Filipa in Jakoba in na njuno mesto postavil Jožefa Delavca. Kako naj si tedaj ob tem splošnem priznanju razložimo konkretno dejstvo, da Slovenci, ki so sicer krščanski narod, ne hodijo več na prvomajske proslave. Ponekod jih sploh ne prirejajo več, kjer pa jih še (npr. v Žireh), se že več let soočamo z obiska. To dejstvo smo pogosto pojasnjevali z mnenjem, da so naše tradicionalne proslave čitalniškega izvora nekaj preživetega. Prav letos pa je obisk tako očitno upadel, da je vse skupaj izpadlo kot nekakšen bojkot. Zakaj? Se po zmagi opozicije na prvih »demokratičnih in svobodnih volitvah« ljudje ne čutijo več »obvezane« hoditi na proslave, na kakršnih je prejšnji režim slavil samega sebe? Program (dober ali slab) ni kriv, saj je bil tak kot ponavadi, nastopili so pevski zbori, pihalna godba in dober recitator, na odru so se zvrstili ljudje različnih prepričanj in pripadniki vseh strank, ki jih prav kultura povezuje. Tudi slavnostni govornik, mag. Viktor Žakelj, »politik, ki ne juriša na ne-bo, raje gradi most od starega k novemu,« ljudi gotovo ni odvrnil, da je na volitvah v sedmi volilni enoti, na Gorenjskem, v »posamični konkurenci« dobil daleč največ glasov, za kar se je navzočim tudi zahvalil. Kje je torej vzrok? Pa menda ne v dejstvu, da je bila proslava Prvega maja hkrati proslava Dneva OF — je potemtakem stvar v tem, da ljudje prvi praznik povečini še priznavajo, drugega pa ne več?!

Zdi se, da je res tako. Viktor Žakelj je to dejstvo zaznal in skušal po svoje in v imenu stranke, ki je najbolj neposredna dedinja OF, le-to zagovarjati. Tiste, ki en praznik še praznujejo, drugega pa ne več, je opozoril na zgodovinsko vez med obema. Ameriški delavci so v letih, ki se je porajal Prvi maj, zahtevali »tri osmice«: 8-urni delavnik, 8 ur za počitek in 8 ur za kulturo, izobraževanje in rekreacijo. Dejstvo, da sto let kasneje dobršen del delavstva po svetu vse to tudi ima, ni samo po sebi umevno. Za nikakršno dobrodušno gesto brezdušnega kapitala ne gre; za vse navedeno se je bilo treba še kako boriti, pri čemer so odločilno vlogo odigrale t. i. leve stranke: socialisti, socialdemokrati in komunisti. In prav ti so osnovali tudi OF — v času, ko so stranke »meščanskega« loka povsem odpovedale in so bile pripravljene za golo preživetje ponuditi okupatorju vse mogoče vazalne usluge.

OF, ta »trojanski konj komunizma«, pa je iz vojne izšla kot zmagovalka in leta 1945 dosegla za tisti čas in razmerje skoraj optimalno uresničenje programa Zedinjene Slovenije — zaokrožitev večine slovenskega etničnega ozemlja v delavski republiki...

Argumentacija te vrste vzdržati vsako polemiko. A kaj, ko ne gre le za to in za različne možne razlage zgodovinskih dogodkov. Gre tudi za to, da so komunisti v pretirani navezavi na svoje boljševiške vzornike sami izničili veličino svojih poprejšnjih dejanj: najprej v aziatskem in krvavem obračunu s poraženimi nasprotniki, nato s povsem nepotrebnim duhovnim terorjem nad inteligenco, kmeti in verniki in ne nazadnje z brodolomom svojih gospodarskih podvigov. V prvem koreninijo vse očitnejša revanšistična hotenja, v drugem je iskati glavni vzrok za poraz levice na nedavnih volitvah, ki so jih številni ljudje doživljali kot duhovno osvoboditev, gospodarsko eksperimentiranje pa je povzročilo, da prva »osmica« ne daje pravega finančnega učinka in je zato potrebno še drugo žrtvovati delu, če hoče človek kolikor toliko spodobno živeti...

A vrnimo se zdaj k uvodnemu vprašanju, ali naj še slavimo Dan OF ali ne? Zgodovinski pomen in veličina tega dejanja ostaneta in ju ni mogoče izničiti z bojkotom ali z ukinitvijo praznika oziroma tega ali onega poimenovanja. Kakot tudi ni mogoče izbrisati iz zgodovinskega spomina padlih prvoborcev, po katerih se imenuje osnovna šola v Žireh ali pa epopeje Prešernove brigade, po kateri se imenuje tista v Železnikih, že s tem, da ukinemo neko imenovanje. Nositi svojo glavo naprodaj ali pa pridno delati naprej in čakati, kaj bo, pač ni enakovredno ravnanje. Priznanja, da so se nekateri izkazali pred drugimi kot narodni junaki ne izniči niti dejstvo, da so se njihovi nekdanji tovariši kasneje v svojem zgrešenem početju sklicevali na njihovo žrtev.

Sicer pa vse pogosteje slišimo, da je pogrevanje zgodovinskih razločevanj neproduktivno početje. Tisti, ki so zmagali na volitvah, imajo veliko bolj produktivno možnost, da z dejanji osamosvojijo slovensko republiko. Objektivne možnosti za to so zdaj veliko večje, kot so bile v letih 1941 ali 1945.

V tem, da se v prvomajskem času skupaj praznujeta delavski in narodnoosvobodilni praznik, ni torej v principu nič zgrešenega. Gotovo pa je, da je treba tako enega kot drugega napolniti z novo vsebino: delavskega z več umnega dela, narodnoosvobodilnega pa z novimi dejanji za osamosvojitev Slovenije.

IGOR TORKAR:

Meditacija o ogorčenosti in zmedenosti ljudi

Torkarjeve meditacije z razlogom

Zadnjo knjigo Igorja Torkarja Meditacije o mojem času bralec jemlje v roke z nekoliko lažjim srcem kot pa pisateljeva prejšnja dela - Umiranje na obroke še posebej. Pa ne zato, ker gre pač za izbor iz publicističnega dela, za esejistična razglabljanja, za odseve časa in iskanja svojega odzivanja v njem; Umiranje na obroke smo namreč prebirali z zaznavnim ali pa nezaznavnim občutkom sokrivde, ki jo pač lahko imamo kot sočlani družbe, torej sokrivi za nekaj, kar počenja ta družba z nekaterimi izmed nas. Tudi Torkar ne more, da ne bi - čeprav nekriv - nenehno razglabljal pod razpetostjo te nikoli docela zbledele sence dachauskih procesov. Vse to se mu prepleta tudi v njegovih odsevih na kulturne in družbenopolitične dogodke zadnjega časa, pravzaprav zadnjih štirih let: v teh razmišljanjih ostaja Igor Torkar v vlogi pisatelja, ki z najglasnejšo, to je pisano besedo, nastopa zoper neumnosti, zablode, krivice in kar je še lastnega človekovemu duhu in dejanjem.

"Šele v jesenskih dneh spoznavam, da je med vsemi zločini MOLK - eden največjih..." je zapisal nekje Igor Torkar.

Pred leti sem bil član žirije na filmskem festivalu v Puli. Predsednik Žirije je bil Stipe Šuvar, takrat šele »nastajušči kader«. S sklepom, da dobi zlato areno za režijo filma »Mojster in Margareta« prof. Petrović, se je Šuvar strinjal. Ko je z večino glasov žirija nagradila z zlato areno - kot najboljše delo festivala - tudi film »Mojster in Margareta«, se je Šuvar od tega sklepa »distanciral«. Poanto te anekdotice pa mi je Stipe Šuvar podaril naslednje jutro pri zajtrku žirije. Sedel je poleg mene. Tiho mi je po smislu rekel: Kot privatnik tudi sam vem, da je film »Mojster in Margareta« najboljši film letošnjega festivala. Ampak... ker sem predsednik žirije po tihi želji politične strukture in ker satirične bodice Bulgakova, podčrtane v Petrovićevem filmu, očitno namigujejo tudi na naše razmere, sem se moral »distancirati« od sklepa, da dobi ta film zlato areno. Upam, Torkar, da razumete mojo previdnost in tudi predvidevanje. Šuvarjevo predvidevanje je bilo dalekovidno. »Mojster in Margareta« so vrgli v bunker, režiserja prof. Petrovića pa so nagnali iz službe na filmski akademiji. Tudi kar zadeva previdnost, se je Šuvarjevo upanje uresničilo. Razumel sem namreč, da bo poleg mene sledeči »nastajajoči kader« s svojo previdnostjo in predvidevanjem, kaj kmalu postal »vodilni kader«, ki bo zaradi svoje podpovprečne inteligence še posebej nevaren za demokracijo v vseh zvrsteh ustvarjalnosti!

Šuvarjeva znamenita »bela knjiga« pa četica vojakov, s katero bi on mimogrede utišal intelektualce, njegovo »tovarniško šolstvo«, pa njegov ironični domislek, da bi avtorju ideološko spornega, a hkrati umetniško kvalitetnega dela, z desno roko dal nagrado, z levo pa zaporno povelje! Vse to je mojo oceno Šuvarjeve »hrbteničnosti« pred dolgimi leti pri zajtrku v Puli potrdilo! Potrdil jo je v zadnjem času tudi Šuvarjev pomenek, šeststo metrov pod zemljo, z albanskimi rudarji, ko jim je govoril, da nova srbska ustava ne bo vzela Albancem nobenih temeljnih nacionalnih pravic. Tudi njihovemu albanskemu jeziku ne! Ni jim povedal, da bo najbrž po novi srbski ustavi v Vojvodini, Srbiji in na Kosovu uradni jezik srbščina. In pri tem sploh ni zardeval, ko je to govoril delavskemu razredu v izmučeni obraz, kot predsednik CK Zveze KOMUNISTOV Jugoslavije!! V zadnjem času mi je bila všeč edino Šuvarjeva javna obljuba, da bo na plenumih končno rekel bobu bob in popu pop. Te obljube seveda ni izpolnil. Zajadral je v stoječo vodo kompromisov. Ker je bister mož, se čudim njegovi pozabljivosti. Voda, ki stoji, začne smrdeti.

Ker sem kot pisatelj in dolgoletni kulturni delavec dolžan misliti o žitju in bitju mojega naroda, postajam v stoobrazni moralni in gospodarski agoniji naše družbe ogorčen Slovenec in ogorčen Jugoslovan! Ogorčenost je sokriva, da nesistematično mečem na kup enega čez drugega bobe in pope.

Po skici Šuvarja naj zmečem nekaj bobov v Miloševičevo šajkačo.

Slobodan Milošević, vsi, razen vas, že iz časov Mussolinija in Hitlerja vemo, da je v mitingarskem govoričenju in kričanju mnogo plev!

Slobodan Milošević, politično vas bo pokopal - KRUH! Ko bodo namreč iste srbske množice, ki ste jih »ujedinio« z velesrbskim nacionalizmom, ugotovile, da jim SAM ne morete dati dovolj kruha - vas bodo s prestola »vodže« z demonstracijami brezposelnih in lačnih pospremile v politični grob. Ob vašem pogrebu bodo manjkali samo ljudje, ki bi za vami žalovali!

Slobodan Milošević, ne pozabite, da bistri ljudje kujejo parole, a po njih se ravnajo le revni na duhu in plačanci. Odkod stomilijoni za stotisoče nagrajenih velesrbskih mitingašev? Kdo je dal razgrajačem, lažnivcem in »prosilcem orožja« tako učinkovito zdravilo, da so z vami vred, Slobodan Milošević, popolnoma imuni proti bacilom javnega tožilca? Pa ne da ste to zdravilo kupili v JLA-lekarni??

Slobodan Milošević, tam kjer so tanki, pendreki in zapori, tam ima tudi tisti prav, ki nima prav!

Slobodan Milošević, kdor psuje drugega - naprimer, predsednika ZIS-a Markoviča z roparjem - psuje sebe!

Slobodan Milošević, z objestnim nasiljem rojeni politični vodja ne ostane dolgo ne resnicoljuben ne pravičen.

Slobodan Milošević, žalitve so dokazi tistih, ki nimajo prav!

Slobodan Milošević, ne zamerite, da vas spomnim na ALBANSKI pregovor: Poštenost in veliko znanje je spravljeno v kratke stavke!

Ker nisem »slovenački kontrarevolucionarački separatistički nacionalista«, naj rečem tudi uspešnemu slovenskemu političnemu vodstvu, da je bob bob in pop pop.

Tov. Milan Kučan, še vedno ste tipično po slovensko, pogumni - PLAHUTAVO!

Tov. Milan Kučan, spomnite se, da volk napade samo tistega psa, ki ne laja. In ker že uporabljam pasjo metaforo in ker sem se spomnil slovenskega predstavnika v predsedstvu SFRJ, naj še povem, da se plašen jazbečar neha rediti!

Tov. Milan Kučan, početje je jalovo, če zapirate hlev, ko je konj iz njega že ušel!

Tov. Milan Kučan, pričnite se v praksi - še bolj kot doslej - ravnati pa načelu, da narod bolj verjame očem kot ušesom. In da so vsi cvetovi in sadovi v semenu sedanjosti. Tov. Milan Kučan, če sfanatiziranega velesrbskega nacionalista - takega, kot je naprimer novinarka Plavevska, ki bevska v Slovence kot stekla lisica - upravičeno udarimo s trnjevo vejo po lažnjivi glavi, ne opravičujmo se potem, za božjo voljo, da smo z veje pozabili odružiti en trn ali dva! Zelo bom vesel, če boste moj nasvet povedali tudi našemu »čitalniškemu Bleiweisu« Janezu Stanovniku.

Naj razložim, zakaj z neobrzdano ogorčenostjo kritiziram, razsojam in se grem sodnika. Tov. Viktor Žakelj, podpredsednik RK SZDL, uspešno vodi v Kranju debatne okrogle mize pod naslovom GLASOVA PREJA, katere ustanovitelj je pogumni GORENJSKI GLAS. Na eno zadnjih PREJ je povabil Boštjana Zupančiča in mene. Tema večera: SODNIKI IN ŽRTVE. Na začetku pomenka sem pripomnil, da bi bilo ob uporabi besede ŽRTVE pravilneje imenovati temo večera RABLJI IN ŽRTVE. Ker sem pa o rabljih in žrtvah v svojih pisateljskih delih pisal že dovolj, mi je naslov večera SODNIKI in žrtve NOV izziv. Pojem SODNIKI mi namreč razmišljanje razširi na vsa leta od osvoboditve do danes. Kdo so bili sodniki? Kdo je sodil, razsojal in s tem usmerjal naš razvoj do današnjega segnitja starega boljševističnega socializma? Kdo so še danes sodniki? POLITIKI! Mogočni zbor v Cankarjevem domu za mir in sožitje med narodi, zbor proti uvajanju protiustavnega IZREDNEGA STANJA, zbor za pošteno bratstvo, ki ga je s podpisi podprlo nad milijon Slovencev - je Slobodana Miloševića tako »RAZLJUTIO«, da mu je natrgal živce. Čez nič je zbobnal pred ZVEZNO Skupščino v Beogradu stotisoče velesrbsko čustvujočih pa tudi številnih očitno zrežiranih mitingašev. Večina teh mitingašev je kazala znake histerije, v katero je zdrknil tudi sam »vodža« Slobo Milošević. V presenetljivo drgetajočem govoru je namreč z musolinijevsko dvignjeno glavo in glasom kričal, da on garantira, da bodo vse kontrarevolucionarje, ki so za albanske iredentiste in proti Srbom - našli, polovili, pozaprli in kazensko pravno obsodili! Skratka, razburjeno je napovedoval stvari, ki v pravni državi spadajo v delokrog javnih tožilcev, preiskovalnih sodnikov in sodišč! Inozemski tisk je zapisal, da bi moral v sleherni pravno urejeni državi politik, ki bi se šel grozečega sodnika tako, kot Slobo Milošević pred ZVEZNO Skupščino v Beogradu - pri priči zapustiti funkcionarski fotelj!

Da! Mnogo politikov policistov in politikov sodnikov smo imeli. In jih še imamo! To so bili (in so še) vsi tisti, ki so imeli v svojih glavah in pesteh OBLAST, štirideset let varovano s policijo in vojsko. Zato so ti sodniki štiri desetletja (in v južnih pašalukih še danes!) svojo MONOLOŠKO partijsko družbo varovali s stalinističnim nasiljem. Čas je, da s tem sodnikom postane sodnik svobodna, demokratična DIALOŠKA družba! Seveda pa pri tem sojenju ne smemo zavreči ne skepse ne dvoma. Sodnik ne sme poslušati samo z enim ušesom, ampak z levim in desnim hkrati! Če zagrizen partijec postane sodnik, je za osumljenega nepartijca bolje, da se izseli. Partijci so sami sebi mili, prizanesljivi sodniki. Če pa kakšen partijec ne uboga vodilnega partijca, partijski javni tožilec in partijski sodniki brž skomponirajo montiran proces. Bojim se, da bo spadal v to zvrst procesov tudi proces proti Azemu Vllasiju.

Ko razmišljam - kot lageraš obsojen na montiranem procesu - o sojenju in sodnikih na sploh, se v meni večkrat oglasi neznansko naivna misel, da smo vsi ljudje taki grešniki, da noben človek nima etnične pravice obsoditi sočloveka. Kot pisatelj pa še posebej zavračam misel, zapisano v Koranu: Če te sovražnik napade, okopaj se v njegovi krvi.

Upam, da sem o vzrokih za moje ogorčenje in za naraščajoče ogorčenje ljudi povedal dovolj.

Naj povem, zakaj sem se odločil pisati tudi o ZMEDENOSTI ljudi. Zato, ker je človekova zmedenost klica, ki se razraste najprej v preplašenost, preplašenost se razveja v strah, strah pa veča množico previdnih, neaktivnih, neproduktivnih, v zasebno duhovno vrtičkarstvo pobeglih državljanov.

Poleg epidemije plesnjenja pravne države, svobode in kruha, vse bolj večajo zmedenost ljudi meglene, nestrokovne, paradoksalne formulacije družbenopolitičnih pojmov, od katerih - na pragu 21. stoletja - številni spadajo v MUZEJ!

A ne tisti, ki so v zadnjem času izumili »nestrankarski politični pluralizem« zavedajo, da ta diletantski paradoks povečuje zmedenost ljudi? Klavrno je, da o tem diletantskem parádoksu ne nehajo »filozofirati« celo vodilni veljaki SZDL!

Tudi še vedno predpisani »demokratični centralizem«, v katerem demokracija preprosto ni možna, povečuje zmedenost ljudi. Še posebno, ko berejo, da so na kongresu Komunistične partije Italije v novem statutu pojem »demokratični centralizem« uradno opustili.

In še: pojem KOMUNIZEM! Naj mi partijci z dolgim partijskim stažem razložijo, kakšna družba bo KOMUNIZEM? Brezrazredna družba? Ali mogoče iluzija, da bodo vsi ljudje enaki? Oboje je preprosto organsko nemogoče! Moj oče, učitelj botanik, mi je v študentskih letih rekel: Mladi idealisti, ki sanjate o nekakšnem komunizmu, ne veste tega, kar ve navaden kmet! Na travniku bo vedno raslo sto sort bilk in travniških rož, vi pa se brez upa zmage borite, da bi na travniku rasle same kislice!

Danes vem, da pojem KOMUNIZEM spada v muzej okostnjakov boljševiških partij, saj ga nova računalniško inovativna doba ne bo spustila skozi vrata v 21. stoletje.

Zmedenost ljudi povečujeta tudi sprhnela pojma: »diktatura proletariata« ter »delavski razred« iz Marxovih časov. Tudi ta dva pojma že dolgo spadata v muzej.

Mene in prepričan sem, da tudi vedno večje število državljanov, peha v zmedenost pridiganje partije o petih pojmih, ki jih je »obdelal« že bistri vodja Radia Študent Ali Žerdin.

Prvič! BRATSTVO! Bratstvo je v Jugoslaviji kmalu po osvoboditvi umrlo!

Drugič! ENOTNOST? Kvečjemu »skupnost«, še boljše »različnost«. Skratka »bratstva in enotnosti« preprosto ni več! Možna bi bila kvečjemu »prijateljska različnost«!

Tretjič. Partija priznava hudo gospodarsko krizo, krize morale in sistema pa ne. Štiri desetletja avtokratsko vladajoči in nikomur odgovorni boljševiški in kominternovski kadri gospodarsko krizo ne samo priznavajo, ampak se skrivaj trudijo, da bi ta kriza trajala čim dlje. Samo kriza jim namreč omogoča, da lahko še vedno sedijo v privilegiranih foteljih! Ko bo (če bo) kriza premagana, bodo morali pri priči odšepati v ropotarnico! Nekateri srednji kadri pa poskušajo nevarnost krize zmanjšati v slogu gospe profesorice Marković, ki je še posebej znana po tem, da je soproga Slobodana Miloševića. V intervjuju za START je izjavila, da socializem ne more biti v krizi, ker je to mlad produkcijski odnos in za zaradi svoje mladosti ne more zaiti v krizo. Upam, da skupaj z mano vsi bralci in bralke »biologističnih« argumentov gospe Marković - Milošević ne jemlje resno.

Četrtič. Zveza komunistov nenehno patetično razglaša, da bomo prikorakali v cvetočo pomlad jugoslovanskih narodov in narodnosti edino po poti TITOVE JUGOSLAVIJE.

Nepodkupljivi, nesmrtni učenjak ZGODOVINSKI SPOMIN mi šepeta na ušesa razuma in srca: Odloči se - po poti KATERE TITOVE JUGOSLAVIJE boš korakal v cvetočo pomlad Slovencev - kajti TITOVIH JUGOSLAVIJ je kar precej!

Prva TITOVA JUGOSLAVIJA bi lahko zaživela leta 1944, ko je Josip Broz zapadnim zaveznikom uradno obljubil, da Jugoslavija ne bo komunistična, ampak demokratična parlamentarna država.

Druga TITOVA JUGOSLAVIJA je tista, ko so bile po vojni razpuščene vse stranke - razen KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE!

Tretja TITOVA JUGOSLAVIJA je tista, ko je Josip Broz z uporom proti Stalinu in Informbiroju prebudil upanje, da bomo zakorakali v DEMOKRACIJO - a nam tega upanja NI URESNIČIL! To je ne samo delovne množice, ampak tudi številne »zvezne« pomembne jugoslovanske osebnosti dokončno razočaralo. Naprimer: Kočo Popovića.

Peta TITOVA JUGOSLAVIJA je bila usodno dolgo let po vojni velestalinistična monološka družba - konglomerat brezobzirnih prisilnih odkupov na kmetih, kolektivizacije kmetijstva na račun težke industrije pa montiranih procesov, roških množičnih pa skritih posameznih masakrov pa Golootoške Mučilnice in »samoupravnega socializma«, v katerem je manj kot dva milijona komunistov izkoriščalo in varalo dvajset milijonov Jugoslovanov.!

Šesta TITOVA JUGOSLAVIJA je v šestdesetih letih preveč stalinistično zadušila hrvaški nacionalizem in hkrati pričetke demokratizacije na Hrvaškem.

Sedma TITOVA JUGOSLAVIJA je v sedemdesetih letih izruvala Kavčičeve, v Srbiji pa Nikezićeve sadike demokratizacije in tržnega gospodarstva.

Osma TITOVA JUGOSLAVIJA je končno tudi Jugoslavija, ki je »samoupravno« zaplodila 22 milijard dolarjev dolga in hkrati odlično delujoče brezpravje, rekordno korupcijo, samomorilsko inflacijo, sovraštvo med svojimi narodi in narodnostmi ter razpad Zveze komunistov Jugoslavije.

Vse našteto je TITOVA JUGOSLAVIJA! Zato si vsaka partijska frakcija in seveda tudi JLA izbere tisto, katere obdobje ji najbolj odgovarja, da v njem išče zaslombo v Titovi misli in delu.

Toda razmišljanje o naštetih TITOVIH JUGOSLAVIJAH povečuje zmedenost ljudi, ko poslušajo parolo vseh frakcij, da bomo odšepali iz gospodarske in moralne agonije edino po poti TITOVE JUGOSLAVIJE. Še enkrat vprašujem: Katere, za božjo voljo? Zgodovinski spomin nam postopno razkriva, da nobena ni vredna evforičnega posnemanja!

Petič! AVNOJ! Tudi ta naš slavni AVNOJ povečuje zmedenost ljudi! Njegove obljube so namreč spete v porozno celoto! AVNOJ ne omenja partije, kot monopolnega komandanta. AVNOJ obljublja federalno, skupščinsko vladavino. AVNOJ obljublja možnost samoodločbe!

In kako je danes? Kdoe se bori za uresničevanje navedenih avnojskih obljub, ga ostarele boljševiške ZDRAVE SILE pa tudi miloševićevizem proglasijo za agenta kontrarevolucije!

Ko se kot pisatelj in kulturni delavec, skupaj z vedno večjim številom Slovencev vprašujem, kako zaustaviti naraščajočo zmedenost ljudi, naj odgovorim s prispodobo: Drevo, katerega korenine prično gristi požrešni voluharji, rešiš tako, da v rovih voluharjev aktiviraš karbid. Voluharji pobegnejo.

V zvezi z ogorčenjem ljudi pa z veseljem ugotavljam, da je ogorčenih Slovencev in počasi ogorčenih Jugoslovanov VEDNO VEČ! Z mano vred so namreč spoznali, da če nimaš smodnika samozavesti, je puška tvojih stališč navadna palica! Čas je, da prične to spoznanje uporabljati slovensko politično vodstvo v boju z objestno napadalnostjo velesrbskih fanatikov!

Za konec naj povem, da me kljub že kritično naraščajoči zmedenosti in ogorčenosti ljudi še vedno ne omrtviči obup. Na starost sicer vem, da preveč upanja sicer prinese razočaranje, vendar pa še nisem pozabil stare latinske modrosti: Če ni upanja, srce počasi preneha utripati.

JANEZ STANIČ

Mednarodni vidiki slovenske samostojnosti

S stališča mednarodnih odnosov je o možnostih za samostojno Slovenijo moč razpravljati iz različnih zornih kotov, na primer z gospodarskega, pravnega, zgodovinskega, kulturno-civilizacijskega in podobno. Vse te je treba skrbno in resno proučiti, pri tem pa ne zanemariti nečesa, kar bi jaz opisal kot stvarno tekoče mednarodno politično stanje, interesi in razmerja moči. To zadevo je težko natančno opredeliti, ker se nenehno spreminja, je pa pogosto celo najpomembnejša, saj po svoje oblikuje, prilagaja in interpretira načela, zakone, mednarodne pogodbe in sporazume ter druge na videz trdnejše in trajnejše urejevalnike mednarodnih odnosov. Lahko celo trdimo, da različne načelne, pravne in pogodbene norme veljajo običajno samo takrat in toliko časa, dokler jih podpirajo realna razmerja moči in interesov.

S tega vidika se torej ne sprašujem, kakšne so moralne, pravne, zgodovinske in druge pravice Slovenije do samostojnosti, ampak kakšne so realne možnosti glede na sedanje mednarodne razmere.

Čeprav se mi zdi prav to odločilno, bi uvodoma vendarle omenil, da morebitna samostojna Slovenija za evropsko politično misel vsekakor ne bi bila nekaj izjemnega ali celo nepredstavljivega, če bi bil siceršnji tok dogodkov temu naklonjen. Vzemimo najbolj banalen primer - velikost in številčnost prebivalstva. Slovenija bi s svojimi nekaj več kot dvajset tisoč kvadratnimi kilometri površine in približno dvema milijonoma prebivalcev resda sodila med manjše evropske države, recimo v razred tistih z manj kot 100.000 kvadratnimi kilometri površine in manj kot desetimi milijoni prebivalcev. Toda ta razred je v Evropi kar dobro zastopan in ni nezanimivo preleteti spiska držav, ki so v njem, pri čemer lahko mirno zanemarimo »žepne« državice, kakršne so Andora, Monako, Lichtenstein, Vatikan in San Marino, ki so čisto posebne zgodovinske tvorbe in niso primerne za primerjavo s Slovenijo.

Manj od 100.000 kvadratnih kilometrov merijo naslednje države:
Malta (316), Luksemburg (2600), Ciper (9251 - geografsko sicer azijska, v politiki pa vedno nastopa kot evrospka država), Albanija (28.770), Belgija (30.500), Nizozemska (41.200), Švica (41.290), Danska (43.000), Irska (70.000), Avstrija (83.800), Portugalska (92.100), Madžarska (93.000).

Manj od deset milijonov prebivalcev pa imajo naslednje:
Islandija (240.000), Malta (345.000), Luksemburg (367.000), Ciper (677.000), Albanija (3,1 mln), Irska (3,5 mln), Norveška (4,2 mln), Finska (4,9 mln), Danska (5,2 mln), Švica (6,6 mln), Avstrija (7,5 mln), Belgija (9,9 mln).

Po teh merilih, ki sicer pogosto nastopajo kot argument proti slovenski samostojnosti, torej Slovenija res ne bi bila takšna velika posebnost ali nekaj nenavadnega za Evropo. Lahko bi vzeli tudi druge primerjave, na primer gospodarsko razvitost in strukturo, socialno stanje, kulturno razvitost in podobno, in tudi v teh pogledih Slovenija ne bi bila nič nenavadnega ali posebnega v evropskih okvirih. Prav tako ne, če bi vzeli še druge, manj merljive kriterije, na primer jezikovne in druge nacionalne specifičnosti, zgodovinske izkušnje, navade, tradicije, duhovno ozračje in podobno. Po vsem tem bi Slovenija lahko bila povprečna, resda manjša evropska država, kakršnihkoli je še več in ki jim njihove samostojnosti nihče ne odreka ali jo spodbija.

Vzroki, zaradi katerih je samostojnost Slovenije lahko vprašljiva, so torej drugje. Med njimi so vsekakor zelo pomembne tekoče mednarodne politične razmere in moje nadaljnje razmišljanje bo posvečeno predvsem njim. Ob tem je treba posebej poudariti, da se pri tovrstnih razmišljanjih v veliki meri znajdemo na področju domnev, verjetnosti in sklepov na osnovi dosedanjih izkušenj, kar vrednost takšnih razmišljanj relativizira, zato jih je treba jemati z zavestjo, da gre za analogije in možnosti, ki so podvržene številnim, tudi čisto nepredvidljivim spreminjanjem.

Mednarodno življenje v obdobjih miru vsaj formalno navidezno teče na temelju določenih načel in pravil, ki jih države sprejemajo prostovoljno in so zanje vsaj moralno obvezna. Na ta načela se pogosto sklicujejo, zlasti v sporih in konfliktih, zato je v širši javnosti močno razširjen vtis, da mednarodno življenje v resnici teče po nekih trdnih in za vse obveznih pravilih.

Žal ni tako. Pravila so trdna in obvezujoča samo v tolikšni meri, kolikor so jih posamezne države pripravljene (ali prisiljene) spoštovati, in prav nič več. Sklicevanje na to ali ono načelo in iz njega izvirajoče pravice je učinkovito samo toliko, kolikor je podprto s takšno ali drugačno močjo to načelo mogoče ubraniti in druge prisiliti k njegovemu spoštovanju. Tako na primer nacionalne, zgodovinske, civilizacijske in druge pravice Slovencev do samostojnosti ne pomenijo dosti, če jih Slovenija ni zmožna učinkovito braniti in zagotoviti, da jih priznavajo tudo drugi. Šele v tem pogledu je slovenska majhnost seveda lahko tudi močno omejujoč dejavnik.

Eno najpogosteje eksploatiranih načel mednarodnega sožitja, vsaj v novejši evropski zgodovini, je načelo o pravici narodov do samoodločbe, ki ga vsebujejo tudi mnogi mednarodni dokumenti. Načelo se je uveljavilo in prišlo v širšo rabo po prvi svetovni vojni in je bilo povezano na eni strani z nacionalno politiko Lenina in boljševikov neposredno po oktobrski revoluciji, na drugi strani pa z mednarodno politiko ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona. Na osnovi tega načela so v določeni meri oblikovali politični zemljevid Evrope po prvi svetovni vojni, vendar že takrat s številnimi izjemami. Tako so na primer v boljševiški interpretaciji in po izkušnji z odcepitvijo Finske samoodločbo povezali z zahtevo, da se zanjo izreče nova, revolucionarna sovjetska oblast v nekdanjih nacionalnih delih Ruskega imperija; v zahodni varianti pa je veljalo v glavnem le za tiste narode, ki so v vojni sodelovali na strani antante. Niso ga naprimer uveljavili za Nemce na Južnem Tirolskem in v zahodnih delih Češkoslovaške, za Slovence in Hrvate v delu Slovenije, Istre in Dalmacije, za Makedonce v celoti, za Irce na Severnem Irskem itd.

Za nekatere narode ali njihove dele sta bili v rabi dve drugi načeli, ki sta pogosto v nezdružljivem nasprotju s samoodločbo, to sta načeli »naravnih meja« in priključitve »zgodovinskih področij«.

Meje, kakršne so nastale v Evropi po prvi svetovni vojni, so bile kombinacija naštetih nezdružljivih načel, pri čemer so o vsebini kombinacij odločale predvsem moč posameznih narodov in držav, njihovi medsebojni odnosi in splošno razmerje sil.

Relativno kratko obdobje miru med dvema svetovnima vojnama je jasno pokazalo, da takšna delitev ni stabilna in da je bila med glavnimi vzroki za drugo svetovno vojno.

Po drugi svetovni vojni je prišlo do novega začrtovanja evropskih meja, ki je prineslo zlasti velike spremembe v srednji in vzhodni Evropi ter na Balkanu, pri čemer so spet odločilno vlogo igrala razmerja moči in zavezništva, načela pa so bila v glavnem samo moralno-politična dekoracija.

Tudi povojna delitev in novo začrtovanje meja sta na osnovi načela o samoodločbi potekala predvsem tam in takrat, kadar to načelo ni bilo v nasprotju z interesi tistih, ki so imeli dovolj moči, da so jih učinkovito branili. V vrsti primerov načelo o samoodločbi ni bilo spoštovano - na primer v zvezi s Poljsko, nastankom dveh Nemčij, vključitvijo Transilvanije v Romunijo, Besarabije v Sovjetsko zvezo itd. - ali pa so meje nastajale celo ob vsestranski kršitvi načela samoodločbe, kot se je na primer tik pred začetkom vojne zgodilo baltiškim državam, Estoniji, Latviji in Litvi. Vse to kaže na relativno težo in pomen načel, ki so sicer tako pomembna dodatna, le redko pa zares odločilna argumentacija za oblikovanje držav in meja. To dejstvo je pametno upoštevati tudi pri razmišljanjih o možnostih za samostojnost Slovenije.

V miru po drugi svetovni vojni so se v evropski politiki uveljavila še dodatna načela, kot je na primer delitev interesnih področij ter zlasti načeli statusa quo in nespremenljivosti povojnih meja, ki sta doživeli tudi najširše in najvišje mednarodno priznanje s konferenco o evropski varnosti in sodelovanju leta 1975 v Helsinkih. Politično bistvo teh načel je, da je treba evropske meje , ki so nastale na osnovi rezultatov druge svetovne vojne, in interesno delitev Evrope brezpogojno spoštovati, ne glede na nacionalne, zgodovinske in druge ozire, ker da je to v interesu vseh evropskih narodov in miru.

Ne glede ne to, ali je bilo to res ali ne, je v povojni Evropi nastalo vzdušje, ki je bilo skrajno nenaklonjeno kakršnim koli spremembam meja; podpirale so ga ne le velesili in druge velike države, ampak tudi velika večina srednjih in manjših držav in narodov. Praktična posledica tega je bilo večinsko priznana zamrznitev meja, spričo katere je bilo preprosto nepredstavljivo, da bi kdo načenjal vprašanje meja, ki so ostale zgodovinsko, nacionalno ali kako drugače odprte, čeprav takih primerov ni bilo malo - dve Nemčiji, Poljska, baltiške države (zdaj sovjetske republike), Romunija, Madžarska, Bolgarija, Jugoslavija...

Celo več: status quo je bil raztegnjen tudi na družbenopolitično delitev Evrope, za kar je najlepši dokaz oborožena intervencija Varšavskega pakta leta 1968 na Češkoslovaškem, ki je sicer zbudila dosti verbalnih ugovorov, vendar niti najmanjših resnih mednarodnih poskusov, da bi se ji uprli. V takem vzdušju bi Sovjetska zveza v vsem povojnem obdobju lahko mirno vojaško intervenirala kjer koli v vzhodni Evropi, ne da bi to povzročilo kaj več kot moralne in propagandne proteste. Enako velja za morebitne intervencije znotraj zahodnega bloka.

V evropski po drugi svetovni vojni sta bili načeli statusa quo in nespremenljivosti meja najpomembnejši in sta imeli prednost pred samoodločbo narodov. Če bi v šestdesetih, sedemdesetih ali na začetku osemdesetih let kakšen evropski narod, recimo Slovenci ali Estonci ali Slovaki, terjal svojo državno samostojnost, bi bil uspeh ali neuspeh takih prizadevanj odvisen izključno od notranjih razmer v prizadeti državi ali od interesov blokovskega suverena. Tako bi na primer Estonci lahko dosegli samostojnost in realizirali pravico do samoodločbe ter za to dobili tudi mednarodno priznanje samo, če bi to dopustila Sovjetska zveza; Slovenci samo v primeru, če bi to »požrla« ostala Jugoslavija in bi se o tem sporazumela tudi oba bloka; Slovaki pa samo, če bi to dopustili Čehi in bi se strinjala tudi Sovjetska zveza. In nasprotno: nasilno preprečitev odcepitve Estoncev s strani Sovjetske zveze, Slovencev s strani ostale Jugoslavije ali Slovakov s strani Čehov in ZSSR bi v svetu naletela samo na verbalne propagandne in moralne obsodbe in nič več.

Mirno lahko trdimo, da povojna razmerja moči in interesov v Evropi niso bila naklonjena ne spreminjanju meja ne morebitnim osamosvojitvam posameznih narodov in nastajanju novih držav. Spričo tega so bilo vsi poskusi odcepitve posameznih narodov od matičnih držav prav do najnovejšega časa brez privolitve močnejšega dela države in brez ustreznih blokovskih dogovorov nerealni in bržda neizvedljivi - vsaj s stališča mednarodnih odnosov. Sklicevanje na sicer mednarodno priznano pravico narodov do samoodločbe ne bi pri tem prav nič pomagalo. Prav tako ne sklicevanje na OZN, mednarodno pravo in podobno, kajti vse to je v bistvu vendarle podrejeno realnim razmerjem moči.

Stvari so se začele spreminjati šele v najnovejšem času, pri čemer je do bržda odločilnega problema prišlo šele leta 1989. Zlasti v tem letu se je politična struktura Evrope hitro in dramatično spremenila, kar je med drugim že močno relativiziralo vrednost in neomajnost načel statusa quo in nespremenljivost meja. Začelo se je najprej v širšem okviru, predvsem s spremembami znotraj Sovjetske zveze in z njimi povezanim razpadanjem dotedanje oblike in vsebine sovjetske dominacije v vzhodni Evropi.

Spremembe so velike, da brez pretiravanja in z vso resnostjo lahko govorimo o novem obdobju v sodobni evropski zgodovini, za katero je značilen popoln polom povojnega komunizma v vsej vzhodni Evropi ter začetek demontaže sovjetskega imperija, kar je skupaj največ prispevalo k temu, da je dosedanja ureditev Evrope, vključno z mejami in državami, postala vprašljiva. Res je, da se ti procesi šele začenjajo in da je v tem trenutku še hudo tvegano napovedovati, kako se bodo razvijali, vendar pa je že jasno, da je Evropa pred novo politično organizacijo in da dosedanji glavni helsinški načeli statusa quo in nespremenljivosti meja nista več nedotakljivi.

Trenutno že teče nekaj procesov (nastajanje pogojev za združitev Nemčije, začetek razpadanja sovjetskega imperija), ki nepreklicno začenjajo spodjedati povojno evropsko ureditev, nekaj pa je takih (razmere na Balkanu, srednji del vzhodne Evrope), ki jim je ta hip še težko napovedovati smer in dinamiko, so pa vsekakor ne le možni, ampak tudi verjetni.

Kar zadeva združitev Nemčije je lanski padec komunističnega režima v Vzhodni Nemčiji to vprašanje z vso silo potisnil v ospredje. V načelu nihče ne odreka Nemcem pravice do združitve in spričo najnovejših dogodkov vsa svetovna politika računa z nemško združitvijo kot z realnostjo, ki bo morda uresničena že do konca stoletja. Seveda pa ponovna združitev Nemčije še zdaleč ne zadeva zgolj interesov Nemcev, ampak vse Evrope in tudi obeh velesil. Poleg številnih ekonomskih in drugih problemov verjetna združitev prinaša tudi mnoge politične neznanke, saj bo z združeno Nemčijo v srcu Evrope nastala velesila s številnimi zgodovinskimi obremenitvami in nerešenimi vprašanji, od katerih jih znaten del zadeva tudi sedanje evropske meje, zlasti status Poljske, morda Avstrije, ni izključeno celo oživljanje vprašanja predvojne Vzhodne Prusije ali današnje sovjetske Kaliningrajske oblasti.

Tudi političnim laikom je jasno, da je nemško vprašanje ključno za prihodnost Evrope in da ga bo treba reševati v veliko širših, vseevropskih in delno svetovnih okvirih. Nima smisla že zdaj ugibati, kaj vse lahko naveže na takšno reševanje, jasno pa je, da Evropa z združeno Nemčijo nikoli več ne bo tista Evropa, v kateri smo živeli zadnjih štirideset let.

Drugo veliko vprašanje, ki je tudi že toliko dozorelo, da ga je treba nadvse resno jemati, je usoda in prihodnost sovjetskega imperija. Za Evropo in tudi za Slovence je izjemnega pomena razvoj dogodkov v zvezi s tremi baltiškimi republikami - Estonijo, Latvijo in Litvo - ki so bile med obema vojnama samostojne države in se zdaj povsem nedvoumno usmerjajo k ponovni pridobitvi samostojnosti in odcepitvi od Sovjetske zveze. Kopičijo se znaki, ki vedno bolj prepričljivo kažejo, da se je tudi moskovsko vodstvo vsaj načelno že odločilo priznati in sprejeti veliko večjo samostojnost baltiških republik, v skrajnem primeru bržda celo njihovo odcepitev.

Takšna možnost, ki je bila še pred nekaj leti povsem nestvarna, je danes ena od realnih inačic razvoja, celo najbolj verjetna, če v Moskvi ne bo prišlo do kakšnega notranjega konservativnega udara, kar seveda ni izključeno; prav tako je možna tudi inačica, po kateri bi omenjene republike sicer ostale v Sovjetski zvezi, ta pa bi se v primerjavi s sedanjim stanjem spremenila v močno razrahljano federacijo ali celo konfederacijo. Obe možnosti sta zelo pomembni za druge majhne evropske narode, še posebej tudi za Slovence, kajti v vsakem primeru se bo v zvezi z razpletom položaja na Baltiku v mednarodni politični zavesti in praksi spremenil status majhnih narodov, in to vsekakor njihovi večji samostojnosti v prid.

Na jugu Sovjetske zveze je odprto vprašanje Moldavije, ki je nastala po priključitvi romunske Besarabije Sovjetski zvezi po zadnji vojni. Tudi v Moldaviji se je že razvilo močno gibanje za odcepitev in ponovno združitev z Romunijo, ali pa vsaj za veliko večjo samostojnost in ohlapnejšo povezavo znotraj ZSSR.

S tem smo se približali področju Balkana, kjer meje pravilo- ma niso ne nacionalne ne zgodovinsko zaokrožene, ampak so lahko nedotakljive le kot rezultat doslednega spoštovanja načel statusa quo in nespremenljivosti meja. Zanimivo in značilno je, da so balkanske države sicer sprejele helsinško konferenco in njene rezultate, da pa kljub številnim poskusom in pobudam nikoli niso uspele doseči neke vrste »helsinškega dogovora« za ožje območje Balkana, kar seveda samo dokazuje, da v zavesti balkanskih narodov in politiki vendarle še živi misel na morebitno spreminjanje meja.

Od konkretnih vprašanj, ki so ali lahko postanejo odprta v tem delu Evrope, smo že omenili problem sovjetske Moldavije; v odnosih med Romunijo in Madžarsko je zelo resno vprašanje Transilvanije, kjer živi okrog dva milijona Madžarov; Bolgarija ni nikoli priznala obstoja samostojnega makedonskega naroda in s tem tudi ne delitve makedonskega ozemlja med Bolgarijo, Jugoslavijo in Grčijo; Albanija ima svoje nacionalne in zgodovinske interese v zvezi z mejami z Jugoslavijo (Kosovo je sploh eden ključnih problemov na Balkanu) in Grčijo; prav v zadnjem času z veliko močjo oživljajo ideje o Veliki Srbiji, kar odpira cel spekter izredno eksplozivnih vprašanj v zvezi z nadaljno usodo Jugoslavije, zlasti srbskohrvaških odnosov ter Bosne in Hercegovine; če k temu prištejemo še močne težnje k večji ali celo popolni samostojnosti Slovenije, se izkaže, da je Jugoslavija sploh vprašljiva in verjetno eno ključnih žarišč na jugu Evrope.

V srednjem delu vzhodne Evrope ni tako izrazito konfliktnih žarišč, čeprav obstaja nekaj latentno spornih mejnih vprašanj med Poljsko in Češkoslovaško, med Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo ter med Češkoslovaško in Madžarsko. Vendar se tu zdi bolj zanimivo pojavljanje nekaterih deloma starih, deloma novih idej, ki bi utegnile igrati pomembnejšo vlogo pri novem urejanju Evrope. Naj omenim samo že dolgo in vse bolj navzočo idejo o neke vrste tesnejšem srednjeevropskem povezovanju, ki je z obstojem in delovanjem skupine Alpe-Adria že dobila tudi precej čisto otipljivih potez.

Prav v zadnjem času je bila v mednarodni politični obtok znova vržena ideja o neki širši federaciji v srcu Evrope, katere jedro bi bili Poljska in Češkoslovaška ter morda še Madžarska in Avstrija. Ob koncu lanskega leta, torej že po polomu vzhodnoevropskega realnega socializma je znani ameriški politik Zbigniew Brzezinski nastopil z zamislijo o federaciji med Češkoslovaško in Poljsko. Zanimivo je, da so njegovo zamisel politični krogi v Varšavi sprejeli z naklonjenostjo, v čemer je nedvomno zaslediti odmev poljskega strahu spričo perspektive združene Nemčije. V Pragi so se na to idejo odzvali dosti bolj zadržano, vendar že dejstvo, da je niso kratko malo zavrnili kot politično fantazijo, priča, kako navzoča so razmišljanja o tem, da se Evropa spreminja in da je treba misliti pravzaprav na vse.

Naj ob tem samo mimogrede omenim, da misel o poljsko-češkoslovaški federaciji ali konfederaciji ni nova in da se je z njo ukvarjal že Stalin, ki si jo je zamišljal kot nekakšen »varnostni pas« za Sovjetsko zvezo. In še: ena od njegovih idej za povojno ureditev Evrope je bila tudi balkanska federacija (zanjo se je sprva močno ogreval tudi Tito), ki naj bi v prvi fazi združeval Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo. Misli o drugačnem oblikovanju in povezovanju držav v tem delu Evrope torej sploh niso tako nove ali nenavadne.

(Ne)umirjena narodna sprava

I. »umiritev«

Najvišje slovensko vodstvo nas je pozvalo na »umiritev« ter kot slovenska oblast priznalo tudi svoj del odgovornosti za medvojna in povojna »dogajanja«, ki zahtevajo to »umiritev«. O boljševiški komunistični partiji, ki je bila tedaj globoko v vodstvu teh »dogajanj«, niti besedice! Verjetno je svoj delež za narodno »umiritev« doprinesla že s postavitvijo pomnika na Žalah nepokopanih dachaucev ter s priznanjem njihovega partijskega staža!

Sotovariš, oficir, knojevec je v začetku leta 1946 šel neoborožen z belo krpo proti kmečki bajti v Oseku v Slovenskih goricah, da bi prepričal oboroženo križarsko skupino v hiši, naj izpusti domače talce, družino z otroki. Iz hiše je počil strel in ga zadel v glavo. Eden izmed knojevcev ga je zvlekel za svinjak, kjer smo čepeli v kritju ostali. Revežu je še utripala žila, samo grozno je trzal z vsemi udi. Naenkrat je trzanje prenehalo. Utripa ni bilc več. »Hvala bogu, umiril se je!« je dejal eden izmed knojevcev.

Spomin na ta dogodek in te izrečene besede knojevcev mi sedanji poziv na »umiritev« prikazuje v čudni luči. Ali ni »umiritev« tisto, kar je doletelo pokončane vojake nasprotnike na Kočevskem Rogu, v Teharjah in Škofji Loki?

Slovenski škofje pravijo, da najprej sprava, potem pa pomiritev. Sprava z mrtvimi in živimi. Ugotoviti celostno zgodovinsko resnico, kar je osnova za spravo. Ugotoviti na podlagi dokumentov in pričevanj. Preteklosti ni mogoče pozabiti ali izbrisati.

Zanimivo je razmišljanje Martina Ivanača. V izjavi o »umiritvi« se slovenska država ne izmika svoji odgovornosti nasproti odgovornosti ljudi, ki so služili okupatorju. Vendar so bili tudi na naši strani ljudje in prav vsem je treba »osvetliti« obraze in imena.

Peter Vodopivec dobesedno zapiše: »... Toda prepričan sem, da mora vsak človek sprejeti odgovornost za svoja dejanja... Najmanj, kar lahko želimo, je, da krivec za prikrivanje ne bo več varuh gradiva, ki čuva resnico o kritičnih dogodkih. Hkrati moramo storiti vse, da zgodovina ne bo več v njegovem zakupu.«

Tomaž Gerden je mnenja, da mora resnica priti na dan, tudi z imeni vseh morilcev.

O teh arhivih in ukrepanju njihovih varuhov na partijskem vodstvu in policijskem ministrstvu, pa tudi na raznih inštitutih in muzejih, je govoril leta 1981 uradni partijski zgodovinar Ivan Križnar. Opozoril je, da so iz arhivov izginili deli dokumentov o delovanju Vosa, medvojne partijske policije, pa dokumenti o ravnanju z vojnimi ujetniki-domobranci po osvoboditvi ter o zasliševanju dachaucev. Glavna pri partijski zgodovinski komisiji je bila tedaj Lidija Šentjurc, za arhiv policijskega ministrstva pa je bil »strokovnjak« bivši vodilni udbovec, umrli Ivo Svetina.

Tudi »sovražna« emigrantska in »vojno zločinska« stran Slovencev preko luže ima svoje mnenje o spravi, kot oni pravijo »pomiritvi«. Peter Urbanc iz Kanade meni, da je pobuda prepozna, ker prihaja šele s propadanjem revolucije. Tudi ne sprejema enakosti obojestranske krivde. Navaja poboje neoboroženih ideoloških nasprotnikov iz Ljubljane in z Dolenjske v letu 1941 in začetku leta 1942, ko ideološki nasprotniki protikomunisti še niso imeli svoje vojaške organizacije in niso oboroženo sodelovali z okupatorjem. Omenja krivce in žrtve.

Berem nepodpisan letak, ki sem ga danes dobil v svojem poštnem predalu: SPRAVE Z VOJNIMI ZLOČINCI NI!!! V TV 15 se oglaša Bogo Gorjan, partizan, oznovec, nekdanji predsednik slovenske Zveze borcev NOV, sedanji član vodstva Stranke demokratske prenove. Dvomim, da bodo njegove besede k pomiritvi Slovencev kaj prispevale. Pokončanje domobrancev po vojni ni bilo v skladu s prakso delovanja partizanskih sodišč od leta 1942 naprej. Tak postopek je bil izjemen in neznačilen za medvojno slovensko ljudsko oblast. Tudi naj bi bili domobranci pod SS komando. Nič pa ne reče o »praksi delovanja sodišč« leta 1943 na Pohorju v Pohorski zadevi, ob kapitulaciji Italije o »praksi« pokončanih vaških straž in kraljevih četnikov v Jelendolu in Mozlju, o »praksi« po Vosu obsojenih in ustreljenih »krivcev« za izdajo v Cerknem, o čemer je celo šef OC IX. korpusa, Bojan Štih, protestiral zaradi samovoljne obsodbe in ustrelitve izven sodišča. Tudi Goli otok je imel bolj čudno »prakso delovanja sodišč«.

Zaradi vsega tega v tisti vrstni red, naveden v izjavi slovenskih škofov, ne verjamem preveč. Za spravo samo je potrebna prejšnja pomiritev (ne »umiritev«, ker je le-teh že preveč na Rogu in, izgleda, kar po vsej deželi) vsaj v nekem civilizacijskem krščanskem in kulturnem okviru. Brez imenovanja kominternovcev, boljševikov, esesovcev, vojnih zločincev, bratomorcev (belih in rdečih), narodnih izdajalcev, sovražne emigracije in podobnega, pa tudi brez nepodpisanih letakov proti spravi ter rezanja spominske lipe na Žalah prav po izjavi vodstva Slovenije o spravi. Vse to, na žalost, ni nobena pomiritev, kje je šele sprava!

II. Sprava

Seveda bo potrebno poleg tega civilizacijskega okvira, v katerega spada tudi grob umrlega z nagrobnim znamenjem, imenom in časom smrti, tudi razčistiti in določiti, kdo, s kom in zakaj se spravlja. Spravljajo se namreč tisti, ki so med seboj sprti zaradi raznih nasprotovanj in različnih mišljenj. Biti morajo seveda živi, ker morajo sami pristati na spravo in vzroki nasprotovanj morajo biti znani in jasni. Brez živih nasprotnikov, pripravljenih na to, in poznavanja nasprotovanj ni sprave. Zelo vprašljivo je, kdo je pozvan za spravljanje mrtvega nasprotnika. Kdo je lahko zastopnik mrtvega, njegovi svojci, njegova politična stranka, njegovi nekdanji vojni tovariši ali kdo drug?

Odreči se moramo najprej našemu partizanskemu iz leta 1941: »Zob za zob! Talca za talca! Kri za kri!« pa tudi poznejšemu vaških straž: «V imenu Kristusovih ran naj pogine partizan!«

Da je sprava, zlasti ta naša »umirjena«, zelo težavna zadeva, dokazuje tudi pisanje naših rojakov v zamejstvu in preko luže. Tudi pisanje tedaj nekomunističnega člana vodstva OF, še živečega Zorana Poliča to dokazuje. Ta ponovno kliče zgodovinarje za »objektivno raziskavo preteklosti«, čeprav naših zgodovinarjev zaradi objektivnosti ne moremo preveč hvaliti. Verjetno je temu kriva prav ljubljanska zgodovinska metoda raziskovanja zgodovine NOV, ki jo je vnesel v prakso dr. Metod Mikuš. Vse temelji samo na dokumentih, pa še brez imen in z opuščanjem kakih nelepih dejanj v tej zgodovini sodelujočih. Nič pričevanj, nič preverjanj in nič osebnih analiz zgodovinarjev. Tako zgodovinskih dogajanj, o katerih ni dokumentov ali pa so jih samopoklicani čuvaji moralnosti NOV in prizadeti počistili, teh dogajanj enostavno ni več. Ne bom ponovno navajal, »kaj se sploh ni zgodilo«, ker je že dovolj bilo o tem povedano. Zaradi takega načina zgodovinske šole in zgodovinskih »partizanskih pomočnikov« je naša medvojna in povojna zgodovina ena sama lepa povest. Samo tisti v zamejstvu, zlasti tisti preko luže, to lepo povest nekoliko pokvarijo, na žalost preveč maščevalno in preveč s sovraštvom, večinoma na podlagi čustvenih izjav prizadetih.

Vendar je to zlasti v zadnjem času in zaradi praznin, ki so jih pustili uradni zgodovinarji, primer tudi pri nas. Le redki naši zgodovinarji so skušali zapolniti ta, za zgodovino NOV neprimerna dejanja.

Dr. Tone Ferenc je prvi zapisal o »vojvodskih časih«, zgodnjem boljševizmu na Dolenjskem. Franc Sterle je v Velikem finalu navedel od Angležev predane transporte domobrancev. Dr. Dušan Biber je navedel usmrtitve na kočevskem procesu nesojenih vojnih ujetnikov, četnikov in vaških straž iz Grčaric in Turjaka. tudi Drago Vresnik je objektivno napisal v svojih dveh knjigah o vojski državne varnosti - VDV. Škoda samo, da ne opisuje tudi tistih enot VDV, ki so bile zaščite pri oddelkih Ozne, ali pa piše o njih pomanjkljivo. Stanko Petelin v Vojkovi brigadi objektivno popisuje nemški napad na partijsko šolo v Cerknem leta 1944. Nič o kakšnem mitraljezu Nemcev v cerkvenem stolpu z dovoljenjem duhovnikov. Na žalost premalo obdeluje obstoječe dokumente iz OC IX. korpusa in javne izjave o likvidaciji cerkljanskih duhovnikov in drugih »potencialnih« izdajalcev. Tudi zgodovinar Mirko Fajdiga v svojih Pohorskih partizanih 1943 brez olepšavanja poda dogajanja v Pohorski zadevi.

Z ljubiteljskimi partizanskimi zgodovinarji pa je bolj težava. Za Belogardizem Franca Sajeta smo brali, da je celo pisma talcev po svoje spreminjal. Jože Vidic v svojih zgodnjih delih Po sledeh črne roke tudi bolj uporablja polpreverjene čustvene izjave prizadetih, kot dokumente ali preverjena pričevanja. Milica Ostrovška tudi ni izjema v verodostojnosti. Mile Pavlin se raje zakriva za »romanopisjem«, kakor tudi slavni gorenjski Tone Svetina. Da o Ivanu Janu sploh ne govorim, saj ima dovolj težav že z Andrejem Bohincem. O gestapu na Štajerskem in Kranjskem je mnogo napisal rajni udbovec Karlo Forte - Marko Selin, tudi na podlagi udbovske zvezne študije in udbovskih dokumentov, ki jih pa na žalost ne dokumentira. Zapisal pa je dejstvo t.i. »ljubljanski« izdaji in izdajalcu partizanskega informatorja Kanteta, resda s kraticami, iz katerih pa se da uganiti prave storilce. Pokojni Ivo Svetina mu je to zelo zameril. Te zadeve z imeni vred bi morale po Svetinovem ostati za vedno »vojna tajna« za izvenpolicijske in izvenpartijske državljane.

Na žalost pri vsem tem nič o zgodovini o medvojnih in povojnih dejanjih policije, slovenskega, po boljševiških vzorih organziranega Vosa, o katerem času slovenskega Odseka za notranje zadeve pri predsedstvu Snosa, pa o poznejši militarizirani jugobolševistični Ozni in civilni Udbi.

Ta zgodovina, ki bi marsikaj pojasnila in marsikaj prihranila, se žal piše po dokumentih v lasti RSNZja, po pričevanjih še živečih vosovcev, oznovcev in udbovcev, seveda tistih »družbenopolitično aktivnih«. Drugi nismo za to sposobni, čeprav so me, preden so ugotovili mojo »politično neaktivnost«, celo zaprosili za tako sodelovanje. To je želela uradna zgodovinarka Republiškega sekretariata za notranje zadeve Irena Mrvič, ki piše zgodovino policije Vosa, ONZ in Ozne za potrebe RSNZ in ob »strokovni pomoči« »družbeno aktivnih« skupnosti bivših policajev. Verjetno bo pa vse napisano ostalo »policijska vojna tajna«. Pa še bolje je tako, ker ne bodo lepe pravljice o dobrih Cefizljih in slabih Matajih z dobrim koncem za prve, nič pripomogle k spravi med Slovenci. Na žalost so preveč pripomogle k »umiritvi«.

Tako pridemo na koncu še enkrat že napisanim zahtevam raznih piscev o spravi. Ugotoviti celostno zgodovinsko resnico na podlagi dokumentov in pričevanj. Vsak človek mora sprejeti odgovornost za svoja dejanja. osvetliti obraze in imena. Krivec naj ne bo varuh gradiva o resnici kritičnih dogodkov. Tako torej! Kaj nam še preostane?

Tisto, čemur sem rekel v še verujoči mladosti: izpraševanje vesti in spoved, pa tisto, kar so me naučili v skojevskem dozorevanju: samokritika in kritika. Bilo pa je izpraševanja vesti kar zadosti, pa tudi kritike. Zato ostanimo pri spovedi in samokritiki! To je potrebno za spravo!

Želel bi pripomoči k spravi, zato skušam po svoji zgodovinski vednosti iz svojega spomina ter napisanega spomina prizadetih, spomniti svoje sotovariše, meni podrejene, enake in nadrejene iz medvojne NOV in povojne revolucije. Skratka pomoč pri samokritiki pa tudi pri spovedovanju!

III. Spoved in samokritika

Tako nastaja zaradi metod ljubljanske zgodovinske šole ali zaradi leporečnih zgodovinarjev in zaradi »vojne tajne« uradnih policijskih zgodovinarjev, pa tudi zaradi zgodovinskih zbiralcev izjav življenjsko prizadetih, velika luknja v narodnem zgodovinskem spominu. V to luknjo je na eni strani vskočila čustveno prizadeta generacija premagancev-emigrantov v tujini, na drugi strani pa generacijsko prizadeti, o vsem tem neredni, potomci zmagovalcev doma. Oboji čustveno krivijo zgodovinsko resnico, jo temeljijo na izjavah ostarelih, čustveno prizadetih, tedaj sodelujočih. Strašno pretiravanje tako v dogodkih kot v številu žrtev, čeprav je žal vsa dežela eno samo veliko grobišče revolucijskih žrtev ene in druge strani. Najmanj je še prizadet okupator. O bratih Hrvatih in njihovem pohodu smrti leta 1945 po Sloveniji s postajami v Mariboru, Teznem in Maclju pa bolje, da ne govorimo.

Preidimo sedaj k pomoči za samokritiko in spoved. Bojan Polič iz vrhovnega vodstva OF bi lahko povedal o vzrokih, zakaj je bilo 31. januarja 1942 v Slovenskem poročevalcu objavljeno tolmačenje IO OF, ki se je glasilo: »... da se sankcije (smrtna kazen) omenjenega zaščitnega odloka raztezajo na vsakogar, ki dela na to, da na ozemlju slovenskega naroda nastane oborožena sila, ki ne raste iz Slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet iz Narodne zaščite pod političnim in vojaškim vodstvom Osvobodilne fronte. Izvršni odbor OF.«

Poleg kočevskega pravosodno redno vodenega procesa s strani centralne komisije Vosa in pravosodne službe pri Glavnem štabu NOV in POS so bile tudi izvensodne usmrtitve vaških straž in četnikov v Jelendolu in Mozlju. Tudi o tem bi lahko spregovoril Bojan Polič pa tudi Zdenka Kidričeva. Slednja bi lahko tudi pojasnila, zakaj vosovski nihilizem v Ljubljani leta 1941/42, ko je Vos pobijal neoboroženega in vojaško neorganiziranega ideološkega nasprotnika in kdo je pravzaprav sodil, partija, OF ali Vos? Izmed takrat sodelujočih bi lahko kaj rekla tudi Milan Pogačnik in Franc Stadler - Pepe.

Tistih »vojvod« iz leta 1942 na Dolenjskem, ko je bil »lovopust na potencialne revolucijske sovražnike«, je že precej mrtvih. Je pa še živ, res pravijo, da bolan, Žan More - Rome. Tudi Jože Brejc, ki ni bil toliko »vojvoda« kot podložnik, bi lahko kaj več rekel.

Pohorska afera na Štajerskem. Kdo si je izmislil tiste modro in belogardiste, ki morajo biti tudi na Štajerskem ter o tem prepričal pozneje likvidiranega načelnika Štajerskega Vosa Rudija Kneza - Silasa? Mitja Ribičič - Ciril, Ivan Tlaker - Luka in tudi, kot pravijo takrat nekje »zabunkani« Sergej Kraigher, o tem kar precej vedo.

Na Gorenjskem so vsi pokrajinski forumi z narodnim herojem Maksom Krmeljem na čelu vkljub opozorilom zagovarjali gestapovca Helmutha Rosumeka in njegovo »iskreno« sodelovanje s partizani, borci in oefarji pa so zaradi tega množično padali. Kaj pravi Maks Krmelj o tem?

Kaj pa tisti, od pokrajinskega Vosa na brzino likvidirani duhovnik in drugi zaradi predvidene izdaje partijskega tečaja v Cerknem? Član pokrajinskega Vosa Franc Pokovec - Poki bi se moral še kaj spomniti tega.

Potem pa osvoboditev. Naš umik s Primorske in Koroške. O Italijanskih - fašistih, privedenih s Primorske, bi bilo potrebno spregovoriti. tamkajšnji tedanji oznovec Vitko Hlaj bi moral o tem nekaj vedeti. S Koroške je po lastnem pripovedovanju pripeljal zajete Nemce - naciste v Begunje Behm Ludvik - Slavc. Kje so končali eni in drugi, vključno s predanimi nemškimi ujetniki iz begunjskega gradu?

Kaj pa nalog Ivana Mačka - Matije načelniku ljubljanske Ozne Dušanu Bravničarju, naj organizira likvidacijo kakšnih 150 domobrancev, ki so na dan osvoboditve ležali težko ranjeni ali bolni po ljubljanskih bolnicah? Znano je, da je Bravničar to odklonil. Kdo je potem ta neciviliziran poboj izvedel? Ali se bo kak preživeli še o tem oglasil, kot se je oglasil preživeli iz vlaka domobranskih ranjencev, zajetih pri Škofji Loki?

Potem so bila zapiranja in streljanja sodelavcev okupatorja, več ali manj tudi nekakšnih potencialnih sovražnkov revolucije, odvisno od okrožja do okrožja. Na koncu pa še od Angležev predanih vojnih ujetnikov, slovenskih domobgrancev, delno tudi pomešanih s civilisti, največ na Kočevskem Rogu, v Teharjah, Škofji Loki in drugod. Vsekakor bi moral o tem vse natančno vedeti slovenski načelnik Ozne Ivan Maček - Matija, saj je o tem že nekaj spregovoril ob svoji osemdesetletnici. Tudi njegov pomočnik Mitja Ribičič - Ciril, ki je že precej o tem spregovoril, ve vse o teh dogodkih. Pa tudi drugi pomočniki, kot Marko Peršič. Komandant slovenske divizije Knoja Bojan Polak - Stjenka verjetno tudi ve, kaj so njegove enote počele na Rogu, v Teharjah, Škofji Loki in drugod. O najbolj zloglasnih Teharjah bi lahko kaj rekel tudi Leon Cibic iz celjske okrožne Ozne.

Sploh pa bi naslednik Udbe, RSNZ lahko obelodanil sezname vseh grobišč z imeni. Saj smo jih leta 1946 na Udbi temeljito sestavljati potem ko je bilo potrebno dodatno zakamuflirati vsa ta grobišča. Dokaz, da seznami še danes obstajajo, je še nedavno preganjanje občanov, ki so hoteli svoje mrtve na teh grobiščih častiti, s strani organov Narodne milice.

Moj gostač leta 1945 v spalnem bunkerju pod Gradiščem na Pohorju, Vasja Kogej, bi moral kaj povedati o nehumanem ravnanju s taboriščniki v Šentvidu. Moj oznovski sotovariš, Savinjčan Tine Štorgl, začasni poveljnik Šterntala, tudi kaj ve o tem. O taborišču v Šterntalu pa ve tudi knojevski zdravnik iz tistih najstrašnejših časov, ko so taboriščniki kar cepali za tifusom, moj mladinski šoštanjski prijatelj dr. Vlado Weingerl - Bajnži.

O bivanju že na smrt obsojenih mariborskih gestapovcev v zaporih na Poljanskem nasipu in o njihovem poznejšem bivanju in smrti na Kočevskem Rogu, morajo vedeti tisti, ki so takrat delovali v protigestapovski službi pri Ozni za Slovenijo, kot Žan More - Rome, Egon Conradi, tudi Miloš Ogrizek - Samo, Franc Stadler - Pepe in drugi. Tudi dachavci so uradno že usmrčeni še bivali v zaporih na Poljanskem nasipu, nato pa do smrti na Kočevskem Rogu. Ne samo Žan More - Rome, tudi Mitja Ribičič - Ciril in drugi bi morali kaj o tem vedeti. Kje so njihovi grobovi?

Zakaj so leta 1951 preselili vse politične zapornike, predvsem bivše partizanem panično in preko noči iz Maribora v Novo mesto? Ali zaradi predvidene namembnosti za Kočevski Rog? Franjo Turk - Gorazd je vodil to premestitev, pa verjetno nanjo še ni pozabil. Saj je bil tako uslužen, da mi je celo UNRA škatljo nesel od mariborske kaznilnice do živinskega vagona na železniški progi!

Goli otok pa je vprašanje zase. Preveč je še živih tistih, ki so odrejali jetnike za Goli otok ter jih tam pomagali prevzgajati. Naj se enkrat oglasijo še rablji, ne samo jetniki! Naj povedo tudi, zakaj je moral Mirko Košir na Goli otok in tam umreti?

Mitja Ribičič - Ciril sam pravi, da je vodil Nagodetov proces, v katerem sta bila poleg drugih obsojena tudi dr. Ljubo Sirc in minister Snoj. Kaj je z Nagodetovim dnevnikom, ki so ga s prevaro dobili od Nagodetove matere, ki si je zaradi tega, izgleda, sama končala življenje? Kaj je s snojevim dnevnikom, ki ga je Snojeva vdova prostovoljno dala Mitji Ribičiču? Zakaj se ne objavi teh dnevnikov?

Znanstvenik in pisec dr. Zdenko Roter bi lahko povedal kaj o časih, ko je bil strokovnjak za verske zadeve na Ozni in o vzrokih, zakaj smo tiste za nič krive duhovnike tako strašno peganjali in jih dolžili vatikanskega špijonstva? V njegovo delo je spadal tudi urejevanje modrogardističnih in belogardističnih arhivov. Tu sem sodeloval, ker se nisem strinjal s tožarjenjem za Udbo in prevzgajanjem za OF sodelujočih polkovnika Vizjaka in Milana Finca.

Stane Kersnik - Jelovčan je bil kar dober upravnik KPD Ljubljana, moj nekdanji oznovski sotovariš Jože Koren - Štef pa njegov dober udbovski zaporski komisar. Zakaj sta tako nečloveško mučila s prebivanjem v temni kletni luknji, z uživanjem mrzle slane hrane in z dopuščanjem pazniškega pretepanja s ključi obsojene stare boljševike Janeza Razingerja, Andreja Bohinca in druge?

Pa še ljubljanska zadeva iz leta 1945. Če je res bila samo delo gestapa, zakaj je potem bilo toliko slepomišenja in prikrivanja priznavanja Leopoldine Mekine - Mimi pred sovražnikovo policijo, predvsem pa slepomišenja okoli njene smrti in od Iva Svetine tajno organiziranje njenega pokopa na ljubljanskih Žalah? Zakaj je bil tako malo preverjen kader postavljen na tako odgovorno mesto? Ker je bil prispevek o raziskavi te zadeve v Borcu, napisan od Iva Svetine in Lidije Šentjurc, zaprtega tipa, naj Lidija Šentjurčeva pove, zakaj vse to!

Tedanji oznovski kadrovik Peter Zlatnar naj pove, kaj je bilo z oznovcem Bogdanom Horvatom - Mihom? Ali se je res sam ustrelil? Ali je bil res gestapovec, ali je samo preveč vedel o odgovornih za pobijanja v Pohorski zadevi?

Verjetno je spoved verujočih še najbolj odrešilna zadeva. Saj se je je poslužil tudi moj skojevski in partizanski prijatelj Bojan tik pred koncem. Njegove spominske težave pa so morale biti kar strašne, saj je njihovo objavo zadržal v Arhivu Slovenije kar za trideset let! Pobijalcu ciganov z družinami vred in zasliševalcu osumljenih partizanov »na čarovniškem ognju«, Ahacu, se za takšna zadnja spoved kot Bojanu ni posrečila. Sorodniki so mu jo prepečili zaradi njegovega boljševističnega ugled.

Tudi nasprotna, pri spravi prizadeta emigrantska stran nima čistih računov. Enemu izmed njenih voditeljev sem napisal:

»Ne morem mimo paralel med podobnim ravnanjem partizanov in domobrancev. Za vosovski nihilizem leta 1941/42 v Ljubljani ni paralele. Najdemo je pa lahko med »rdečerokovskim« »vojvodskim« ravnanjem partizanov na prvem osvobojenem ozemlju na Dolenjskem, na drugi strani pa »črnorokovskem« delovanju domobrancev na Barju in na Gorenjskem. Oboje je bilo pobijanje »potencialnih sovražnikov«. Najdem tudi paralele med pobojem in masakrom trupla v borbi ujetih pripadnikov partizanskega Cankarjevega bataljona na Gorjancih, izvršenim s strani domobrancev, in med pobojem predvsem v Mozlju in Jelendolu tudi v borbi zajetih domobrancev in četnikov na Turjaškem gradu in v Grčaricah, vojnih ujetnikov pravzaprav, po kapitulaciji Italije s strani partizanskih enot. Partizani so brez kakršnih koli sodb izvršili morijo nad domobranci hitro po koncu v Kočevskem Rogu, Teharju in Škofji Loki, kar je grozljivo predvsem zaradi številnosti žrtev, zelo podobna pa je morija prav tak brez sodbe nad funkcionarji partizanske OF, izvršena od domobranske policije v okolici Turjaka tik pred koncem vojne. Grozljivo je pokončanje osumljenih sodelavcev okupatorja, več ali manj izvedeno od političnih aktivistov, partizanov v krajevnih komandah mest in okrajnih Ozn takoj po osvoboditvi, vendar ni nič manj grozljivo pa končavanje osumljenih sodelavcev OF od domobranske policijsko vojaške komande pri Sv. Urhu. Pa vsod so paralele med ravnanjem v obeh straneh: na eni - narodno osvobodilni, resda komunistični, pa na drugi - resda protikomunistični, vendar v okrilju okupatorja.

Za nepotrebno, nerazumljivo, brez osnove v tistem že navedenem ločilu Haaške konvencije, samo v Ljubljanski pokrajini izvršeno pobijanje na Stadionu v Ljubljani, pri čemer go za boj proti komunizmu na strani okupatorjev Nemcev, ki so pri ključili del slovenske domovine, so z Gorenjske, predvsem pa s Štajerske že izselili slovensko inteligenco, uvedli nemški jezik ter zahtevali izseljevati osnovo narodnostne kmete, pa ne najdem na drugi, partizanski, strani paralele.«

Če je za spravo osnova ugotovitev celostne zgodovinske resnice, kar je seveda potrebna prehodna samokritika ali spoved, je še dolga dolga pot do nje! Bojim se, da se nje oddaljujemo, ne pa približujemo. Bili so časi, ko so zmagovalci dolžili za vso narodno nesrečo poražence, sedaj pa premaganci pričnejo to na isti način z zmagovalci. Na pravega okupatorja smo pa, izgleda, sploh pozabili!

Bog nam pomagaj!

V Ljubljani, 20. marca 1990

Zdenko Zavad

Škofjeloška zadruga podelila priznanja kmetom in zadružnim delavcem

Njive so prekratke in preozke, da bi lahko dajale velike kose kruha

Hotavlje, 26. aprila - Kmetijska zadruga Škofja Loka je prejšnji četrtek na prireditvi v gostilni Lipan v Hotavljah podelila vsakoletna priznanja in nagrade uspešnim zadružnikom in zadružnim delavcem ter jubilejne nagrade za deset, dvajset in trideset let dela. Posebno priznanje je prejel kmet Ivan Oman iz Zminca, sicer predsednik Slovenske kmečke zveze in novi član predsedstva Republike Slovenije.

Direktor škofjeloške kmetijske zadruge **Vinko Kržišnik** je v nagovoru nagrajencem dejal, da je bilo v zgodovini slovenskega zadružništva precej nekoristnega eksperimentiranja in da je šele novi zakon omogočil zadrugam, da se bodo organizirale tako, kot bodo želeli kmetje. Zadružniki naj bi tudi sami odločili, kolikšne deleže bodo vplačali, je dejal Kržišnik in poudaril, da je v zadnjem času k spremembam v kmetijstvu veliko prispevala tudi kmečka zveza. **Mag. Jurij Kumer**, predsednik komisije za nagrade in priznanja, sicer pa vodja pospeševalne službe, je povedal, da nekateri kmetijski pridelki zaradi manjše kupne moči prebivalstva celo ostajajo v skladiščih. Kmetije so v povprečju premajhne, njive prekratke in preozke, da bi lahko dajale debele kose belega kruha, pa tudi cene pridelkov niso bile nikoli in nikjer takšne, da bi omogočale velik ostanek dohodka, je dejal mag. Kumer in se zavzel za to, da bi bili kmetje in delavci v kmetijstvu v primerjavi z drugimi za enakovredno delo enakovredno plačani.

Kdo so prejeli priznanja in nagrade? Posebno priznanje za uspešno gospodarjenje na kmetiji, za dolgoletno sodelovanje z zadrugo in za sooblikovanje kmetijske politike je prejel kmet **Ivan Oman** iz Zminca, sicer predsednik Slovenske kmečke zveze in novi član predsedstva Republike Slovenije. Kot piše v obrazložitvi, se je vedno zavzemal za enakopraven in pravičen položaj kmeta v družbi; kot kmet se je usmeril v govedorejo, dodatno pa tudi v vzrejo plemenskih svinj - pujskov, piščancev in kokoši nesnic. V zadnjem obdobju je oddal 49 do 64 tisoč litrov mleka na leto in se uvrstil med pet kmetov, ki oddajo največ mleka v zadružno mlekarno. Na leto proda zadrugi tudi štiri do šest ton pitancev.

Ko se je Oman zahvaljeval za priznanje, je dejal, da ga je bolj vesel, kot politične funkcije, ki jo je prevzel, in da ni mogoče pričakovati, da bo pri premagovanju družbene in gospodarske krize prav "kmetijstvo prišlo dobro skozi". V kmetijstvu bo treba najprej urediti trg in socialno zavarovanje. "Sedmega maja (takrat bo prva seja nove skupščine - op.p.) si naravnajmo ure na evropski čas in se začnimo prilagajati evropskim standardom, ki pomenijo trdo delo. Brez tega se ne bomo rešili iz težav, v katere smo zašli prav zato, ker smo imeli več kot evropski standard, ne pa evropskega standarda dela. Ko bomo razvili evropski standard dela, bomo dosegli tudi evropsko kakovost življenja. Toda to ne bo "Evropa zdaj", ampak "Evropa nekoliko pozneje"", je dejal.

Priznanja je dobilo še enajst kmetov in pet zadružnih delavcev. **Vinko Bogataj, st.** iz Stare Oselice ima lepo urejeno kmetijo: obnovil je goveji hlev, zgradil silos za krmo, izboljšal precej kmetijskih površin... **Stanko Filipič** s Srednjega Brda kmetuje na srednje veliki hribovski kmetiji, s katere na leto odda zadrugi tri do štiri tone bikov in osem do deset tisoč litrov mleka. **Franc Gaser** iz Spodnjih Danij vztraja v najtežjih obdelovalnih razmerah, na devetsto metrih nadmorske višine in v vremenskih okoliščinah, kakršne poznajo le vasi pod Ratitovcem. V podobnih razmerah živi in kmetuje **Ciril Kavčič** z Žirovskega vrha. S trdim delom v gozdu in na zemlji je uspel zbrati toliko denarja, da je nakupil potrebne stroje, zgradil novo hišo, popolnoma obnovil gospodarsko poslopje in tudi sicer tako uredil domačijo, da je prijetnega izgleda. **Marjan Kavčič** z Godešiča prideluje krompir na dveh do treh hektarih površine in redi 25 glav govedi, z izgradnjo novega hleva pa se bodo možnosti še povečale. **Marko Košir** z Visokega gospodari na srednjeveliki hribovski kmetiji s šestimi hektarji kmetijskih zemljišč in skrbi, da tudi slabših zemljišč ne bi prerasel gozd. **Jože Logonder** iz Virloga zasluži priznanje že zato, ker se je odločil za gradnjo novega hleva, sicer pa odda zadrugi 30 tisoč litrov mleka na leto, osem do deset bikov in 20 ton krompirja.

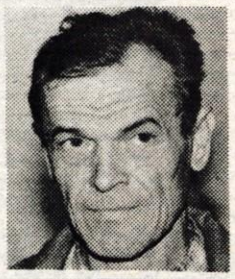

Polde Oblak iz Podobena je dobil priznanje za dobro gospodarjenje na kmetiji, na kateri redi 20 do 25 govedi, in za dolgoletno sodelovanje z zadrugo. **Franc Šmid** iz Selc je delaven v zadružnem kmetijskem odboru, zadrugi pa proda 20 tisoč litrov in tri ali štiri bike na leto. **Andrej Tolar** iz Podlonka je sicer lastnik manjše kmetije, vendar že več let zavzeto sodeluje pri urejanju planinskih pašnikov Mlake - Podlonk in Ratitovec - Klom in pri organiziranju paše. **Janez Triler** s Sv. Duha dokončuje nov hlev, povprečno redi 18 govedi in proda zadrugi 1,2 tone govejih pitancev, 15 tisoč litrov mleka in 10 ton krompirja.

Posebno priznanje je prejel Ivan Oman

Priznanja in nagrade je prejelo tudi pet zadružnih delavcev. **Andreja Buh** že dvanajst let uspešno dela v zadružnih prodajalnah. **Aleksandra Debevc** je skladiščnik v mlekarni in je nadvse zadovoljna, da je med Ločani veliko zanimanja za nakup mlečnih izdelkov v njihovi novi maloprodaji. **Mira Hof** se je dobro znašla v zaostrenih tržnih razmerah in je kot vodja enote Transport uspela najti dovolj dela. **Aleksandra Žibert**, med kmeti in zadružnimi delavci bolj poznana kot Saša, vedno najde pri delu v tajništvu tudi prijazno besedo za kmete, delavce in druge stranke. **Erna Živic** je prevzela vodenje knjigovodstva sprva le poskusno, vendar se je izkazalo, da je delu kos in da ji je mogoče zaupati...

C. Zaplotnik, slike: G. Šinik

Evropa zdaj ali nekoliko kasneje?

"Evropa zdaj" ali "Evropa nekoliko kasneje", je vprašanje, ki so si ga stranke pogosto zastavljale v predvolilnem boju. V kmetijstvu ni dvomov, odgovor je jasen: "Evropa zdaj" ni mogoča, za "Evropo nekoliko kasneje" bo treba hiteti in se predvsem močno prizadevati; velika nevarnost pa je, da se nam tudi ta izmuzne iz rok in da se bomo morali sprijazniti z - "Evropa nikoli".

Če bomo hoteli spremeniti položaj kmetijstva in pospešiti njegov razvoj v evropsko smer, bomo morali začeti v temeljih oz. tam, kjer so nehale povojne oblasti, ki so v gospodarsko močnem kmetu videle veliko nevarnost za socializem in so ga slabile z nacionalizacijami, arondacijami, zaplembami, ekonomskimi in političnimi pritiski... Boljševiki so tudi iz velikih kmečkih gospodarstev naredili kmetije, ki so za današnji čas in za primerjavo z Evropo le še vrtički, in ustvarili razmere, ki nas močno oddaljujejo od Evrope. Povprečna slovenska kmetija ima po zadnjih razpoložljivih podatkih 5,5 hektara kmetijske zemlje in gozda (od tega 2,6 hektarja obdelovalne zemlje), povprečje za države Evropske gospodarske skupnosti pa je 17,4 hektarja kmetijske zemlje (brez gozda). V Evropi se je v zadnjih desetletjih zmanjševalo število kmetij in povečevala njihova velikost, pri nas je bil proces nasproten.

Posledice so vidne in znane. Produktivnost na majhnih (slovenskih) kmetijah je manjša kot na večjih (evropskih), hektarski pridelki so podpovprečni (Slovenija je pred dvema letoma pri povprečnem pridelku pšenice na hektar zaostajala za Avstrijo za sedem stotov, pri koruzi 2,6 tone, pri krompirju skoraj za polovico...), koncentracija živine skromna (v Sloveniji pet glav govedi na kmetijo, v državah EGS 36), mlečnost na kravo daleč od evropske (v Sloveniji 2500 litrov, v EGS 4500), kmetovanje kot poklic le na vsaki peti slovenski kmetiji, slaba izrabljenost strojev in delovne sile, draga hrana...

C. Zaplotnik

Za zdravlje ljudi in živali

Dodajanje vode v mleko

Laboratorij Živinorejsko veterinarskega zavoda Gorenjske pregleduje vzorce mleka proizvajalcev, zbiralnic in mlekarne na dodano vodo.

Marca 1990 smo začeli pregledovati mleko z novo analizno napravo, ki ugotovi že kapljico dodane vode v žlici mleka. Analizirali smo 341 sumljivih vzorcev in ugotovili vodo v 69 odstotkov preiskav. Pravilnik o plačilu mleka ne sme vsebovati dodane vode.

Voda je v mleku krav vezana na sestavine mleka, dodana voda pa ne. Dodana voda pri raznih tehnoloških postopkih v proizvodnji zmanjšuje hranljivo vrednost mleka in slabša lastnosti svežih izdelkov, pri izdelavi ostalih proizvodov pa podraži izdelavo.

Najpogostejši vzrok zalivanja je pridobiti dohodek, lahko pa so vzroki zelo različni. Pošteni proizvajalci so oškodovani in nosijo breme zalivanja. Mlekarna ni odškodovana, ker plačuje mleko po povprečju 4 - 5 meritev zbiralnic in je glede na rezultate znižana tolšča ponekod od 0,2 odstotka oziroma za 1 dvajsetino cene.

Dosedanja metoda preiskav je bila zanesljiva nad 5 odstotkov, zato smo poročali le rezultate nad to vrednostjo. Za zalito mleko se je plačevalo 50 odstotkov vrednosti in zagrožalo prepoved oddaje mleka za določen čas. Laboratorij pošlje za obračun mleka le izvide in opozarja na enotni postopek ukrepov. Komisiji za izboljšanje kakovosti mleka bomo priporočili, da se do 4,99 odstotka dodane vode v mleko odbija isti odstotek od polne cene in šele nad 5 odstotkov dodane vode kaznuje. S tem plačilom naj bi pričeli s 1. 5. 1990.

Varstvo pravic: vsi proizvajalci, zadruge in mlekarna lahko zahtevajo odvzem paralelnega pečatnega vzorca. O pečatenju in postopku odvzema se napiše zapisnik. Na vzorec in zapisnik se podpišeta lastnik in kontrolor. Superanalizni zavod je Inštitut za mlekarstvo, Ljubljana.

Laboratorij Zavoda pomaga rejcem in zadrugam z nasveti. Delo laboratorija je javno. Lastniki lahko sami prinesejo vzorce mleka v pregled in prisostvujejo analizi svojih ali pečatenih vzorcev. Analizo lastnih vzorcev ter oporečnih vzorcev so dolžni plačati lastniki. Za vse ustrezne vzorce poravna stroške analize mlekarna.

Jože Rode, dipl. vet.

Gorenjska reproskupnost o mlekarstvu

Za zdaj še brez "črnega scenarija"

Kranj, 24. aprila - Gorenjska reproskupnost za mlekarstvo, v kateri so predstavniki kmetijskih zadrug, živinorejsko-veterinarskega zavoda, družbenih posestev in kranjske mlekarne, je na seji prejšnji torek obravnavala problematiko odkupa mleka. Čeprav je bilo pričakovati, da se bodo zaradi presežkov mleka, ki so nastali predvsem zaradi uvoza cenejših sirov in ostalih mlečnih izdelkov, dogovorili o tem, kako bodo v primeru, če ne bo druge rešitve, omejili odkup, so se več kot o morebitnem "črnem scenariju" pogovarjali o razlogih za zaloge sira, o organiziranosti kranjske Mlekarne in o drugih "mlečnih problemih". Zdi se, da nihče ne upa ugrizniti v kislo jabolko omejevanja odkupa mleka in da večina meni, da je to problem republike, ne pa posameznih zadrug in mlekarn.

Predsednik reproskupnosti **Janko Šumi** (sicer direktor Gorenjske kmetijske zadruge) je dejal, da bi se morala Mlekarna organizirati v mešano podjetje, v katerem bi lahko tudi kmetje vplivali na politiko mlekarne - in na politiko odkupa. **Miro Križnar**, v.d. direktorja Mlekarne, je povedal, da je Mlekarna za zdaj družba z omejeno odgovornostjo, v kateri sta Mlekarna in Mercator, in da se pripravlja na organiziranje v mešano družbo, v kateri bodo zagotovili tudi vpliv proizvajalcev (kmetov, družbenih posestev). Vpliv bo treba plačati z denarjem; delež, ki so ga kmetje prispevali za izgradnjo sirarne, pa je po direktorjevih besedah tako malenkosten, da bodo morale zadruge združiti še precej denarja. Predstavniki Gorenjske kmetijske zadruge se s tem niso strinjali in so zahtevali, da mlekarna prevrednoti neodplačano kmečko posojilo za izgradnjo sirarne na sedanjo vrednost; sicer pa je bilo slišati, da je bila kranjska mlekarna nekdaj zadružna in da je nedopustno, da ima zdaj v njej večji delež Mercator kot kmetje, ki so ji pomagali graditi sirarno in ji vseskozi prispevajo surovino (mleko). **Stane Potočnik**, direktor Mercatorja-Kmetijstvo Kranj, je dejal, da bi kranjska Mlekarna zagotovo imela še večje zaloge, če ne bi bila v Mercatorju, in da bomo na Gorenjskem verjetno že prihodnje leto morali (kljub pomanjkanju mleka v Jugoslaviji) omejiti odkup s kontingenti. To, da je kmetijsko ministrstvo ukinilo premije za črno-bele telice, je po njegovem mnenju "strel v prazno"

C. Zaplotnik

Janez Stare, direktor bohinjske kmetijsko-gozdarske zadruge: "Vse mleko predelamo v sir, prodajamo pa ga po ceni, ki je nižja od proizvodne. Razliko krijemo z dohodkom od drugih dejavnosti. Za zdaj les in meso plačujeta mleko, vendar tako ne bo šlo dolgo. Kmetje niso krivi za majhnost kmetij in za to, da je surovina (mleko) draga; sicer pa se mi zdi, da bo tudi pri nas prišlo do plačevanja mleka na podlagi rezultatov mlekarne in po načelih, kakršna, denimo, veljajo za vinske kleti."

Franc Sajovic, direktor tržiške kmetijske zadruge: "Bistvo problema je, da bi vsi, ki sodelujejo pri mleku od krave do kupca, radi obdržali položaje, ki so si jih pridobili v času dogovorne ekonomije. Ker so kmetije pri nas premajhne, stroji pa preslabo izrabljeni, se bodo problemi začeli reševati tedaj, ko bodo od petih kmetov trije prenehali delati. Kmetijski inštitut Slovenije izračunava stroške za prirejo litra mleka tudi na osnovi podatka, da traktor na leto deluje 400 ur. Moral pa bi vsaj 1800 ur! V Sloveniji ima povprečno velika kmetija 3,6 hektarja kmetijskih zemljišč, v Avstriji 12 hektarjev..."

MEŠETAR

Koliko stanejo traktorji?

Agromehanika Kranj - prodajalna Hrastje

IMT 539 s kabino in kompresorjem	73.472 din
IMT 539 brez kabine	65.900 din
IMT 539 s kabino in kompresorjem	82.848 din
Tomo Vinković 818	65.418 din
Tomo Vinković 821	62.045 din

GKZ-TZO Sloga, prodajno skladišče Čirče

IMT 539 s kabino	74.160 din
Torpedo TD 55A ("Janez")	146.247 din

KZ Škofja Loka, prodajalna Trata

IMT 539	75.000 din
Zetor 6245	168.943 din

Agrotehnika, prodajno skladišče Naklo

Torpedo 4506 (izvozni model)	90.720 din
Torpedo 5506	120.668 din
Torpedo 75A (dvojni pogon)	201.027 din
Torpedo 7506	164.756 din
Torpedo 55A ("Janez")	141.987 din
(za vse traktorje Torpedo velja pri gotovinskem plačilu 5 - odstotni popust)	
IMT 539 (brez kabine in s kompresorjem)	65.687 din
IMT 539 (s kabino in s kompresorjem)	72.712 din
IMT 549 (dvojni pogon)	131.274 din
IMT 549 (brez kabine)	80.957 din
IMT 560 (s kabino in kompresorjem)	114.535 din
IMT 560 (dvojni pogon)	141.518 din
IMT 542 (s kabino in kompresorjem)	90.481 din

ureja CVETO ZAPLOTNIK

Carinski predpisi

Uvoz avtomobilov

Domače fizične osebe lahko uvažajo nova osebna motorna vozila. Carinske dajatve so 41 odstotne in se plačajo pri uvozu. Pri tem pa je treba računati še na prometni davek, ki se odmeri po kubaturi vozila. Osnova za odmero prometnega davka je osnovna cena vozila + 41% carinske dajatve (prav pri plačilu prometnega davka za tuje avtomobile se napovedujejo spremembe, ko naj bi se carinske dajatve ne štele več v osnovo za odmero prometnega davka - zaenkrat pa je še veljaven ta predpis). Domače fizične osebe lahko uvažajo tudi motorna kolesa in mopede, ne glede na starost (nova in rabljena), s tem da plačajo carinske dajatve in prometni davek. Dovoljen je tudi uvoz samovoznih počitniških prikolic. Za te uvoze ni treba imeti posebnega dovoljenja, dovolj je, da se takšna vozila prijavi na meji cariniku, ki bo za vozilo izdal carinsko spremnico do namembne notranje carinarnice, z odrejenim rokom predaje.

Invalidne osebe, ki imajo po samoupravnem sporazumu o seznamu telesnih okvar najmanj 70 odstotno okvaro, lahko uvozijo tudi rabljena motorna vozila, ne glede na to, ali jih vozijo same ali ne. Vozil pa ne smejo odtujiti pred pretekom treh let od dneva uvoza. Za takšen uvoz potrebuje invalid potrdilo SPIZ-a. Invalidnost je le pogoj za uvoz vozila, niso pa oproščeni carinskih dajatev. Le določena kategorija invalidov (z najmanj 80 odstotno invalidnostjo in določeno okvaro) je oproščena plačila prometnega davka. Za informacije o oprostitvi plačila prometnega davka je pristojna občinska davčna uprava.

Tudi osebe, ki so bile na začasnem delu v tujini najmanj dve leti ali pa so tam bivale lahko uvozijo rabljeno motorno vozilo, ki pa ne sme biti starejše od treh let. Za takšna vozila se plačajo normalne carinske in davčne dajatve.

Devizno poslovanje obrtnikov in podjetnikov

Devizni zakon je izenačil možnosti normalnega zakonitega poslovanja tudi za obrtnike in druge nosilce samostojne dejavnosti, ki niso pravne osebe. Tako lahko tudi obrtniki, kmetje in drugi nosilci samostojnega dela normalno kupujejo devize pri bankah in z njimi plačujejo opremo in reprodukcijski material za lastne potrebe - za potrebe svoje dejavnosti. Pomembno pa je njihovo ravnanje ob sklepanju posla, kupovanja in plačila blaga v tujih firmah. Navadno plačajo kupci celotno kupnino - torej tudi prometni davek. Ob izvozu blaga opravi carina izvozne države opravljen izvoz. Drugi primer pa je, da plača stranka le znesek brez prometnega davka - v takem primeru pa se izvoznik pred svojimi oblastmi zaveže, da bo blago res izvoženo. So primeri, da spremljajo blago do meje ali carine, da jim le-ti potrdijo izvoz. So pa tudi primeri, da to potrditev opravijo izvozniki kar sami na izvozni carini, kjer potrdijo identičnost izvoženega blaga. S tako potrjenim obrazcem (Avstriji U-34) uveljavijo povračilo že vplačanega blaga v roku (navadno je to leto dni). Lahko pa to storijo ob naslednjem nakupu in s tem bonusom vplačajo del nove kupnine. Dobro je, da vsak, ki opravi nakup v tujini to tudi ve, kajti nevednost v carinskih poslih je lahko zelo draga šola.

Stane Bobek, dipl. oec.
svetovalec v Kranju

Novi bankovec

Konec prejšnjega meseca (27. aprila) smo dobili nov bankovec za 500 dinarjev. Natisnjen je na belem zaščitnem papirju in je pretežno modrozelene barve. Spredaj je portret mladeniča, zadaj pa je stilizirana krajina čiste narave, ki označuje ekologijo.

KOLIKO JE VREDEN DINAR

država	devize	velja za srednji tečaj
Avstrija	100 ATS	99,5133
Nemčija	100 DEM	700,0000
Italija	100 LIT	0,9553
Švica	100 CHF	804,8543
ZDA	1 USD	11,7565

ČRNA BORZA

VEČJA PONUDBA MARK

Konec aprila je bila na črnoborzijanskem trgu precej povečana ponudba, zlasti mark. Vzrok so bili seveda velikonočni prazniki, ko so zdomci prinašali devize. Preplačilo je še vedno okrog enega odstotka, največ povpraševanja pa je še vedno po šilingih.

država	devize	dinarji	preplačilo
Avstrija	100 ATS	100,50	1 %
ZRN	100 DEM	707,00	1 %
Švica	100 CHF	795,75	1 %
ZDA	1 USD	11,87	1 %
Italija	100 LIT	0,96	1 %

Avtomobilski trg

Dolgo čakanje na petke

Novomeški IMV - Revoz svojim domačim kupcem še ni izročil okrog 1700 vozil R-5 campus. Predvsem zaradi velikih izvoznih obveznosti je dobavni rok za popularne petice še vedno okoli 120 dni, na R-4 je treba čakati do tri mesece, medtem ko naj bi bili drugi avtomobili iz Renaultovega programa na voljo najkasneje v 60 dneh.

Na Poljskem bencin le za zlote

Za tiste, ki se morda odpravljate v prihodnjih mesecih na Poljsko, ne bo odveč opozorilo Avto-moto zveze Jugoslavije, ki pravi, da bo gorivo v tej državi, od prvega maja naprej, naprodaj zgolj in samo za zlote. Jugoslovanski državljani, ki so si bencinske bone priskrbeli že prej, jih bodo lahko uporabljali do konca letošnjega leta.

Tekstil mora biti cenejši

Kot pravijo v izvršilnem odboru Združenja tekstilne industrije Jugoslavije, bo vlada v kratkem odobrila novo znižanje prispevkov in taks za uvožena oblačila in tekstil. Zvezni izvršni svet v tem okviru načrtuje tudi dodaten uvoz. S tem bodo domači proizvajalci tekstila in oblačil prisiljeni poceniti svoje izdelke, ki jih že tako slabo prodajajo.

Več kot tri tisoč zasebnih podjetij

Naval pri ustanavljanju novih podjeti še ni pojenjal, ta da je bilo na republiškem zavodu za statistiko že v začetku apri na podlagi zakona o podjetjih, registriranih 3000 zasebnih ma podjetij, 218 pa je bilo tedaj mešanih podjetij. K temu pa ka dodati še okoli 800 podjetij, ki so nastala na podlagi reorganiz cije prejšnjih. Številni zasebniki svojo dejavnost opravljajo skladu z obrtnim zakonom. Takih obratovalnic je okrog 50 povedati pa kaže tudi, da jih je v minulem obdobju preneha delati okrog 3000. Med njim je precej takih, ki so svojo dejavno preoblikovali v podjetje.

Po zadnjih podatkih okrog polovico vseh podjetji uvršča med intelektualne, finančne in tehnične storitve, 25 odstotkov trgovine vseh vrst, le 15 odstotkov podjetij pa spada v proizvo no dejavnost. Preostalih 10 odstotkov se ukvarja s storitvami, k so naprimer prevozi, turizem, gostinstvo in podobno.

Tržič, aprila - Žal je Partizanska ulica v Tržiču, ki vodi od Ku kove hiše čez most pa do cerkve Sv. Andreja na "placu" tako ka, da prodajalne v njej niti izveska ne morejo obesiti, mimo de jim ga kakšen višji avtomobil sname. Zato Malega pri ugledaš šele, ko si čisto ob njem...

Ne le vse prijazno razstavljeno za otroke, pač pa te prvi ment najbolj pritegne velika rjava topla lončena peč sredi pro jalne, ki se jo da dobro videti skozi velika svetla okna. Tule n pa mora biti lepo toplo, si rečem, in moram vstopiti. Mali p je seveda trgovinica za otroke. Od konca novembra jo ima stari Ješetovi hiši v Tržiču Smiljana in Danilo Bertoncelj iz S hinja. Za vse otroke, od dojenčka pa do dvanajstih let, se tu d od oblek do igrač, od stajice do vozička in blazinice, a to ne vadne, temveč iz prijetnega patchworka, pa od jeansa do zvez za šolo.

Mlade mamice se tu navdušujejo nad uvoženimi italijan mi vozički, nad igračami chicco in pribori za dojenčke, kozm ko, didaktičnimi igračami. Svoje male prince in princeske tu lahko lepo oblečejo, praznično in praktično za vsak dan. Oni so imeli precej jeansa in trenirk po ugodnejših cenah, dobil pa tudi že oblekice in krila za poletje, igralne hlačke, lanene ne, nogavice, žabe in kdo ve, kaj še vse.

"V Tržiču se da ceneje obleči," mi zaupa Smiljana Bertonc ki je ta dan dežurala v trgovinici, **"kajti kar veliko je že konku ce in na sploh Tržičani niso tako dvigovali cen kot drugod. Č ljudje vedeli, bi ne kupili prej, preden ne bi v Tržiču videli cen**

D. Do

RADIO

PETEK, 4. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 6.50 Dobro jutro, otroci - 9.05 Glasbena matineja - 11.05 Petkovo srečanje + glasba - 12.00 Poročila - na današnji dan - 14.05 Gremo v kino - 15.30 Dogodki in odmevi - 15.45 Zabavna glasba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.05 Vodomet melodij - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.30-23.00 Slovencem po svetu - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

SOBOTA, 5. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 5.00 Poročila in Dnevni koledar - 5.50 Rekreacija - 6.50 Dobro jutro, otroci - 8.05 Pionirski tednik - 9.05 Jezikovni pogovori - 10.05 Kulturna panorama - 11.05 Prizma optimizma - 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.00 Poročila - 14.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.40 Radijski Merkurček + EP - 15.15 Radio danes, radio jutri - 15.30 Dogodki in odmevi - 15.55 Zabavna glasba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Tedenski aktualni mozaik - 18.05 Znano in priljubljeno - 19.30 Obvestila in zabavna glasba - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.00 Koncert iz naših krajev - 22.00 Zrcalo dneva - 22.30 Večeri slovenskih skladateljev zabavne glasbe - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-5.00 Nočni program - glasba

NEDELJA, 6. maja:

Prvi program

5.00-8.00 Jutranji program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke - Medvedka s pentljo - 9.05 Še pomnite, tovariši - 10.05 Nedeljska matineja - 10.35 Nedeljska reportaža - 11.03-16.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 16.00 Lojtrca domačih - 17.00 Poročila - 17.30 Humoreska tega tedna - 18.05 Priljubljene operne melodije - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-04.30 Nočni program, glasba

PONEDELJEK, 7. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 6.00 Poročila - 7.00 Druga jutranja kronika - 8.05 Glasbena lepljenka - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Izbrali smo... 12.00 Poročila - Na današnji dan - 12.10 Minute z ansamblom — 12.30 Kmetijski nasveti - 14.02 Za mlade radovedneže - 14.20 Mladi na glasbenih revijah in tekmovanjih - 15.15 Radio danes, radio jutri - 15.30 Dogodki in odmevi - 15.55 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.00 Poročila - 18.05 Pihalne godbe vam igrajo - 18.25 Zvočni signali - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Sotočja (prenos iz studia Radia Maribor) - 21.05 Zaplešite z nami - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

TOREK, 8. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Danes smo izbrali - 12.10 Pojemo in godemo - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.30 Čestitke poslušalcev - 14.02 Znanje za jutri - 17.00 Znano in priljubljeno - 18.05 Za ljubitelje lahke glasbe - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 20.35 Minute za ... - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

SREDA, 9. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Za knjižne molje - 9.05 Glasbena matineja - 10.00 Dopoldanski dnevnik: informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Oddaja o SLO - 12.10 Pojemo in godemo - 14.05 Mehurčki - 15.55 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.05 Minute za jazz - 18.30 Na ljudsko temo - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Zborovska glasba po želji poslušalcev - 21.05 S knjižnega trga - 23.05 Literarni nokturno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba -

ČETRTEK, 10. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, g ba - 5.50 Rekreacija - 6.50 D jutro, otroci - 8.05 Radijska za višjo stopnjo - 9.05 Glasb matineja - 12.00 Poročila - Na našnji dan - 12.30 Kmetijski sveti - 12.40 Domača glas 14.05 Jezikovna oddaja - 14. glasbene tradicije jugoslovan narodov in narodnosti - 15.15 dio danes, radio jutri - 15.30 godki in odmevi - 15.55 Zab glasba - 18.05 Minute z Big B dom RTV Ljubljana - 18.30 rovska glasba - 19.35 Lahko otroci - 19.45 Z instrumental ansambli - 20.00 Četrtkov v domačih pesmi in napevo 21.05 Literarni večer - 22.20 Iz ših sporedov - 23.05 Lite nokturno - 23.15-4.30 Nočni gram, glasba

KINO

KRANJ CENTER

4. maja amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 16., 18. in 20. uri **5. maja** amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 17., 19. in 21. uri **6. maja** amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 15., 17. in 19. uri, prem. amer. barv. thrill. MORJE LJUBEZNI ob 21. uri **7.. maja** amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 16., 18. in 20. uri **8. maja** amer. barv. trhill. BESNILO ob 16., 18. in 20. uri **9. maja** amer. barv. thrill. BESNILO ob 16., 18. in 20. uri **10. maja** amer. barv. thrill. BESNILO ob 16. in 18. uri, amer. barv. thrill. MORJE LJUBEZNI ob 20. uri

KRANJ STORŽIČ

4. maja amer. krim. film GOLA KLETKA ob 16., 18. in 20. uri **5. maja** prem. amer. akcij. filma NEVARNA MISIJA ob 16. in 18. uri, prem. amer. trde erot. NEUTRUDNI LJUBIMEC ob 20. uri **6. maja** amer. glasb. kom. LAK ZA LASE ob 16. uri, amer. trda erot. NEUTRUDNI LJUBIMEC ob 18. in 20. uri **7. maja** Ni kinopredstav! **8. maja** amer. akcij. film NEVARNA MISIJA ob 16. in 18. uri, amer. trda erot. NEUTRUDNI LJUBIMEC ob 20. uri **9. maja** amer. akcij. film NEVARNA MISIJA ob 16. in 18. uri, amer. trda erot. NEUTRUDNI LJUBIMEC ob 20. uri **10. maja** amer. barv. glasb. kom. LAK ZA LASE ob 16., 18. in 20. uri

ŽELEZAR

4. maja prem. amer. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 18. in 20. uri **5. maja** amer. barv. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 17. in 19. uri, prem. amer. barv. trde erot. ROŽNATI SEKS ob 21. uri **6. maja** prem. amr. jug. ris. ČAROVNIKOV KLOBUK ob 15. uri, amer. barv. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 17. in 19. uri, amer. trda erot ROŽNATI SEKS ob 21. uri **7. maja** amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 18. in 20. uri **8. maja** Ni kinopredstav! **9. maja** prem. amer. fant. filma VRNITEV V PRIHODNOST II. ob 18. uri, amer. trda erot. ROŽNATI SEKS ob 20. uri **10. maja** amer. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST II. ob 18. in 20. uri

KOMENDA

4. maja amer. barv. srhlj. MUHA II. ob 20. uri

ČEŠNJICA

4. maja amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 20. uri

LAZE

4. maja amer. barv. thrill. BESNILO ob 19. uri

DUPLICA

5. maja prem. amer. fant. filma VRNITEV V PRIHODNOST II. ob 17. in 19. uri, prem. amer. barv. thrill. BESNILO ob 21. uri **6. maja** amer. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST II. ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA Z BEVERLLY HILLSA ob 21. uri **7. maja** Ni kinopredstav! **8. maja** amer. srhlj. MUHA II. ob 18. in 20. uri **9. maja** prem. amer. kom. DRAGA, POMANJŠAL SEM OTROKE ob 18. in 20. uri **10. maja** amer. barv. kom. DRAGA, POMANJŠAL SEM OTROKE ob 18. in 20. uri

TRŽIČ

5. maja prem. amer. barv. thrill. MORJE LJUBEZNI ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA Z BEVERLLY HILLSA ob 21. uri **6. maja** amer. akcij. film NEVARNA MISIJA ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. DESERT S SMETANO ob 21. uri

DOVJE

6. maja amer. barv. srhlj. MUHA II. ob 19.30. uri

ŠKOFJA LOKA

4. maja amer. trda erot. OSVOBODITEV MISTY BEETHOVEN ob 20. uri **5. maja** amer. kom. ZAPOSLENO DEKLE ob 18. in 20. uri **6. maja** amer. kom. ZAPOSLENO DEKLE ob 18. in 20. uri **8. maja** angl. mlad. film IGRA Z BIKOM ob 20. uri **9. maja** angl. mlad. film IGRA Z BIKOM ob 18. in 20. uri **10. maja** amer. horror STRAŠNE SANJE V ULICI BRESTOV ob 20. uri

POLJANE

4. maja hongkon. film V TIGROVEM GNEZDU ob 19. uri **6. maja** amer. akcij. film MORILSKA IGRA ob 18. uri

ŽELEZNIKI

4. maja amer. kom. ZAPOSLENO DEKLE ob 18. in 20. uri **5. maja** amer. trda erot. OSVOBODITEV MISTY BEETHOVEN ob 20. uri **6. maja** hongkon. film V TIGROVEM GNEZDU ob 19. uri **9. maja** amer. akcij. film MORILSKA IGRA ob 20. uri

RADOVLJICA

4. maja amer. zab. film HARI IN HENDERSONOVI ob 20. uri **5. maja** amer. pust. film POROČNA LADY ob 18. uri, amer. zab. film DRAGNET ob 20. uri **6. maja** amer. zab. film DRAGNET ob 18. uri, amer. zab. film HARI IN HENDERSONOVI ob 20. uri **7. maja** amer. pust. film POROČNA LADY ob 20. uri **8. maja** amer. zab. film HARI IN HENDERSON ob 20. uri **9. maja** amer. pust. POROČNA LADY ob 20. ur maja angl. glasb. mlad. film ob 20. uri

BLED

4. maja hongkon. karate ZMAJEVA IGRA SMRTI II. de 20. uri **5. maja** hongkon. ka film ZMAJEVA IGRA SMRT del ob 18. in 20. uri **6. maja** h kon. karate film ZMAJ BR LEE ob 18. uri, amer. pust. NEVIDNI UBIJALEC ob 20. **maja** amer. zab. film DRAG ob 20. uri **8. maja** amer. zab. DRAGNET ob 20. uri **9.** amer. zab. film HARY IN H DERSONOVI ob 20. uri **10.** amer. pust. film POROČNA DY ob 20. uri

BOHINJ

5. maja hongkon. karate ZMAJ BRUCE LEE ob 20. maja hongkon. karate film JEVA IGRA SMRTI I. del o uri, hongkon. karate film ZM VA IGRA SMRTI II. del ob 2 **10. maja** amer. zab. film GNET ob 20. uri

TV SPORED

PETEK

4. maja

8.25 Spored za otroke in mlade
9.30 Bill Oddie v raju, angleška poljudnoznanstvena serija
10.25 Bluebell, ponovitev nadaljevanke
15.25 Svet na zaslonu
15.55 Žarišče, ponovitev
16.30 TV dnevnik
16.45 Tednik, ponovitev
17.45 Nekaj novega, nekaj starega, glasbena oddaja
18.15 Spored za otroke in mlade
19.30 TV dnevnik
19.59 Zrcalo tedna
20.20 Bajke na Slovenskem, dokumentarna serija
20.55 J. le Carre: Smileyjevi ljudje, nadaljevanka
21.50 TV dnevnik 3
22.15 Ex libris: Zgodbe o rožah
22.55 Mesto v oblasti, angleški film
0.55 Video strani

2. program TV Ljubljana

15.00 Evrosong
17.00 »Making news«, angleška nanizanka
17.50 Regionalni programi TV Ljubljana - Studio Maribor
19.00 Domači ansambli
19.30 TV dnevnik
20.00 Žarišče
20.30 I '90, oddaja pred SP v nogometu
21.00 Koncert simfonikov RTV Ljubljana
21.50 Skupščinska kronika
22.20 Evrosong, oddaja TV Zagreb
23.20 Satelitski programi

SOBOTA

5. maja

8.50 Video strani
9.00 Spored za otroke in mlade
9.10 Lonček kuhaj
10.35 Ovčar Hobo
11.00 Periskop
11.55 Zgodbe iz školjke
12.25 Koroška poje, 1. oddaja
14.30 Pesem upora. francoska glasbena oddaja
15.25 I '90, oddaja pred SP v nogometu, ponovitev
15.55 Žarišče, ponovitev
16.30 TV dnevnik
17.05 Davy Crockett in rečni pirati, ameriški film
18.30 Vaš zelenjavni vrt, izobraževalna serija
19.05 Risanka
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.20 Žrebanje 3 x 3
20.30 Zadnjih šest
21.00 Zagreb: Pesem Evrovizije '90, prenos
23.45 TV dnevnik
0.05 Grehi, ameriška nadaljevanka
1.00 Jutranji napovedovalec, kanadski film
2.40 Video strani

2. program TV Ljubljana

13.00 Evrosong, oddaja TV Zagreb
14.00 »Making news«, angleška nanizanka
15.00 Revija najboljših s svetovnega prvenstva v umetnostnem drsanju, posnetek iz Halifaksa
16.00 Atene: EP v gimnastiki (ž), prenos
19.45 Danes skupaj, oddaja TV Zagreb
19.30 TV dnevnik
20.10 Zadnji udari, ameriški film
21.50 Rezerviran čas
23.30 Satelitski programi — poskusni prenosi

NEDELJA

6. maja

8.25 Video strani
8.35 Otroška matineja
9.30 Poltrona expres, španska nadaljevanka
10.10 Grehi, ponovitev nadaljevanke
10.55 Alo, alo, humoristična serija
11.25 Čez tri gore: Kvartet bratov Smrtnik in obirski ženski oktet
11.55 Kmetijska oddaja
12.55 Naša pesem '90, posnetek iz Maribora
14.10 Formula 1, francoska nadaljevanka
14.55 Kolo sreče
16.30 TV dnevnik
16.40 Poslovne informacije
16.45 Visoka Sierra, ameriški film
18.20 Skupina Stop, zabavnoglasbena oddaja TV Zagreb
18.50 Risanka
19.00 TV mernik
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.05 Balkan ekspres, igrana serija
21.00 Zdravo
22.15 TV dnevnik
22.35 Sova Skupaj na sledi, angleška nanizanka

2. program TV Ljubljana

10.00 Oddaja za JLA
13.00 Nedeljsko športno popoldne
16.00 Atene: EP v gimnastiki (ž)
19.00 Da ne bi bolelo: O kajenju
19.30 TV dnevnik
20.00 Drobno gospodarstvo, dokumentarna serija
20.45 Maratonec nebeškega miru, dokumentarna oddaja
21.20 DP v nogometu - Olimpija : Dinamo, reportaža
21.50 Športni pregled
22.35 Otvoritev doma pisateljev

PONEDELJEK

7. maja

8.55 Prenos iz skupščine RS
9.00 Spored za otroke in mlade
15.35 Sova
16.20 EP, video strani
16.30 TV dnevnik
16.45 Mozaik, ponovitev, Zdravo
18.10 Spored za otroke in mlade
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.05 Človek, ki je vedel, kje je sever in kje je jug, drama TV SA
21.10 Parlament je odprt
22.55 TV dnevnik
23.15 Operne zgodbe
0.10 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanka

2. program TV Ljubljana

16.30 Satelitski programi - poskusni prenosi
19.00 Sedem stoletij kulture Frančiškanov, 1. del izobraževalne oddaje
19.30 TV dnevnik
20.00 Osmi dan
20.40 Po sledeh napredka
21.00 Sedma steza, oddaja o športu
21.30 Koncert za Nelsona Mandelo, 1. oddaja
22.30 Satelitski programi - poskusni prenosi

TOREK

8. maja

9.00 Mozaik, ponovitev
9.00 Spored za otroke
9.30 Šolska TV
10.25 Nemščina, 9. lekcija
10.55 Sedma steza, oddaja o športu
11.10 Mozaik, ponovitev
15.00 Nemščina, 9. lekcija, ponovitev
15.30 Sova, Skupaj na sledi
16.30 TV dnevnik
16.45 Spored za otroke in mlade
17.50 Lonček, kuhaj
17.55 Ex libris
19.00 Risanka
19.17 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.05 Moja poslednja sanja, francoska nadaljevanka
21.00 Lepo je biti muzikant, prireditev ob 60.- letnici Slavka Avsenika, posnetek
22.40 TV dnevnik
23.00 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanka

2. program TV Ljubljana

16.30 Satelitski programi
18.10 Svet športa
19.00 Slovenska ljudska glasbila
19.30 TV dnevnik
20.00 Žrebanje lota
20.35 Odprto prvenstvo v tenisu, reportaža iz Domžal
20.50 Umetniški večer
Šoah (Uničenje), francoski dokumentarni film, 1. del

SREDA

9. maja

9.00 Spored za otroke in mlade
Nana mlada opica
9.10 TV mozaik
15.00 Žarišče, ponovitev
15.30 Skupaj na sledi, angleška nadaljevanka, ponovitev
16.30 TV Dnevnik 1
16.40 Poslovne informacije
16.45 Mozaik, ponovitev
18.10 Spored za otroke in mlade
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.05 El dorado, madžarski film
21.45 TV Dnevnik 3
22.05 Rock kompas
22.50 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanka
23.45 Video strani

2. program TV Ljubljana

16.30 Satelitski programi
18.30 Mostovi
19.00 Vaš zelenjavni vrt
izobraževalna serija
19.30 TV dnevnik
20.05 Goeteborg: Finale PPZ v nogometu
Sampodria: Anderlecht, prenos
22.15 Tek prijateljstva
22.35 Odprto prvenstvo Slovenije v tenisu, reportaža iz Domžal
22.45 Svet poroča

ČETRTEK

10. maja

8.50 Video strani
9.00 Spored za otroke in mlade
Grizli Adams, ameriška nanizanka
9.20 Šolska TV
15.30 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanka, ponovitev
16.30 TV Dnevnik
16.45 TV mozaik
18.25 Spored za otroke in mlade
Ovčar Hobo, ameriška nanizanka
19.00 Risanka
19.12 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme
20.05 E. Waugh: Vnovič v Bridesheadu,
angleška nadaljevanka
21.10 Tednik
22.15 TV dnevnik
22.35 Christophorus, slovenski film
0.00 Video strani

2. program TV Ljubljana

16.00 Satelitski programi
17.00 Regionalni programi TV Ljubljana - Studio Ljubljana
19.00 'Alo, 'alo, angleška humoristična serija
19.30 TV dnevnik
20.00 Žarišče
20.30 Bill Oddie v raju, angl. dok. serija
20.55 Mali koncert
21.10 Albanska vas za zidovi, dokumentarna oddaja
21.45 Večerni gost: pogovor z Janezom Bizjakom
22.25 Odprto prvenstvo Slovenije v tenisu, reportaža iz Domžal
17.20 Izobraževalni program
17.50 Oddaja za otroke
18.20 Številke in črke
18.45 Znanstveni grafiti
19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik
20.00 Žrebanje lota
20.05 Otok Alice, serijski film
21.10 Signali, kontaktni magazin
22.40 TV dnevnik
23.00 Šport danes
23.05 Noč z vami
Ognjena polja
1.05 Poročila

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA ZA GORENJSKO o. sub. o., KRANJ

Varčevalce HKS za Gorenjsko in vse druge občine obveščamo, da smo v Kranju, Cesta JLA 2 odprli blagajno.

Blagajna bo poslovala od 9 do 12. ure in od 13. do 15.30 ure.

Vsako prvo soboto v mesecu bo odprta od 9. do 10.30 ure.

Od 15. aprila 1990 znaša letna obrestna mera za vloge na vpogled 23 %. Obresti se pripisujejo trimesečno.

Pri HKS za Gorenjsko lahko varčuje sleherni občan.

Za varčevanje se priporočamo.

Kranj, dne 26. aprila 1990.

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA ZA GORENJSKO, KRANJ
Pavel Razinger, dipl. ing.

GKZ TEMELJNA ZADRUŽNA ORGANIZACIJA CERKLJE

Cenjene kupce obveščamo, da imamo na zalogi poleg reprodukcijskega materiala za kmetijstvo tudi gradbeni material in premog po naslednjih cenah:

	s prom. davkom	brez prom. davka
MODULARNI BLOK	8,50	6,72
ZIDAK	3,22	2,54
POROLIT 12 cm	11,23	8,87
POROLIT 8 cm	8,66	6,84
POROLIT 6 cm	9,22	7,28
SALONIT PLOŠČE 8 valne	81,60	59,80
SALONIT PLOŠČE 6 valne 900	46,10	33,80
SALONIT PLOŠČE 6 valne 1250	89,00	65,20
BOBROVEC	7,16	5,66
STREŠNIK Dravograd siv	7,72	5,65
STREŠNIK Dravograd rdeč	9,92	7,26
ARMATURNE MREŽE 10 × 6	804,00	589,00
ARMATURNE MREŽE 8 × 5	500,70	366,80
ARMATURNE MREŽE 4,2 × 4,2	187,60	137,40
CEMENT	1,51/kg	1,10
PREMOG Trbovlje kosi	1.050,00/t	—
PREMOG Trbovlje kocke	1.034,00/t	—

Gradbeni material prodajamo tudi članom Stanovanjskih zadrug na naročilnice brez prometnega davka. Za večje količine nudimo posebni popust.

BOHINJ

Turistično podjetje
ALPINUM

Turistično podjetje ALPINUM Ribčev laz 50 Bohinjsko jezero

razpisuje v šolskem letu 1990/91 naslednje kadrovske štipendije:

kuhar, 4. st., 6 štipendij
tehnik kuharstva, 5. st., 6 štipendij
natakar, 4. st., 6 štipendij
tehnik strežbe, 5. st., 6 štipendij
gostinsko turist. tehnik, 5. st., 1 štipendija

Prijave na razpis sprejema kadrovska služba podjetja do 15/6-1990. Tam so vam na voljo tudi podrobnejše informacije.

SREDNJA TEKSTILNA, OBUTVENA IN GUMARSKA ŠOLA KRANJ P.O.

64001 Kranj
Cesta Staneta Žagarja 33
Tel.: (064) 22-958
poštni predal 93

Odbor za delovna razmerja in varstvo pri delu Srednje tekstilne, obutvene in gumarske šole Kranj
razpisuje za šolsko leto 1990/91 naslednja dela in naloge

- za nedoločen čas
POUČEVANJE PRAKTIČNEGA POUKA V KONFEKCIJSKEM PROGRAMU - 4 učitelji
- za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
POUČEVANJE KEMIJE - 1 učitelj.

Nastop dela 1. 9. 1990.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh.

alples industrija pohištva

Železniki telefon: 064/67-121 66-155

V salonu pohištva v Železnikih imamo razstavljeno: samsko sobo TAMAR v naravni smrekovi izvedbi, predsobe in dnevne sobe iz programa AL v izvedbi hrast in jesen, TV in video omarice ELITE, klubske mize ADA in karnise BETA

PRI NAKUPU POHIŠTVA VAM NUDIMO 15 % POPUST.

Omenjeno pohištvo si lahko ogledate tudi v drugih trgovinah s pohištvom

PREPRIČAJTE SE O NAŠI ZARES KONKURENČNI PONUDBI!

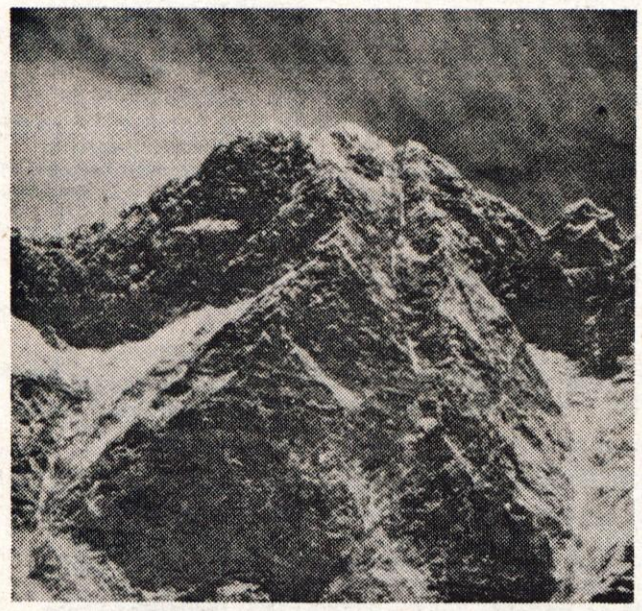

ALPINISTIČNI PROBLEM ZA LETO 2000 REŠIL TOMO ČESEN - Južna stena 8516 m visoke himalajske gore Lotse skriva mnoge poskuse vzponov, ki so se v preteklosti vselej končali neuspešno. V sedemdesetih letih je sloviti alpinist Reinhold Messner s Cassinovo odpravo odnehal že v vznožju te stene in jo označil kot problem za leto 2000. Jugoslovanska odprava, ki jo je vodil Aleš Kunaver, je leta 1981 dosegla višino 8200 m in zatem izstopila na zahodni greben, od koder se je morala vrniti. Nekaj let za njimi so Poljaki poskušali z vzponom v desnem delu stene, obenem pa sta našo smer poskušala splezati v alpskem stilu francoska alpinista, ki sta prišla 7500 m visoko. Zatem se je zvrstilo še nekaj poljskih odprav, ki so se vse končale pri dobrih 8000 metrih. Lani se je Tirolec Messner vrnil v steno z mednarodno odpravo, a tudi ta ni uspela. Jeseni je prišel s svojo odpravo slavni Poljak Kukuczka, ki se je smrtno ponesrečil na višini 8300 m. Sledil je še vzpon Francoza Profita in Španca Lucasa letošnjo zimo do višine nekaj več kot 7200 m. Kranjski alpinist Tomo Česen je v steno vstopil 22. aprila in vrh dosegel po treh bivakih 24. aprila 1990 v zgodnjih urah. Samostojni vzpon v alpskem stilu prek stene, ki je že dolgo veljala za največji alpinistični problem v Himalaji, je gotovo postavil Toma Česna za prvega alpinista naše dobe.

S. Saje

Nogomet

Nadaljuje se prvenstvo v OČL-zahod. Tokrat se bodo gorenjski klubi pomerili med seboj. V nedeljo ob 17. uri gostuje v Britofu Naklo, na Jesenicah pa Triglav. V slovenski mladinski ligi igralci Save gostujejo v Izoli, Britof v Titovem Velenju, mladinci Triglava pa v področni ligi igrajo v Trbovljah. V gorenjski ligi so v soboto ob 17. uri na sporedu naslednja srečanja: Tržič : Lesce, LTH : Bohinj, Primskovo : Alpina, Sava : Bitnje, Visoko : Mavčiče, Alples : Zarica ter v B ligi Bled : Podbrezje, Velesovo : Polet, Britof B : Podgorje, Kondor : Grintavec, Kokrica : Trboje. Kadeti igrajo v soboto ob 10. uri, pionirji pa ob 15.30, mladinci pa v nedeljo ob 9.30.

Dane Jošt

Motokros

Tržič, aprila - Organizatorji znanih motokros tekmovanj v Tržiču, člani AMD Tržič, ki jih vodi predsednik Janez Plajbas, so se po nedavnem sestanku mednarodne motociklistične organizacije FIM zelo razveselili novice, da so tržiškim organizatorjem zaupali izvedbo dirke za evropsko prvenstvo v motokrosu v razredu motorjev do 125 ccm za tekmovalce stare do 21 let. Dirka bo 16. junija prihodnje leto, do takrat pa naj bi Tržičani tudi nanovo uredili tekmovalno progo in ponovno dobili licenco zanjo.

Janez Kikel

Avto rally

Na prvi dirki za državno prvenstvo v avto rallyju, ki se je odvijala v Opatiji in okolici, sta v kategoriji do 1150 ccm skupina "N" nastopila tudi Škofjeločana voznik Oblak in sovoznik Prosen, člana AMD Donit Olimpije. Osvojila sta odlično drugo mesto in sicer z avtomobilom Avtobianchi A 112.

Matevž Jenkole

Kasaška dirka

Na hipodromu v Komendi bo v nedeljo, 6. maja, velika kasaška dirka. Na sporedu je sedem kasaških točk, nastopili pa bodo najboljši konji iz Slovenije in Hrvaške. Prireditev se bo začela ob 15. uri.

V. S.

Hitropotezno šahovsko prvenstvo

Tržič, 3. maja - Šahovsko društvo Tržič vabi vse šahiste na gorenjsko hitropotezno posamično prvenstvo, ki bo v Tržiču 6. maja, s pričetkom ob 9. uri. Prvenstvo bo v gasilskem domu, Bračičeva 6. Prvi trije tekmovalci bodo prejeli pokale, poseben pokal pa čaka tudi najbolje uvrščenega tekmovalca od druge kategorije navzdol (nižjekategornika). Pristopnina je 10 din, vsak igralec pa naj s seboj prinese tudi šahovsko uro. Igralo se bo po švicarskem sistemu, devet kol, pari pa se določajo z računalnikom. Vsi šahisti ste lepo vabljeni.

V. S.

Na prvomajski regati zbrani vsi naši najboljši

Dobro pripravljeni na novo sezono

Bled, 29. aprila - Na tradicionalni veslaški regati na Bledu so se letos zbrali vsi najboljši jugoslovanski tekmovalci in tekmovalke. Z medsebojnimi obračuni so dokazali, da bo hud boj za nastope na svetovnem prvenstvu.

Tradicionalna blejska veslaška regata je dokazala, da so se naši reprezentantje minulo zimo dobro pripravljali na sezono in da so veslači Bleda med slovenskimi še vedno razred zase.

Svojo premoč med mladinci sta v dvojcu brez krmarja potrdila Iztok Čop in Denis Žvegelj, mladinska svetovna prvaka iz Szegeda. Tudi Primož Markovc in četverec s krmarjem beograjskega Partizana so dokazali, da si na letošnjem svetovnem prvenstvu na jezeru Augubelette v Savoji, lahko obetamo dobrih rezultatov.

Obračun kandidatov za nastop na letošnjem svetovnem prvenstvu v Tasmaniji je pokazal, da so naši reprezentantje dobro delali in da je med njimi precej tekmovalne konkurence. Napeta je bila tekma dvojcev brez krmarja, kjer sta bila na koncu najboljša Bojan Prešeren in Sadik Mujkić, ki sta dokazala, da sta ta čas naša najboljša posadka.

Na Bledu je zasedalo tudi predsedstvo in konferenca veslaške zveze Jugoslavije. Med drugim so izbrali tudi novega predsednika - Milorada Stanulova.

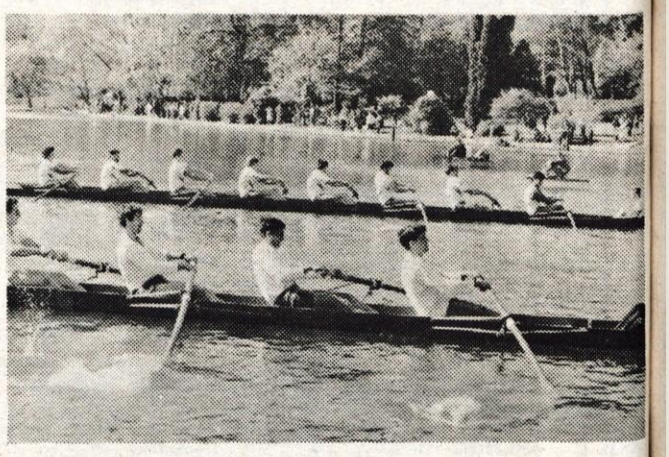

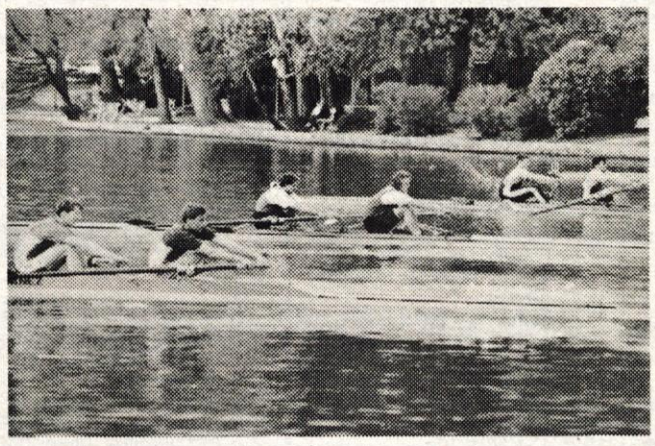

Nekateri najzanimivejši rezultati:

Sobotni rezultati: mladinci: - dvojni dvojec - 1. Bled I 6:45,54, 2. Partizan I 6:54,77, 3. Mladost Ina 6:57,26 - četverec brez krmarja - 1. Croatija 6:30,24, 2. Neptun I 6:42,89, 3. Argo Galeb 6:46,76 - četverec s krmarjem - 1. Partizan I 6:30,23, 2. Bled - Nautilus 6:33,39, 3. Gusar I 6:42,90, člani: - enojec - 1. Stakor 7:11,57, 2. Saraga 7:18,09, 3. Rovis 7:19,71 - dvojec brez krmarja - 1. Bled I 6:47,31 , 2. Partizan I 6:47,83, 3. Bled II 6:48,33 - dvojec s krmarjem - 1. Bled I 7:17,73, 2. Croatija I 7:42,67 3. Gusar II 8:01,32

Nedeljski rezultati: mladinci: - enojec - 1. Markovc (Bled) 7:32,27 - dvojec brez krmarja - 1. Bled 6:59,38, 2. Partizan 7:22,99 - dvojec s krmarjem 1. Partizan 7:22,63 člani: - dvojni dvojec - 1. Iktus 6:46,15 - četverec brez krmarja - 1. Bled-Jadran 6:32,14, 2. Croatija 6:26,81, 3. Marnar 6:50,17 - osmerec - 1. Bled 6:10,35, 2. Gusar 6:23,49

V. Stanovnik
slike: G. Šinik

Šešir pokrovitelj škofjeloških rokometašev

V štirih letih na vrh

Škofja Loka, 25. aprila - Naša podjetja, kljub težkemu gospodarskemu položaju, še vedno sodelujejo s športniki in špotnimi klubi. Po eni strani je to pomoč športnikom, po drugi pa tudi reklama za njihove izdelke.

Škofjeloški Šešir je ena tistih tovarn, ki je znana širom sveta in ne le pri nas, saj večino svojih izdelkov izvaža. Prav te dni pa so se odločili in podpisali štiriletno pogodbo z rokometnim klubom, s katerim so sodelovali v zadnjem času. Kot je povedal član predsedstva RK Šešir, **Brane Celar** so škofjeloški rokometaši na seznamih članske reprezentance Slovenije, kadetskih in mladinskih vrst Slovenije in mladinske reprezentance Jugoslavije. Tako članske, kot mladinska in kadetska vrsta sodijo v vrh slovenskega rokometa. Ker je prav rokomet med najpopularnejšimi športi v občini, so si v klubu zastavili vrsto ciljev, ki jih bodo uresničevali od najmlajših rokometašev v osnovnih šolah, do članskih vrst. "V naslednjih štirih letih naj bi naša članska ekipa prišla do prvega mesta v slovenski ligi. To je naš cilj in mislim, da ga bomo z dobrim delom lahko izpolnili," je tudi povedal Brane Celar.

V. Stanovnik
slika: G. Šinik

Od tekme do tekme

Vaterpolo - Kranjski vaterpolisti so igrali v Bečeju, kjer so z domačo ekipo izgubili z rezultatom 23 : 6 (5 : 2, 3 : 3, 7 : 1, 8 : 0). Vaterpolisti Triglava so bili v prvih dveh četrtinah precej enakopravni tekmeci, v drugem delu tekme pa so popustili in ekipa Bečeja je zasluženo slavila visoko zmago. V soboto, 5. maja , Triglav ob 17. uri v letnem bazenu v Kranju gosti ekipo Kotorja.

Rokomet - V II. zvezni rokometni ligi za ženske so igralke **Kranjadoma gostile ekipo Akademca in zmagale z rezultatom 35 : 26 (18 : 12). Kranjčanke so brez večjih težav premagale nasprotnice iz Kikinde in navdušile svoje navijače. V naslednjem kolu gostujejo pri ekipi Zameta.**

V slovenski rokometni ligi za moške so igralci Šeširja gostovali v Ormožu, kjer so izgubili z rezultatom 24 : 18 (12 : 6). Kljub enakopravnemu boju je bilo več sreče na strani gostiteljev. Šešir je z 20 točkami na petem mestu v ligi.

Igralke Alplesa so v škofjeloški dvorani Poden gostile ekipo Olimpije in izgubile z rezultatom 24 : 31 (11 : 14).

V. S.

Rokometni turnir v Ravensburgu

Konec aprila se je kadetska ekipa RK Šešir udeležila mednarodnega rokometnega turnirja v Ravensburgu v ZRN. Na turnirju je nastopalo 24 ekip iz petih držav, škofjeloški rokometaši pa so se uvrstili na deseto mesto, kar je njihova najboljša uvrstitev. Ekipo je vodil Stane Vrbinc.

V. S.

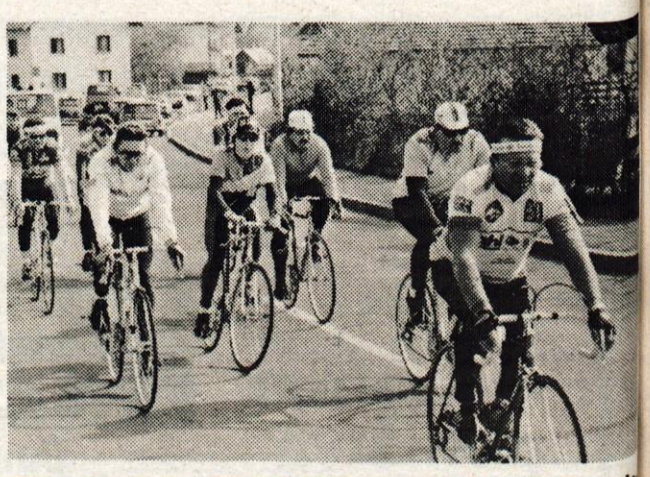

Maraton Dražgoše - Minuli prazniki so bili tudi v znamenju kolesarstva. Tako so naši najboljši kolesarji tekmovali na 15. dirki Giro della Regioni v Italiji, kjer so ekipno osvojili osmo mesto. Na Gorenjskem pa so kolesarji v petek, 27. aprila, vozili na 14. kolesarskem maratonu Dražgoše, ki ga je organizirala kolesarska sekcija Športnega društva Kokrica. To nedeljo, 6. maja, pa bo na Bledu 19. tradicionalna mednarodna krožna kolesarska dirka v počastitev Dneva zmage.

V. S.- slika: G. Šinik

Pohod na Blegoš

Gorenja vas, 3. maja - Planinsko društvo Gorenja vas organizira 14. spominsko rekreativni pohod na Blegoš. Pohod bo v nedeljo, 6. maja. Na Blegoš je moč priti iz Javorij preko Črnega kala, preko Hotavelj in Leskovice ter iz Zalega loga preko Potoka in Črnega kala. Na vrhu Blegoša bo vsak udeleženec prejel kontrolni listek, ki ga bo oddal na vpisnem mestu na Črnem kalu ali v Leskovici. Poti bodo dobro označene in zavarovane. Prevoz z avtobusi in osebnimi avtomobili je mogoč po Poljanski dolini do Javorij ali Leskovice, po Selški dolini pa do Zalega loga in do vasi Potok. Glede na število dosedanjih pohodov bodo udeleženci dobili izkaznice, značke ali plakete. Plakete (za deseti pohod) bodo podeljevali ob koči na Blegošu, kjer bo ob 11. uri tudi priložnostna slovesnost. Pohod bo ob vsakem vremenu, prireditelji pa opozarjajo na ustrezno opremo in oblačila.

V. S.

ureja JOŽE KOŠNJEK

TEMA TEDNA

GOSPODJE Z ŽULJI

No, moje cenjene dame in spoštovani gospodje, smo se nagarali med prvomajskimi prazniki? Predvidevam namreč, da se vam vsem le ni ljubilo na prvomajsko smučanje v Francijo ali v obmorske hotele in da ste vseeno združili prijetno s koristnim: lepo vreme z miganjem na vrtičku, s pomladanskim pleskanjem in pospravljanjem po stanovanju. Nekaj časa je najbrž še ostalo, da ste pretegnili utrujene hrbte in ude na kakšni terasi ali v naravi na prvomajskem družabnem sindikalnem srečanju.

Kakor se za naše novodobne razmere spodobi, je bilo tudi pred prvomajskimi prazniki obilo tihih špekulacij: ali JE zdaj TO še sploh kakšen praznik ali NI? Sploh KAJ organizirati ali ne? Ne bo kakšnih provokacij? Kaj veš, kaj je novi politični metli sploh prav in kaj jo iritira? V takem obdobju, ko kaj vedo le najbolj posvečeni, ti pa so do izvršitve dejstva modro tiho, je vsaka stvar lahko politični fiasko in pogubna polomijada. Ali tudi drugače: zdaj, v nekem čudnem vmesnem času, ko ne veš, v kakšni meri se bodo zares zavrgle stare navade, bi bilo, vzemimo, prav hecno, če bi kakšen na zunaj spodoben in v soseski za silo ugleden, v srcu pa rahlo cinični gospodič iz stanovanja izobesil vse zastave, s partijsko vred. In po ves dan »na full« navijal udarne in borbene. In bi po naselju ves dan odmevalo Hej, mašinca zagodi, zafrkantski neposredni analitik javnega mnenja pa bi v kopalkah na balkonu beležil odzive. Stavim, da bi ga četrtina neopredeljenih sostanovalcev proglasila za čudaka in bedaka, 75 odstotkov testiranih pa bi se po ves dan potihoma in prestrašeno trapilo z vprašanjem, KAJ, za vse na svetu, pa politično zdaj TO pomeni?

Zaradi praznega političnega prostora, v katerem zdaj lebdimo kot muhe in čakamo, kaj da bo, smo pred letošnjimi prvomajskimi prazniki slišali tako malo čestitk. Saj nekateri gospodje in gospe, ki pridejo v službo, kadar hočejo in oddidejo, kadar se jim zazdi, ne pogrešajo prvomajske čestitke; bi se pa dalo reči »lepe praznike vam želimo« vsaj tistim, ki za bedno plačo kljub Evropi ZDAJ še vedno pošteno garajo, na šihtu in doma.

Očitno je, da se na hitro obglaviti delavski praznik očitno le ni dal. Kjerkoli že so organizirali srečanja, so delavci, predvsem upokojenci, rade volje le prišli. Naj nas še tako mika meščanska Evropa, ta mična gospodična, še zmeraj in še dolgo bo treba pljuvati v lastne roke in se potiti za tekočim trakom - in še zmeraj in še dolgo bomo pri nas gospodje in gospe posebnega tipa: gospodje bodo imeli po prvomajskih praznikih od lopate in krampa žuljčke na rokah, gospe pa se bodo utrujeno sesedale ob kupih nezlikanega perila. V Evropi pa že desetletja gospem še v trgovino ni treba, če nočejo: pokličejo špecerijo, pokličejo pralnico, pokličejo vrtnarje in čistilce oken, pa se družinskemu proračunu komaj kaj pozna. Istovetiti miganje po zasvinjanem stanovanju z rekreacijo? Hvala lepa!

Ni dvoma, da bo zaradi naših zdravosilašev, ki so nam zavozili situacijo, preteklo še dosti Save, preden bodo naše dame nežnih belih ročic. Razen, če na hitro kaj sčaramo. Za začetek je najmanj, kar pričakujemo od nove vlade vsaj to, da odločno zapre pipe pri odlivu denarja v federacijo. Če ste med prazniki kaj brali, ste lahko v Delu zasledili zares šokantni podatek, ki ga je Die Weltu posredoval Franjo Tuđman:

iz Hrvaške že od leta 1918 odteka več kot 8 odstotkov narodnega proizvoda, kar je dvakrat toliko, kot ga je katerakoli kolonialna sila jemala od svojih kolonij!

Na zdravje! In pogumno v nove delovne zmage!

D. Sedej

Taki smo

Planica - dolina odpadkov

Rateče, 3. maja - Javno vprašanje planiškemu komiteju: koliko stane svetovno prvenstvo v Planici in kolikšen delež namenite za nujna očiščevalna dela? Davkoplačevalcem je prekipelo, saj planiškemu komiteju po prireditvi Planica ni absolutno nič mar.

Bralec iz zgornjesavske doline nam je poslal ogorčeno pismo:

»Želim, da ovekovečite lepoto Planice in skakalnic!

Skoraj mesec je že, odkar je minila uspela prireditev Planice. Poglejte in poslikajte okolico skakalnic - sramota, ki ji ni para!

Po čiščenju, ki bo (?) izvedeno - najbrž le v bližini skakalnic - bodo ostali kupi smeti ob parkiriščih, po strugi Nadiže do zelenja v gozdu.

Bodite ekskluzivni in potrkajte na prava vrata. Tekmovanje so izvedli v nemogočih razmerah z izrednimi stroški in rednimi plačili! Preverite in prepričajte se na licu mesta, v dolini »smeti - svetovnoznanih skakalnic«!

Preverili smo! Pod Ponce smo se odpeljali natanko 1. maja, ko je lepo sončno vreme privabilo v Planico in Tamar na tisoče obiskovalcev. Pripeljali so se z osebnimi avtomobili in številnimi izletniškimi avtobusi od blizu in daleč! Saj so vsi zares občudovali prelepo okolico in lezli na zaletišče velikanke, a verjetno ni bilo malo takih, ki so se tudi sprehodili naokoli.

Smetarski detalj iz «zasvinjane» Planice

Tja ob poti v Tamar in v samem Tamarju kljub množici obiskovalcev ni bilo odpadkov, pod skakalnicami in še posebej v bližini parkirišč, na levi strani ceste proti Tamarju pa je zares nasmeteno kot na največjem smetišču. Vidi se, da so morda kakšno očiščevalno akcijo pod skakalnicami že imeli in pobrali večje odpadke, a še vedno je tod na »drobno nastlano« z odpadki, da o embalaži, stekleni in papirnati v bližnjem grmičevju niti ne govorim!

Naš bralec ima še kako prav! Tako, kot je danes v Planici, ni v najbolj zanikrnem naselju, kjer bi stanovalci metali odpadke kar skozi okno! Planica postaja prava sramota in res se je treba vprašati, kaj vendarle mislijo pri planiškem komiteju, saj se že leta in leta ponavlja enaka slika?

Marsikdo ima planiškega komiteja že vrh glave, ne nazadnje tudi domačini, Ratečani, ki naj bi po prireditvi očistili Planico. Planiškemu komiteju, ki iz republiškega in občinskih proračunov črpa mastne denarje, da tudi v nemogočih razmerah organizira prireditev, po prvenstvu Planica absolutno ni nič mar.

Zato tovarišem in gospodom v planiškem komiteju postavljamo javno vprašanje:

Zato, ker zadnjih nekaj let zapuščate Planico v trenutku, ko zadone zaključne planiške fanfare in za seboj puščate nesprejemljivo in nedopustno zasvinjano planiško naravo, vas v imenu ogorčene javnosti prosimo, da objavite VSE STROŠKE (specifikacijo) planiške prireditve. Davkoplačevalce namreč izjemno zanima, koliko dobite iz republiškega in občinskih proračunov, koliko namreč vse to stane in kolikšen delež v celotnem strošku namenjate za nujna pospravljalna in očiščevalna dela, ki naj bi normalno sledila?

Zato, ker gre denar za planiško prireditev posredno iz žepov vseh davkoplačevalcev, pričakujemo čimprejšnji odgovor!

D. Sedej

Hokejski klub Jesenice prireja v Športni dvorani Podmežaklo na Jesenicah dne 18. maja ob 20. uri koncert ansambla bratov Avsenik. Sodelovali bodo pevci Jožica Kališnik, Jožica Svete, Alfi Nipič ter Franc Košir in Tof. Predprodaja vstopnic bo vsak delovni dan od 7. maja dalje v blagajni Športnega društva Jesenice od 16. do 18. ure, rezervacije po telefonu 84-317. Vstopnina je za sedišča v parterju 45 dinarjev, za sedišče na tribuni 35 dinarjev in za stojišče 25 dinarjev.

Nagradno vprašanje

Tokrat spet postavljamo vprašanje za tiste, ki bi želeli dobiti vstopnice za Alpski večer, ki bo 12. maja na Bledu.

Vprašanje: **Naštejte vsaj dve skladbi Alpskega kvinteta, ki je organizator Alpskega večera na Bledu.**

Odgovore pošljite najkasneje do srede, 9. maja, na naslov: uredništvo Gorenjskega glasa, Moše Pijadeja 1, 64000 Kranj. V sredo bomo izžrebali vse nagrajence, jim vstopnice poslali po pošti, v petek pa objavili srečne dobitnike.

Kupon .....

Ime in priimek .....

Naslov .....

Odgovor .....

Še so dobre gostilne: penzion Triglav na Bledu

Na vrhu Triglava si srečen, v penzionu Triglav pa nadvse zadovoljen

Slavko Prpetič je že dvajset let v gostinstvu, zadnjih deset let kot šef strežbe v različnih hotelih po Sloveniji kot tudi drugod po Jugoslaviji. Gostinski poklic ima tako rekoč v »malem prstu«, kot pravimo in predobro ve, kaj si želi današnji gost, ko vstopi v restavracijo ali v hotel. Kosilo za štiri osebe samo 150 dinarjev, ciganska glasba in odlična ciganska kuhinja.

Bogatih gostinskih izkušenj ima Slavko dovolj, zamisli in ambicij tudi. Zato se je odločil, da poskusi na svoje, trdno odločen, da na vsak način uspe. Kakšnega »kafiča« ni maral, poiskal si je lokal, v katerem bi resnično lahko uresničil vse svoje ideje in želje ter stregel gostom, ki bi zadovoljni odhajali in se vedno znova vračali.

Slavko Prpetič, podjetni gostilničar z Bleda

Odločil se je za nekdanji hotel Triglav blizu blejske železniške postaje. Hotel Triglav je imela v najemu neka srbska firma in ga ni prav dosti uporabljala in tudi ne obnavljala. Slavko Prpetič je hotel, staro in nekdaj tako imenitno stavbo, ki jo dobro pomnijo vsi starejši Blejci, vzel v najem za šest let. Lepo je opremil restavracijo, aperitiv bar, uredil bo še teraso... Menda ni lepšega razgleda na otok kot prav iz restavracije Triglava. Tisti, ki pridejo prvič, so naravnost navdušeni in dolgo strmijo z restavracijskih sedežev na romantični otok in na mirno gladino blejskega jezera.

Iz restavracije penziona Triglav v neposredni bližini blejske železniške postaje je enkraten pogled na jezero.

»Restavracija ima 140 sedežev, v nadstropju je 18 sob in 55 ležišč, poleg restavracije pa je še posebna soba za 25 gostov,« pravi gostilničar Slavko Prpetič.**»Za začetek sem se odločil za posebno ponudbo, ki je po mojem mnenju Bledu manjkala. Želim privabiti predvsem domače goste, Gorenjce, Ljubljančane in vse tiste, ki prihajajo na lepi Bled, poleti pa seveda tudi tuje goste, ki bodo letovali na Bledu. Za domače goste imam posebej vabljivo ponudbo, ki je, mislim tako, ni nikjer: družinsko kosilo za štiri osebe stane pri nas, v penzionu Triglav, samo 150 dinarjev! Ta menu seveda nikakor ne pokrije ekonomskih stroškov, vendar nekako moram privabiti goste in jih prepričati v kvaliteto naše hiše! Po mojem mnenju mora imeti Bled tudi takšno ponudbo za goste, ki bi se radi nekje ustavili, pa si ne morejo privoščiti dragih kosil. Kosilo za štiri osebe in za 150 dinarjev seveda ni skromno: je obilno in zelo dobro!**

Naslednja posebnost penziona Triglav so ciganski večeri, z živo cigansko glasbo in ciganско kuhinjo. Ansambel vsak večer igra ciganske in starogradske pesmi, kuhinja pa ponuja ciganske specialitete. Med njimi je gostom izredno všeč predvsem pikantni ciganski zrezek, s papriko v omaki, ki je res izjemna jed. Na jedilniku je beli srbski sir po cigansko - s papriko, poprom, ciganski meč, ki je zrezek s slanino, sirom, šunko, ciganske solate, cigansko veselje ali sladica... posebnost je tudi jagnje na ražnju. Skratka, pri jedilni mizi gostje ne morejo prehvaliti vseh posebnosti naše kuhinje.

Za hotelske goste pripravljamo posebno ponudbo: ciganske večere, sprejemamo posebne skupine kot fantovščine, dekliščine, ohceti. Dogovarjam se tudi s Slovenijaturistom, da bi za goste, ki se vozijo mimo z muzejskim vlakom, pripravili piknike. Agencijam nudimo 10 odstotkov popusta, če ostanejo 12 dni v mesecu in se vrnejo naslednji mesec ter zasedejo zmogljivosti tako sob kot restavracije. Vsem, ki bi to želeli, organiziramo tudi prevoz na otok...«

Slavko namerava trdno delati, saj sam pravi: če ne uspem, bom sam kriv, če pa uspem, bo to uspeh vseh nas, ki delamo in uspeh naših gostov. In še doda: če se povzpneš na Triglav, si srečen, če pa prideš v penzion Triglav na Bledu, si pa nadvse zadovoljen...

D. Sedej

Foto: Gorazd Šinik

Mala anketa

Praznik dela ni politični praznik

Letošnji praznik dela, 1.maj, so povsod po Sloveniji proslavili s tradicionalnimi prvomajskimi shodi. Na Poljanah nad Jesenicami je v lepem sončnem vremenu družabno srečanje, ki so se ga udeležili številni Jeseničani, zgledno pripravil jeseniški svet svobodnih sindikatov Slovenije.

Karol Ficko, železničarski upokojenec z Jesenic: »Šest let se že udeležujem prvomajskih srečanj na Poljanah in vedno mi je zelo všeč. Zberemo se stari prijatelji, se kaj pogovorimo. 1. maja naj ostane delavski praznik, praznik dela, saj delavci zares nekaj nanj dajo in ga tudi radi praznujejo.«

Stane Torkar, upokojenec z Javornika: »Poljane nad Jesenicami so bile vedno »rdeče«, saj so tu delavci že pred vojno, ko je bilo prepovedano, praznovali 1. maj. Delavski praznik naj ostane kot praznik dela, njegova prava vsebina se ne sme spremeniti. To ni politični praznik, kajti točno pred sto leti so delavci zahtevali zase več pravic, skrajšan delovni čas. Praznik sloni na delu in kot tak se bo tudi ohranil.«

Karol Ficko

Stane Torkar

Lojze Šega

Lojze Šega, upokojenec z Jesenic: »Letošnji stoti praznik dela pri nas praznujemo v povsem spremenjenih razmerah, težkih socialnih in ekonomskih razmerah. Številni so brezposleni, številni delavci bodo še odpuščeni in vprašanje je, kje bodo lahko dobili delo. Zdaj bo imel še kako pomembno vlogo sindikat, ko bo moral braniti delavske pravice. In tudi delavski praznik, 1. maj, ni brez pomena. Delavci ga še vedno praznujejo in po mojem mnenju ga bodo tudi praznovali.«

Berti Brun, upokojenec z Jesenic: »Tradicija se mora ohraniti, seveda na ravni, ki jo terjajo čas in nove razmere. Ne smejo pa se ponoviti stare socialne razlike, strankarska politika nikakor ne sme v podjetja. 1. maj je simbol delavskih pridobitev, praznik dela vseh, ki ustvarjajo. A v življenju ne smemo ostati na simbolni ravni, temveč zagotoviti, da bo delavec resnično nekaj imel od svojega dela.

uredja DARINKA SEDEJ

MERKUR KRANJ

20 % DO 30 % ZNIŽANJE CEN V MERKURJEVIH PRODAJALNAH

ELEKTRIČNO ROČNO ORODJE
ISKRA
BLACK & DECKER
PEČI FERROTERM
tip SKB in SKS

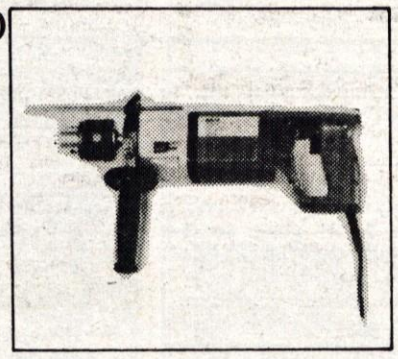

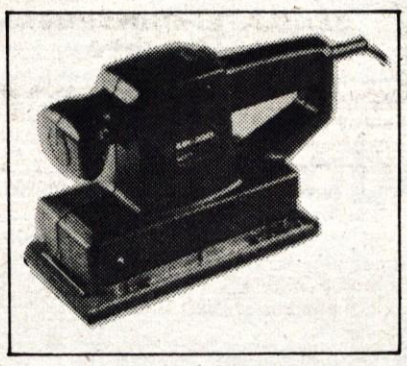

PROIZVODI: ELMA Črnuče
EMI Poljčane
SIJAJ Hrastnik

KVALITETNO ORODJE BELZER IZ UVOZA
TV APARATI GOLDSTAR
VIDEOREKORDERJI GOLDSTAR IN TOSHIBA

MERKUR VAS VABI

SKUPŠČINA OBČINE KRANJ
PREDSEDSTVO

OBVESTILO OBČANOM

V skladu z odlokom o pripravi dopolnitev in sprememb dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Kranj, ki ga je Skupščina občine Kranj sprejela na seji dne 23. 11. 1988, je Izvršni svet Skupščine občine Kranj pripravil predlog sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine Kranj za obdobje 1986-2000 in ga posreduje v obravnavo in sprejem zborom občinske skupščine. Spremembe in dopolnitve se nanašajo tudi na dopolnitev dolgoročnega plana s krajinsko zasnovo Krvavca.

Kartografski del dolgoročnega plana in kartografska dokumentacija k temu planu sta od dne 3. 5. 1990 do dne 4. 6. 1990 razgrnjena v prostorih Upravne organizacije za urbanistično načrtovanje občine Kranj.

Predsednik
IVAN TORKAR

SGP GRADBINEC KRANJ n.sol.o.
Nazorjeva 1

KRANJ p o.

Objavlja razpis javne prodaje:

1. POSLOVNI PROSTOR v 1. nadstropju stolpnice
   Titova 22, Jesenice
   Izklicna cena 177.146,00 din za 15,57 m²

2. 2 vrstni garaži ob stolpnici
   Titova 22, Jesenice
   za št. 1 je izklicna cena 47.800,00 din
   za št. 44 je izklicna cena 59.700.00 din

3. kletni poslovni prostor v stolpnici
   Cirila Tavčarja 6, Jesenice
   izklicna cena 211,322,00 din za 42,30 m²

Javna prodaja bo v sredo, 9. maja 1990, ob 16. uri na izpostavi podjetja Titova 16, Jesenice, ko je potrebno oddati pismene ponudbe v zaprtih kuvertah.
Ogled prostorov je možen istega dne od 7. do 14. ure, varščino v višini 10 % pa je potrebno položiti do pričetka javne prodaje v blagajni podjetja.
Kupnino bo možno plačati do 20. maja 1990

AERODROM LJUBLJANA

AERODROM LJUBLJANA p.o.
Kadrovska služba
išče kandidate za opravljanje naslednjih del in nalog:
VODENJE SLUŽBE AVTOMATSKE OBDELAVE PODATKOV

Pogoji:
- računalniško - informativna, tehnična ali ekonomska usmeritev VII. stopnje zahtevnosti (računalniško-informacijska smer)
- štiriletne delovne izkušnje pri podobnih delih in nalogah
- znanje angleškega ali nemškega jezika
- tečaji za uporabo računalnika z izpitom

Kandidatom omogočamo lasten razvoj in razvoj službe na področju AOP, samostojno delo in ustrezno stimulacijo.

Ponudbe pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: AERODROM LJUBLJANA, 64210 Brnik, kadrovska služba.

Ponudbi priložite dokazila o izpolnjevanju pogojev.

Spoštovani podjetniki!

Dovolite nam, da Vam pomagamo pri:
- ustanavljanju novih podjetij;
- oblikovanju statuta podjetij;
- vodenju in poslovanju, knjigovodskih in računovodskih poslih, tehničnih in organizacijskih rešitvah;
- trženju Vaših idej in proizvodov;
- marketinških, managerskih in propagandnih odločitvah;
- analizah, zbiranju in obdelovanju podatkov, graditvi informacijskih sistemov;
- oblikovanju celostne podobe Vašega podjetja in Vaših proizvodov;
- zaščiti Vašega znanja in izdelkov;
- posredniških, zastopniških in kooperacijskih poslih.

Vsak dan smo Vam na voljo od 7. do 9. in od 18. do 20. ure po tel. (064)27-388 ali od 13. do 16. ure po tel. (061)321-917.

Pokličite nas!

FREYA
Trženje idej
d.o.o., Kranj

64000 KRANJ
Ul. XXXI. divizije 7
61000 LJUBLJANA
Trubarjeva 55

MALI OGLASI

☎ 27-960
Cesta JLA 16

APARATI STROJI

KIPERBUSCH štedilnik prodam. Lesce, Na trati 9, ☎ 74-897 6592

Prodam TRAKTOR IMT 539, 400 ur. Strahinj 7, Naklo 6598

Prodam KOSILNICO — priključek za motokultivator IMT 506. Golniška 1, Kokrica, Kranj 6492

Prodam kombinirani mizarski STROJ Hobi, 5 operacij, nov, 30 odstotkov ceneje. ☎ 27-452 6610

Prodam barvni TV blaupunkt, ekran 66, daljinsko upravljanje, cena 400 DEM. ☎ 58-009, popoldan

Ugodno prodam ročno KOSILNICO figaro in 5 kilogramsko ŠKROPILNICO za vrt. ☎ 34-973 6624

Prodam HI FI linijo s laserskim GRAMOFONOM, vse še v garanciji. ☎ 27-995 6630

Prodam STRUŽNI avtomat steinhouser, fi 16 mm, KOMPRESOR trudbenik, 250 litrov in pitlerjevo REVOLVERICO. ☎ 64-378 ali 621-083 6646

SEJEM RABLJENIH VOZIL NA GORENJSKEM SEJMU V KRANJU vsako nedeljo od 7. - 13. ure

Prodam BULDOZER TG 75 C, letnik 1984, dobro ohranjen, cena 80.000,00 din ali menjam za kamion, kiper dolgi kason. ☎ 66-936

Prodam napajalno CISTERNO CPN 3200. Šumi, Struževo 20, Kranj 6652

Prodam ELEKROMOTOR 3 kW in 5,5 kW, 2880 obratov. Zg. Duplje 80 6482

Prodam molzni STROJ in POSNEMALNIK mleka alfa-laval, samohodno KOSILNICO za gorske predele gutbrot, jedilni in semenski KROMPIR, prvič sajen. ☎ 49-297

Za polovično ceno prodam eno leto stari motorni žagi Jonseres 630, ter Husquarno Tomos F-61. Ogled 7.5. Jovič, Blaževa 10, Škofja Loka

AUTO Ortner
SUBARU
Lada
Alfa Romeo
● VELIKA IZBIRA VOZIL
● DELI IN DOD. OPREMA
● SERVIS IN POPRAVILA
BELJAK, PICCOSTR. 42
Tel.: 9943-4242-28494

Prodam TRAKTOR ZETOR 5245. Bizovičar Franc, Hotovlje 43 (orodno kovaštvo) 6708

Prodam gater žago. Burger, Hraše 11, Smlednik 6714

GRADBENI MATERIAL

Prodam 2,3 t PESKA za teranovo iz Zreč. ☎ 57-980 6294

Prodam rabljeno KRITINO folc. Letališka 22, Voglje 6605

Prodam 250 kvad.m. TLAKOVCEV. Ješe, Šobčeva 21, Lesce 6614

Prodam 3 kubične m. PESKA za omet. Gregoričeva 12, Kranj čirče

Prodam 4 OKNA termo 120x140 in dvoje balkonskih VRAT 80x220, 30 odstotkov ceneje. Strahinj 67, Naklo 6665

Prodam rabljeno strešno OPEKO 1600 kosov. Mravlje, Pestotnikova 6, Kranj - Kokrica 6695

Prodam rabljene salonitne plošče. ☎ 33-464 6697

Prodam lepe hrastove PLOHE. ☎ 49-232 6701

Smrekov opaž prodam, cena 93,00 din/kvad.m. ☎ 25-107 6702

KUPIM

Kupim OKNO 60x60, lahko rabljeno. ☎ 622-418 6604

Kupim smrekove ali jelkine HLODE kjerkoli na Gorenjskem. ☎ 42-751, popoldne 6609

Kupim zazidljivo PARCELO med Kranjem in Mengšem. Šifra: DEVIZE 6628

LOKALI

Poslovni prostor ali hišo najamem za daljši čas za trgovino z računalniško opremo. Šifra: RAČUNALNIŠTVO 6210

PRIREDITVE

Moški pevski zbor Ratitovec prireja koncert v soboto, 5.5. ob 20. uri v kinodvorani na Češnjici. Gostje koncerta bodo tudi moški pevski zbor Zadružniki iz Bukovice. Vabljeni! 6722

OBVESTILA

Satelitska TV! Hitra dobava in montaža po najugodnejši ceni. ☎ 78-212 6461

Izdelujem INSTALACIJE CENTRALNE KURJAVE in CISTERNE za kurilno olje. ☎ 79-820, zvečer

Andreju Jeriču in Ani prepovedujem prodajo mojega imetja. Jerič Antonija, Dvorje 26, Cerklje 6594

Nudim pokrit PROSTOR za shranjevanje počitniških prikolic. Šifra: MORJE 6633

Ugodno! Prekrivanje in popravila streh, krovstvo. ☎ 34-688 6707

KMEČKI STROJ organizira v nedeljo 6.6. od 9. do 12. ure SEJEM RABLJENE KMETIJSKE MEHANIZACIJE. Vabimo prodajalce, da nam dostavijo rabljeno mehanizacijo, kupce pa vabimo v nakup. Informacije Guzelj Franc, Sv. Barbara 23, Šk. Loka, ☎ 622-575 6713

ROLETE, žaluzije, lamelne zavese, harmonika vrata naročite ☎ 75-610. CENE KONKURENČNE!

POSESTI

Prodam zazidljivo PARCELO v Čirčah. ☎ 46-410 6623

R VOZILA RUTTER PRODAJA/SERVIS

FIAT
UNO 45 IE FIRE od export 94.000,-
TIPO 1372 ccm od export 118.000,-
PANDA 4x4 FIRE SAMO EXPORT 93.000.-
Velika izbira mopedov in koles PUCH, KTM, TOMOS, DERBI, VESPA, APRILIA.
VILLACH/BELJAK, Peraustr. 18, 9943/4242-24882

Prodam staro HIŠO s 1000 kvad.m. zemljišča blizu Kranja. Šifra: PRODAM 6650

AVTO HI-FI
MONTAŽA AVTORADIJEV, SERVIS
VIDMAR, KRANJSKA 42, ŠENČUR
Tel.: 064/41-073

POZNANSTVA

Sem še fant 40/187 zato si torej želim po tej poti SPOZNATI sebi primerno dekle in ženo za skupno srečno življenje. En otrok ni ovira. Resne ponudbe pošljite na oglasni oddelek pod Šifra: Te besede niso zlagane 6654

Hotel »Kokra«
BRDO
8. — 19. 5. 1990
JEDI IZ DIVJAČINE
od 16. do 23. ure
Informacije, rezervacije: hotel Kokra, tel.: 22-451
Obiščite nas!

OSTALO

Prodam bukova DRVA, dostava na dom. ☎ 66-259 6588

Prodam SKLEDNIKE. Jošt, Strahinj 65, Naklo 6600

Nujno potrebujem 25000 DEM dinarske protivrednosti za dobo 1 leta. ☎ 58-323 6602

Prodam SENO. ☎ 42-639 6629

Prodam SENO. Srednja vas 14, Golnik, ☎ 46-008 6638

Prodam KONTEJNER za smeti, cena 110,00 din. ☎ 39-405 6639

VELIKA IZBIRA BLAGAJN
SHARP
TRIMMEL
BAHNHOFSTR. 55
CELOVEC

Zelo kvaliteten konjski GNOJ naprodaj. ☎ 23-890 6663

Prodam semenski in jedilni KROMPIR igor. Gorenja vas 39, Reteče 6674

GARAŽO v Škofji Loki, prodam. Arambašič Francka, Novi svet 8, Škofja Loka 6678

ŽELEZNA KAPLA POCENI IN BREZ GNEČE
(ČEZ JEZERSKO - 20 KM)

ZADRUGA MARKET
VSE POD ENO STREHO PO UGODNIH CENAH. PONUDBA MESECA: MILKA ČOKOLADA 5 X 100 g
34,90

LUSCHING
SPECIALIST ZA VSE ELEKTRO PROIZVODE. MAJSKA PONUDBA: SATELITSKE ANTENE, KOMPLET - EXPORT SAMO
8.000.-

LAMPRECHT
NADOMESTNI DELI ZA POLJEDELJ. STROJE, BOSCH - ELEKTRIČNA ORODJA (MAKITA), V RAZPRODAJI: KOTNI BRUSILCI

SCHMIDMAIER
TRGOVINA Z ŽIVILI IN NAJRAZLIČNEJŠIMI POTREBŠČINAMI. V PONUDBI PRALNI PRAŠEK 4 kg, SAMO
69,90

URBAS
V CENTRU
MODA S PRODUKTI ZVENEČIH ZNAMK. — MÁSER - TRIUMPH - - ADIDAS - HUMANIC -

Johann Dreier
POHIŠTVO - TALNE OBLOGE - ZAVESE - TAPETE - ŽALUZIJE - ELEKTRIČNE NAPRAVE - KUHINJE

SPAR MARKET
ŽIVILA ● ČISTILA ● OBLAČILA ● ŽELEZNI PRODUKTI ● VSE ZA ŠIVILJE NOGAVICE ● STEKLENI IZDELKI. PONUDBA MESECA: ANANAS V DOZI 1 kg SAMO
7,90

RENAULT
FRANZ ORASCH
● NADOMESTNI DELI
● DODATNA OPREMA
● SERVIS IN POPRAVILA
● VELIKA IZBIRA VOZIL
IZ PONUDBE:
R 19 export samo
od 107.900.-

Radsport FABJAN
VAŠ STROKOVNJAK ŠTEVILKA 1 NA KOROŠKEM
ZA KOLESA VSEH VRST IN KOLESARSKO OPREMO.
BELJAK
TREFFNERSTRASSE 2
Tel. 9943-4242-28413
(NA SEVERNI STRANI GLAVNE ŽELEZNIŠKE POSTAJE)

Prodam HAPPYLINE prinese 40,000 DEM v 60 dneh. Ne odlašajte in pokličite, rizikani. ☎ 37-677

Prevzamem vsa gradbena dela na otoku Krku ali okolici. ☎ 061/226-864 6687

Če ste lastnik telefona na območju Primskovega, Klanec in ga ne potrebujete več, vam odkupim vašo telefonsko številko. ☎ 26-408 6690

Prodam SENO. Čemažar, Cesta JLA 41, Kranj (stara cesta Kokrica - Naklo) 6694

RAZNO PRODAM

Ugodno prodam nov otroški VOZIČEK iz uvoza. ☎ 38-689 6599

Prodam 3 KW termoakumulacijsko PEČ in Z 750, starejši letnik, neregistriran, v voznem stanju. Marjan Rupar, Ravne 6, Tržič 6603

Razno rabljeno pohištvo ugodno prodam. Letence 2. Golnik 6698

Prodam stanovanjsko OPREMO za samsko sobo, kompletno ali po kosih, HLADILNIK in RADIATOR. ☎ 631-470, Kidričeva 4/a, Škofja Loka 6655

STANOVANJA

Tričlanska družina išče STANOVANJE v Kranju ali okolici, nujno. ☎ 35-040 6595

Ford PAPP
BELJAK, STEINWENDERSTR. 15, Tel. 9943-4242-24826

Prodam pisalno MIZO, manjša REGALA in JOGI. ☎ 33-577 6676

foto VIKTOR URANIČ
ATELJE ZA BARVNO IN ČRNOBELO FOTOGRAFIJO
CERKLJE, KRVAVŠKA C. 19
TEL. 064 42 040
Ohranite spomine na prijetne trenutke življenja, na otroštvo, mladost, družinske in osebne svečanosti, kakor tudi na slovo od Vaših dragih s fotografijami v črnobeli ali barvni tehniki,
PO ZELO UGODNIH CENAH!
Barvne fotografije za dokumente v dveh dneh 8 slik 100,00 din
Barvne fotografije exspres - dobite takoj 2 ali 4 slike 100,00 din
Barvne fotografije z vaših filmov
9 X 13 dobite v dveh dneh po 3,50 din za sliko
Fotografiram v ateljeju, na domu ali kjerkoli na terenu
Se priporočam

TOYOTA
ORTNER
● VELIKA IZBIRA VOZIL
● NADOMESTNI DELI
● DODATNA OPREMA
● SERVIS IN POPRAVILA
BELJAK, TEL.: 9943-4242-41310
ZENERHOFSTRASSE 26

Ugodno prodam barvni TV, ekran 53, novo bambus GARNITURO in temno poslikano gorenjsko SKRINJO. ☎ 58-031, po 20 uri 6612

Moško KOLO rog na 3 prestave in planinske ČEVLJE št 43, prodam. Posavec 42, Podnart 6615

Prodam belo doljgo OBLEKO za prvo obhajilo, 6 vreč PERLITA in 12 vreč APNA. ☎ 40-206 6619

Prodam kombiniran otroški voziček Roki za dvojčke. ☎ 621-409

Po ugodni ceni prodam globok otroški VOZIČEK tribuna, špotni VOZIČEK Ciciban Nova Gorica in AVTOSEDEŽ z varnostnim pasom. ☎ 37-848, po 16 uri 6647

Prodam športno KOLO senior, 10 prestav, ŠOTOR za 4 osebe s predpostorom. ☎ 51-740 6649

Prodam otroški VOZIČEK - ugodno. ☎ 25-718 6656

Prodam harmoniko -klavirsko Hohner Atlantic 4 N de lux, 120 basov in sintesiizer SIEAL Monopoli ter TROBENTO C -Selmer. ☎ 78-432 6696

STAN. OPREMA

Ugodno prodam sedežni KOT za dnevno sobo 340x240 in črno bel El Niš. Dolinar, Pot na Močila 17, Križe, ☎ 57-760 6631

Prodam otroški razstavljivi POGRAD, star 2 leti. Cena ugodna. Ogled vsak dan. Kovačič, Cesta na Rupo 9, Kranj, ☎ 27-339 6667

IZREDNA PRILOŽNOST
1 x KRUPP HIDRAVLIČNO KLADIVO HM800, 1300 KG naprodaj
tel: 9943-4825-336
Fürstauer Günter
9843 Grosskrichheim

Prodam rabljeno kotno sedežno GARNITURO. Mirt, Župančičeva 16, Kranj 6673

40 odstotkov ceneje prodam malo rabljene STOLE, kuhinjsko MIZO in klubsko MIZO. Potočnik, ☎ 66-105 6675

Na območju Jesenic iščem sobo s kopalnico. ☎ 83-933

Otroški POGRAD komplet, prodam. ☎ 79-513 6636

Najamem GARSONJERO s telefonom, v Kranju. Šifra: SAMSKA

Zaposleno dekle išče neopremljeno garsonjero v okolici Kranja. Šifra: POŠTENOST 6711

Prodam 3-sobno komfortno stanovanje, 61 kvad. m, v Radovljici, na čudoviti sončni leti. ☎ 75-123 6716

Enosobno stanovanje ali garsonjero najame mirna vzgojiteljica na relaciji Tržič-okolica-Duplje-Naklo. Lahko pri starejši gospe, nudim občasno, manjšo pomoč. Plačilo po dogovoru. ☎ 58-154, popoldan

VOZILA

Moped Tomos Avtomatik A 3 ML, prodam. ☎ 622-140 6220

Prodam ALFO 33, letnik 4/88. ☎ 80-316 6589

Prodam SUBARU SDX 700, star 1 leto. ☎ 632-697 6590

Prodam JUGO GVX, letnik 1989, prevoženih 10.000 km. ☎ 57-376, popoldan 6593

Prodam JUGO koral 55, star 3 mesece. ☎ 79-032 6622

JUGO 45 A, letnik 1986, 1 registracija marec 1987, prodam. ☎ 69-686 6626

LADO nivo prodam ali dam v najem. Šifra: TEREN 6632

Prodam BMW 2002, garažiran, generalnio obnovljena karoserija, motor letnik 1985, Ogled vsak dan popoldne. Tolar, Hlebce 20/a, Lesce 6634

JUGO skala 55 - Z 101, ugodno prodam, 8000 km, letnik 10/89, dodatno opremljen. ☎ 80-897 6637

Močno karambolirano Z 101 GTL 55, nevozno, prodam. Zgornje Gorje 61/a 6644

Prodam GOLF diesel star 5 mesecev. Kavačič, Ljubno 133 (nad trgovino), Podnart 6653

Prodam Z 128, letnik 1987. ☎ 39-116, zvečer 6666

Prodam MOTOR APN 4 in ATX 50. Suha 44, Kranj 6669

FIAT UNO 60 S, december 1987, regostriran do 17.12.1990, uvožen, 5 vrat, zaščiten, krznene prevleke, dobro ohranjen, prodam za 16.500 DEM. ☎ 45-285 6670

Prodam GOLF J, letnik 1978. ☎ 45-276 6672

Prodam kolo BMX. ☎ 45-144 6677

JUGO 45 A, letnik 1986, dobro ohranjen, prodam. Mejač, Cankarjeva 20, Tržič, ☎ 51-807, popoldan

VW 1302, roza barve, prodam. Prva registracija 1976, cena 7000,00 din. ☎ 82-831 6680

Prodam DIANO, letnik 1979, prevoženih 75.000 km, cena 10.000 din. Koritn8ik, Bokalova 18, jesenice, ☎ 82-384 6683

Prodam OPEL KADET, letnik 1970, registriran celo leto, cena 2000 DEM. ☎ 75-817 6684

Prodam JUGO 1,1 GX, letnik 1988. Praprotnik, Loka 8, Tržič 6686

Prodam Z 750, letnik 1971. Kuralt, Žabnica 45, ☎ 44-513 6688

GOLF diesel, oktober 1984, prevoženih 60.000 km, prodam za 10.000 DEM ☎ 064/78-895

Ljubitelji veteranov pozor! Ugodno prodam FIAT 500 NUOVA, letnik 68, registriran celo leto, s pomično streho, tehnično brezhiben. Sveti Duh 40, Škofja Loka.

Prodam ali zamenjam TORI ENDURO, nov, nevožen, za TOMOS AVTOMATIK, prav tako nov, ali za R 4 ali Z 750 z doplačilom. ☎ 621-025

YAMAHA LUXMAN KENWOOD SHARP NAKAMICHI
JVC ITT HI - FI stereo center JÄGER
Borovlje, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17
MIKROVALOVNA PEČICA HITACHI MR-5900
- KOMPAKTNA NAPRAVA Z ENOSTAVNIM VODENJEM
-IDEALNA MIKROVALOVNA PEČICA ZA MANJŠE GOSPODINJSTVO
SAMO 299 DEM neto
POSEBNE LASTNOSTI:
- brezstopenjska možnost pečenja 75 - 500 W - pečica iz lakirane jeklene pločevine vsebina 16,4 litra - vrteči krožnik - časovno stikalo (0,30 min, - dodatna oprema: pekač s pokrovom - v beli ali rjavi barvi
SONY PIONEER TOSHIBA FISHER BLAUPUNKT
PHILIPS HICHI DENON PANASONIC TEHNICS

Prodam LADO 1500, letnik 1976, obnovljeno in STOLP fisher, OJAČEVALEC pioneer z 80 W ZVOČNIKI. ☎ 69-798 6596

Prodam JUGO 45 AX, letnik 1986. ☎ 27-108 6606

Prodam FIAT 126 P, letnik 1985. Dvorje 46/a, Cerklje 6607

Prodam Z 101, letnik 1987, registriran do 24.3.1991. ☎ 21-716 6608

Prodam nov JUGO 45A, letnik 1988 in GOLF diesel, letnik 1988. Britof 363, Kranj 6618

Prodam OPEL kadett, starejši letnik. Roblek, Bašelj 15, Preddvor

JUGO KORAL 45, letnik 1989, registriran do maja 1991, prodam. Škantar, Sebenje 43, Križe 6718

Prodam FIAT 125 P, letnik 1979, registriran do konca januarja 1991. Rožna 13, Šenčur (za Gostilno Ančka) 6691

Prodam JUGO 45, letnik 1982. ☎ 23-169, dopoldan, Ambrožič, Sp. Duplje 30 6703

Prodam Z 126 P, letnik 1989. Frlic Franc, Volaka 8, Gor. vas 6705

Prodam R 4, letnik 1977, dobro ohranjen, registriran do 23.9., cena 14.000,00 din. ☎ 68-597 6706

Prodam MERCEDES 220 D, letnik 1970, dobro ohranjen. Selicijan, Ljubno 121, Podnart 6710

Prodam dobro ohranjen SUBARU JUSTY, 2 WD, letnik 1986/9. Murovec, ☎ 44-084, popoldan 6715

Prodam brezhiben motor za 126 P, motor je še v karoseriji. Janez Zajc, Okroglo 18, Naklo 6721

ZAPOSLITVE

Iščemo tri KV mizarje s prakso. Zg. Duplje 2, Mizarstvo Škrjanc, ☎ 48-518 6434

Nujno iščem kakršnokoli delo na dom, lahko tudi z večjim strojem, prostor zagotovljen. Naslov v oglasnem oddelku. 6559

Iščem ZASTOPNIKA za prodajo na terenu Šifra: USPEH 6591

KUHAR ali kuharica dobi delo. ☎ 75-178 6601

Restavracija Lokvanj na Bledu zaposli KV KUHARJA in POMIVALKO. Resne osebne ponudbe na naslov Cesta svobode 9. Bled 6648

Iščemo pridno natakarico - dober zaslužek. Ostalo po dogovoru. ☎ 83-933 od 10. - 17. ure

Zaposlimo mlajšo UPOKOJENKO za čiščenje gostinskih prostorov. ☎ 46-030, Goriče pri Golniku 6660

Sprejmem kakršnokoli DELO na dom. Imam prostor, prevoz, telefon. ☎ 77-609 6668

Takoj zaposlimo mlada dekleta za strežbo na terasi na Bledu. ☎ 78-861 6717

Iščeva akviziterje za prodajo ženskih hlačnih nogavic. Šifra: DELO NA TERENU 6723

Prodam PUJSKE od 25 do 40 kg. Globočnik, Letališka 7, Vogljе-Šenčur 6621

Prodam črno belega BIKCA in TELIČKO, stara po 10 dni. Trilar, Okroglo 6, Naklo * 6625

JARKICE rjave, bele PIŠČANCE za nadaljno rejo, isa PETELINE, vse cepljene proti kokošji kugi, prodajamo po ugodni ceni od 19. maja dalje. Perutninska farma, Moste pri Komendi, ☎ 061/841-471 6640

Prodam mlado KOZO s kozico. Sitarska pot 10, Kranj Stražišče 6643

Prodam BIKCA starega 6 tednov. Spodnje Bitnje 20 6657

Prodam TELICO simentalko, brejo 8 mesecev. Nova vas 6, Preddvor, ☎ 45-185 6658

Prodam 10 močnih ČEBELJIH družin na 9 in 5 satov. Pintar Franc, Spodnja Besnica 107 6661

Prodam KRAVO z mlekom ali brez in TELETA. Trstenik 15, Golnik 6662

Prodajamo rjave JARKICE hisex, stare 7 tednov. Beleharjeva 49, Šenčur 6664

Prodam mlado KRAVO simentalko, ki bo v začetku maja telila. ☎ 51-983 6671

Prodam OVCE in seno. Starman Bojan, Hafnerjevo 16, Šk. Loka, ☎ 633-836 6682

Prodam mlado brejo KRAVO. Pristov, Breg 23, Žirovnica 6685

PEUGEOT
PEUGEOT ● NOVI IN RABLJENI AVTOMOBILI, NADOMESTNI DELI, DODATNA OPREMA, CENTRALNO ZAKLEPANJE VRAT, ELEKTRIČNI POMIK STEKEL ... ITD
● SERVIS IN VSAKOVRSTNA POPRAVILA
● ZELO UGODNE CENE
ANTON ZOFF BISTRICA V ROŽU
(FEISTRITZ/ROS.)
ST. 131, Tel. 9943-4226-2127
PRED MOSTOM ČEZ DRAVO NA CESTI PROTI CELOVCU, PELJETE LEVO - SMER BELJAK (VILLACH); PO 7 KM STE V BISTRICI.

ŽIVALI

Prodam KRAVO in TELICE, 9 mesecev breje. Strahinj 7, Naklo 6597

Prodam 10 mesecev staro TELICO simentalko. Spodnji Brnik 38, Cerklje 6611

Ugodno prodam ČEBELE in panje. ☎ 061/738-841 6613

Prodam BIKCA simentalca, starega 15 dni. Čirče 13, Kranj 6617

Prodam 5 tednov staro TELIČKO sivko. Papler, Žirovnica 52 6692

Prodam 2 TELICI, 8 mesecev breji. Riklijeva 7, Bled 6693

Prodam 9 mesecev brejo TELICO in SENO. ☎ 64-035 6699

Prodam plemenskega OVNA križanec sočavsko-romanovska pasma. ☎ 64-226 6700

Prodam BIKCA simentalca, starega 6 tednov in 10 dni. Hraše 31, Lesce 6704

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, tašče in babice

TEODORE MAZI

roj. Fidler

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem in vsem drugim, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, ji podarili cvetje, nam pomagali in izrekli sožalje. Posebna zahvala velja g. župniku za tolažeče opravljen pogrebni obred.

ŽALUJOČI VSI NJENI

Sp. Besnica, 24. aprila 1990

V SPOMIN

ANICE TERAN

3. maja je minilo žalostno leto, odkar je ni več med nami, naše dobre in skrbne žene, mame, babice in sestre.

VSI NJENI

Naklo, 3. maja 1990

V SPOMIN

ELIZABETE KIKELJ

6. maja mineva leto dni, odkar nas je za vedno zapustila naša mama. Hvala vsem, ki ste jo ohranili v spominu in obiskujete njen grob.

VSI NJENI

RAUSCH
BOROVLJE
KLAGENFURTERSTRASSE 42
Tel.: 9943-4227-3745
● NADOMESTNI DELI ZA VSA VOZILA (NOVI IN RABLJENI)
● DODATNA OPREMA
● GUME VSEH DIMENZIJ
● VELIKA IZBIRA VOZIL

Praznična smuka na Krvavcu

Krvavec, 1. maja - Naposled so s smuko pričeli tudi na Krvavcu. Pravo smuko so zaposleni pri RTC Krvavec pričakovali domala celo zimo, dočakali pa tik pred zaključkom. 22. aprila so pričeli z obratovanjem žičnic na Zvoh ter Njivic, prismučati pa se je dalo do Rozke. Gondola pa bo vozila vsako polno uro do 6. maja, ko bo uradno konec sezone. Trenutno je snega še do 30 cm, temperature pa so že pomladanske. Povprečno 1500 smučarjev dnevno je lahko poleg pomladanske smuke uživalo tudi ob lepem vremenu in za ta čas bogati gostinski ponudbi. Vsi, ki so te dni nudili "usluge" na Krvavcu, pa so še enkrat pokazali, da znajo delati in hočejo, le sneg bi potrebovali. Pričakujejo ga ponovno naslednjo sezono, "ponudili" pa naj bi ga tudi s topovi.

Fotoreportaža: GORAZD ŠINIK

Središče pomladanske smučarije na Krvavcu. Čakalnih vrst ni bilo nikjer, ne za dvosedežnico proti Zvohu, ne pri gostincih. Vsi pa so bili zadovoljni.

Tudi na ramenih se je zanimivo smučati.

Poskrbeli so tudi za najmlajše, saj je delala tudi otroška vlečnica.

S traktorjem takole dovažajo sneg tja, kjer ga najprej zmanjka, nujno je potreben ob prečenju.

Najprej peš s smučmi v rokah, do prvega zavoja na snegu.

Delavsko izročilo in družabnost

Jošt, 1. maja - Tradicionalno srečanje kranjskih delavcev na Joštu je letos spet privabilo veliko ljudi. Namesto klasičnega slavja so ob prazniku dela tod doživeli veselo družabno srečanje.

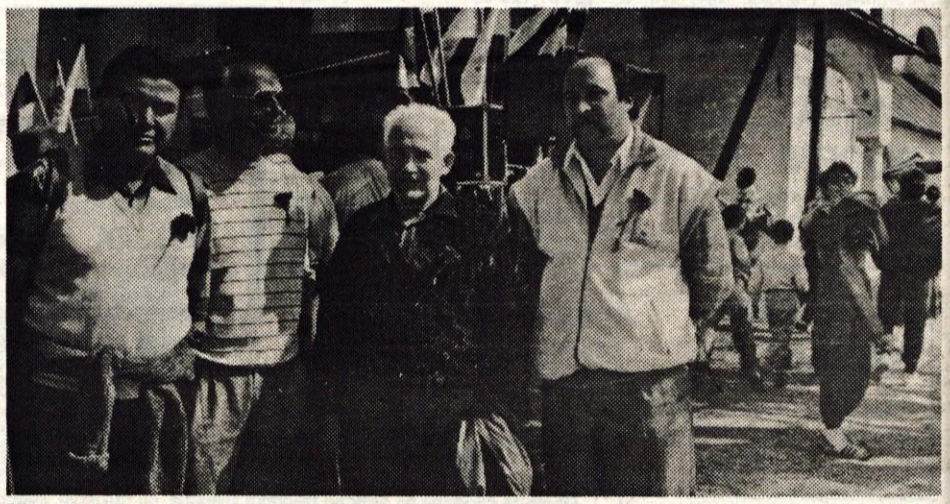

Vinko Hafner med kranjskimi sindikalisti

Že od jutra, ko je kranjska pihalna godba z budnico dvignila Kranjčane v sončni slovesni dan, so se proti Joštu odpravljale skupine hribovsko opravljenih izletnikov. Ob 11. uri se je namreč na vrhu začelo proslavljanje, ki pa letos ni bilo slovesno do pompoznosti, pač pa zlasti družabno. Z odra je kakih 3000 prvomajskih obiskovalcev Jošta pozdravil predsednik kranjskih sindikatov Jože Antolin, z zborovskim nastopom, satirično recitacijo in nekaj instrumentalne glasbe so poživili dan visoški kulturniki, nato pa je še dolgo v popoldne igral ansambel Lipa. **Adolf Sitar**, sekretar kranjskih sindikatov, ki so organizator prvomajskega srečanja, nam je povedal, da so na Joštu s kresom slavili že predvečer praznika, sicer pa ljudje prav toliko kot zaradi tradicije prihajajo iz družabnih razlogov. »Prvomajski pohod na Jošt je nekakšen družinski družabni dogodek, kar smo letos skušali pri programu tudi upoštevati. Manj poudarka smo dali proslavi, tudi srebrnega znaka ZSSS ne podeljujemo več, pač pa smo ljudem zastonj razdelili nageljne in kupone za malico. Da smo to finančno zmogli, smo Zvezi sindikatov Jugoslavije odrekli dosedanji delež članarine.«

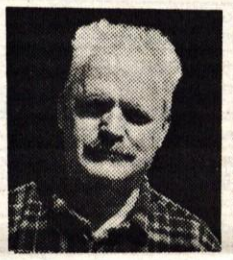

Franc Oman

Rezka Kuralt

Adolf Sitar

Alojz Poljanšek

In kako so prvomajski Jošt doživljali obiskovalci? **Alojz Poljanšek**: »Vsko leto za 1. maj prihajam na Jošt, pred tremi leti sem bil tu tudi nagrajen s srebrnim znakom sindikata. Tukajšnje praznovanje naj bi bilo zaradi delavskega izročila, toda vse bolj se sprevrača v družabna srečanja. Meni je bilo bolj všeč poprej, ko je bilo praznično in slovesno.« **Rezka Kuralt**: »Prvikrat sem na Joštu in zelo lepo se mi zdi. Poslej bom prišla večkrat, če mi bodo le moči in volja dopuščali. Nisem prav zagrizen hribovec, v nasprotju s svojim možem, ki jo domala vsak dan mahne na Jakoba.«

Med gosti je bil tudi **Vinko Hafner**, častni občan Kranja in nekdanji sindikalni funkcionar, ki se vsako leto za praznik dela peš poda na Jošt. »Veseli me, da se je ob 1. maju zbralo toliko ljudi,« nam je dejal. »Tudi veliko mladih vidim in teh zagotovo ni nihče silil na proslavo. Ob prazniku dela se bodo ljudje tu še vedno srečevali in prišel bo čas, ko jih bo spet več kot letos.«

Med obiskovalci ni manjkalo niti »starih Joštarjev«, tistih, ki ne meneč se za vreme vsako nedeljo grizejo kolena v hrib. Med njimi je bil tudi **Franc Oman**: »Spoštujem izročilo delavskega praznika, zato sem tu. Privabila pa me je kot vselej tudi druščina, saj se tu gori zbiramo sami najboljši ljudje. Tudi zdravje in rekreacija in nenazadnje topla joštarska peč so razlogi, da sem jo že navsezgodaj ubral sem gor. Prihajam vsako nedeljo, pa tudi med tednom občasno, v knjigo pa se že dolgo več ne vpisujem. Važnejše kot podvig je zdravje.«

D. Z. Žlebir

Križna gora, 1. maja - Številni Škofjeločani so se na praznik dela zbrali na tradicionalnem srečanju na Križni gori. Srečanje, ki ga je organiziral občinski svet SSS je bilo veselo, slavnostni govornik pa je bil Sandi Bartol. Podelili so tudi letošnje občinske prvomajske nagrade, med drugim jo je prejelo podjetje Niko iz Železnikov. Slika: V. Stanovnik

Prvomajsko praznovanje se je v tržiški občini začelo zjutraj z budnicami v mestu, na Ravnah, Bistrici, v Kovorju in v Križah. Nadaljevalo pa se je ob 11. uri na Brezjah pri Tržiču, kjer so po pozdravu predsednice podelili srebrne znake Zveze svobodnih sindikatov in priznanja ter pokale najboljšim za rezultate na športnih tekmovanjih in igrah.

A. Ž.

Zbor skupnosti borcev

Kranj, 4. maja - Domicilni odbor Gorenjskega vojnega področja s sedežem v Škofji Loki vabi na zbor skupnosti borcev Gorenjskega vojnega področja, Komand mest in Partizanskih straž. Zbor skupnosti bo v petek, 11. maja, ob 10. uri v veliki dvorani Doma JLA v Kranju, Nazorjeva ulica 3. Odbor vabi vse borke in borce, da se zbora udeležijo. Posebnih vabil odbor ne bo pošiljal.

Konkurenčna šola za voznike tudi v Kranju

Do izpita v dobrem mesecu

Kranj, 3. maja - Potem ko je Združenje šoferjev in avtomehanikov Škofja Loka s pomočjo republiške zveze z novim letom odprlo šolo za voznike v Škofji Loki, je veliko zanimanje Kranjčanov zanjo terjalo odprtje šole tudi v Kranju. Prostor je dobila v delavskem domu.

V pičlih treh mesecih je v novi škofjeloški avto šoli, ki se ponaša z najsodobnejšimi učili, s kakovostnimi vozili opel corsa in golf, pridobilo vozniški izpit že okroglo sto kandidatov. Rekord šole oziroma njenega kandidata je izpit v 37 dneh.

Kot rečeno, je med kandidati veliko Kranjčanov. Namesto da bi oni še naprej prihajali v Škofjo Loko, se je avto šola približala njim in jim omogočila karseda racionalno izkoriščanje časa. Dvorana v delavskem domu, ki je sredi Kranja, v stičišču atobusnih zvez, je temu samo v prid. V njej se bodo poleg tečajev za pridobitev vozniškega dovoljenja A in B (prvi se bo začel predvidoma sredi maja) odvijalo tudi izobraževanje za poklicne voznike.

H. Jelovčan

33 × ALFA ROMEO 33 Nuova

7 milijonov din
Ali
35.000 × 200 din

KONČNO ŽREBANJE 13. 5. 90